

GOSPODARKA MATERIAŁOWA

PAŃSTWOWA KOMISJA PLANOWANIA GOSPODARCZEGO
DEPARTAMENT ZAOPATRZENIA I BILANSÓW MATERIAŁOWYCH

SPIS RZECZY:

	Str.		Str.
Mgr Henryk Witkowski — Zadania, metody i zasady planu zaopatrzenia na 1951 rok oraz organizacja i technika opracowania planu w przemyśle	209	Zasady ogólne o opracowaniu planu zaopatrzenia materiałowego na rok 1951	231
Ryszard Migurski - Mieczysław Garbowiecki — Zasady zaopatrzenia w odczynniki, chemikalia laboratoryjne oraz artykuły fotochemiczne	221	Plan zaopatrzenia materiałowego	235
Jerzy Malinowski — Farby i lakiery w planowaniu na rok 1951	227	Wyjaśnienia i errata do wykazu artykułów dla planowania zaopatrzenia	245
Stanisław Kasprzak — Oszczędność i racjonalna gospodarka drewnem — nakazem chwili	228	Zamawianie cementu portlandzkiego	246
		Zmiana zasad sprzedaży żelastwa użytkowego. Sposób opracowania planu zaopatrzenia na żelazo do produkcji konstrukcji wykonywanych przez „Mostostal”	246
		Zasady gospodarki metalami nieżelaznymi w II półroczu 1950	247
		Zasady dystrybucji maszyn biurowych	248

Mgr HENRYK WITKOWSKI

Zadania, metody i zasady planu zaopatrzenia na 1951 rok oraz organizacja i technika opracowania planu w przemyśle

(Artykuł niniejszy podaje interpretację zasad instrukcji w sprawie planowania zaopatrzenia na rok 1950, jak również praktyczne wskazówki technicznego rozwiązania metody pracy nad sporządzaniem planu. Mimo, że w wielu przemysłach zagadnienie to bądź zostało już rozpracowane, bądź też z uwagi na ich specyfikę branżową, względnie stan posiadanych elementów niezbędnych do sporządzenia planu, wymaga odmiennego ujęcia metody pracy i może odbiegać od zasad podanych w artykule — rozpracowanie to winno poważnie pomóc planistom w układaniu sposobu pracy, jak też w samym opracowaniu planu. Red.).

Prawidłowy plan gospodarczy wyraża właściwe i zgodne z potrzebami gospodarki narodowej proporcje pomiędzy poszczególnymi działami względnie częściami planu. Plan zaopatrzenia winien zatem wyrażać wzajemne, prawidłowe zależności ilościowe i wartościowe pomiędzy zapasem materiałów, ich zużyciem i zapotrzebowaniem a produkcją (eksploatacją lub innym rodzajem działalności gospodarczej), której potrzebom ma służyć. Instrukcja PKPG w sprawie sporządzenia planu zaopatrzenia w przemyśle na 1951 rok wskazuje w związku z tym konkretne cele i założenia rocznego planu zaopatrzenia, które wynikają bezpośrednio z wymienionego wyżej podstawowego zadania każdego planu gospodarczego. W artykule niniejszym pragnę omówić zadania, metodę i zasady planowania w odniesieniu do planu zaopatrzenia na 1951 rok oraz przedstawić taką organizację i technikę opracowania planu, które pozwolą osiągnąć zamierzony cel przy stosunkowo najmniejszym nakładzie pracy.

W naszym systemie gospodarczym planowanie gospodarcze jest czynnikiem rozwoju ekono-

omicznego, ma więc moc prawa ekonomicznego. Wpływ tego prawa na rozwój ekonomiczny zależy od skuteczności jego działania, a więc zależy od właściwego określenia zadań planu oraz od wyboru właściwych (tj. zgodnych z potrzebami rozwijającej się w szybkim tempie gospodarki) zasad i metody sporządzenia planu. Odnosi się to w równym stopniu do planu gospodarczego, jako całości oraz do poszczególnych jego części. Jedną z nich jest plan zaopatrzenia, którego zadania, metodę i zasady ujęte instrukcją Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w sprawie sporządzenia planu na 1951 rok (w dalszym ciągu zwana będzie „instrukcją”). Wydaje się celowe omówić je ze względu na fakt, że instrukcja, stanowiąca akt normatywny — i co każdemu aktowi tego rodzaju jest właściwe — stawia przed aparatem administracji przemysłowej określone wiążące zadania, nie wyjaśnia jednak bliżej przyczyn i założeń, na których zostały oparte. Znajomość i zrozumienie ich jest konieczne i ułatwi niewątpliwie w bardzo znacznym stopniu poprawne opracowanie samego planu. Idąc dalej w kie-

runku nadania artykułowi charakteru pomocniczego przy opracowaniu planu, umieszczono w nim uwagi na temat sposobu opracowania planu, wykorzystując doświadczenia nabyte na kursach planowania zaopatrzenia, organizowanych przez ministerstwa i Państwową Komisję Planowania Gospodarczego. Myśl napisania artykułu, stanowiącego niejako komentarz do instrukcji PKPG, oraz jej rozwinięcie powstała między innymi również dlatego, że w toku dyskusji, która miała miejsce na wspomnianych wyżej kursach planowania zaopatrzenia, można było dostrzec u niektórych uczestników wątpliwości, czy przypadkiem przyjęta metoda planu nie jest zbyt trudna. Były to jednak — przypuszczać można — wątpliwości powstające zwykle przy wprowadzaniu nowych rozwiązań lub pomysłów, które, bliżej nieznane, wydają się zawsze trudniejsze od stosowanych dotychczas; częściowo tłumaczy się one faktem niedostatecznej znajomości u niektórych zaopatrzeniowców zasad obowiązującego systemu księgowości, a przede wszystkim księgowania i rozliczeń nakładów materiałowych. Trzeba bowiem przyznać, że najwięcej trudności w rozwiązaniu układu planu powstawało właśnie przy ustalaniu sposobu wartościowania poszczególnych jego elementów, które jest niezbędne dla właściwego ustawienia wyników finansowych planu.

I. ZADANIE, METODA I ZASADY PLANU

1. Zadanie planu

„Podstawowym zadaniem planowania gospodarki narodowej jest ustanawianie właściwych proporcji w gospodarce i niedopuszczanie do powstawania dysproporcji*).

Zadanie to odniesione do planu zaopatrzenia stypuluje:

Po pierwsze — aby szczegółowe bilanse materiałowe (tj. odnoszące się do poszczególnych gałęzi gospodarki narodowej lub do poszczególnych materiałów, jak bilanse wełny, drewna, metali nieżelaznych, paliw itd.) sporządzane na szczeblu PKPG na podstawie planów zaopatrzenia i planów produkcji materiałów wytwarzanych w kraju, poszczególnych gałęzi przemysłowych, nie zawierały dysproporcji pomiędzy realnymi możliwościami zaspokojenia potrzeb, a zgłoszonymi na te materiały zapotrzebowaniami, wynikającymi z planu. Dysproporcje takie są najbardziej niebezpieczne dla gospodarki narodowej w odniesieniu do materiałów rozdzielanych przez PKPG, toteż instrukcja zabezpiecza się przed nimi przez wprowadzenie wstępnych limitów górnego pułapu ilości przewidywanego przydziału.

*) Br. Minc: Gospodarka Planowa nr 1/1950.

Po drugie — zachowana być musi ekonomicznie uzasadniona proporcja pomiędzy wielkością zużycia materiałów na cele produkcyjne, na kapitalne remonty i inwestycje, prowadzone sposobem gospodarczym oraz na inne potrzeby eksploatacyjne, a wielkością zapasów tych materiałów w poszczególnych przemysłach i w poszczególnych zakładach. W związku z tym wielkość tych zapasów opierać się winna na normatywach zapasu, które PKPG w porozumieniu z właściwym ministerstwem zatwierdziła dla każdego przemysłu oddzielnie w ramach konferencji, odbytych wspólnie z każdym zainteresowanym przemysłem w ostatnich dniach czerwca i w pierwszych dniach lipca br.

Po trzecie — plan zaopatrzenia w ramach planu techniczno - przemysłowo - finansowego każdego przedsiębiorstwa (zakładu) winien zachowywać należytą proporcję do podstawowych zadań planowych tego przedsiębiorstwa (zakładu) i dla jej zabezpieczenia instrukcja przewiduje wstępne limity wartościowe zużycia materiałów, a następnie szczegółowe wartościowanie planu zaopatrzenia (plan obrotów materiałowych wyrażony jest wartościowo).

2. Metoda planu

Planowanie gospodarki narodowej stosuje taką metodę, która najskuteczniej wyraża i wiąże zależności między zjawiskami gospodarczymi oraz zapewnia właściwe między nimi proporcje. Jest nią metoda bilansowania, która polega na zestawieniu i porównaniu pozycji przychodowych z pozycjami rozchodowymi planu. Metoda bilansowa planu zaopatrzenia stosuje rachunek, w skład którego wchodzi składniki limitujące wielkości zapotrzebowania. Są to:

- zapas początkowy;
- zużycie;
- zapas końcowy.

Dokonanie przedstawionego rachunku, o ile jego poszczególne składniki zostaną obliczone dokładnie i prawidłowo, pozwala na dokładne również ustalenie wielkości zapotrzebowania względnie nadmiaru. Zastosowanie metody bilansowej ujawnia zatem istniejące w poszczególnych zakładach rezerwy materiałowe i umożliwia planowe ich wykorzystanie, co jest jednym z najpierwszych warunków przyspieszenia obiegu środków obrotowych.

3. Zasady planu.

Znajomość podstawowego zadania planu i jego metody pozwala na ustalenie zasad, które warunkują skuteczność planu i dlatego bezpośrednio z tamtych wypływają — omówmy je:

a) Rola produkcji ma znaczenie przodujące i decydujące w całokształcie stosunków gospodarczych i dlatego na niej opierają się wszelkie plany gospodarcze. Instrukcja PKPG mó-

wi (rozdział II, punkt 1), że „plan zaopatrzenia jest wyrazem całokształtu potrzeb materialowych przemysłu, związanych z utrzymaniem ciągłości ruchu zakładów i z wykonywaniem planu produkcji, a wielkość planowanej produkcji jest podstawą planowania zaopatrzenia (rozdział II, punkt 2, lit. b). Plan zaopatrzenia jest więc funkcją planu produkcji.

b) Umiejętne planowanie polega między innymi również na położeniu nacisku w planie gospodarczym na właściwie wybrane zagadnienie szczególnej wagi dla danego działu gospodarki lub dla danego przedsiębiorstwa. Jest to tzw. zasada głównego ogniw. W planie zaopatrzenia na 1951 rok jest nim zagadnienie prawidłowych norm zużycia, bez których żaden plan zaopatrzenia nie może być realny. I dlatego instrukcja, jako czynniki podstawowe dla obliczenia wielkości zużycia, przyjmuje wielkość planowanej produkcji i techniczną normę zużycia na jednostkę produktu. Takiego sposobu obliczenia zużycia materiałów instrukcja żąda w odniesieniu do wszystkich materiałów podstawowych i innych materiałów masowego zużycia. Wszelkie inne sposoby wyliczenia (norma statystyczna, zużycie statystyczne) mogą być stosowane wówczas, gdy ze względu na sposób zużycia materiału opracowanie normy technicznej jest niemożliwe. Wpływ prawidłowo obliczonych norm zużycia na realność planu zaopatrzenia omawia bliżej pismo okólne Departamentu Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPG Nr 3 z dnia 15.IV.1950 r., które jednocześnie poleca wykonanie określonych prac przygotowawczych w tym zakresie. Dlaczego normy zużycia potraktowano w planie zaopatrzenia na 1951 r. jako zagadnienie centralne (główne ogniwo) widać to jeszcze będzie z dalszych ustępów niniejszego artykułu.

c) Plan gospodarczy winna cechować zgodność wewnętrzną, winien on wyrażać najbardziej ekonomiczne zużycie środków w na wykonanie zadań planowych. Tę zgodność wewnętrzną planu, jego właściwą proporcję do rozmiarów produkcji i ekonomiczne, społecznie uzasadnione zużycie środków materiałowych zabezpieczają normy techniczne zużycia materiałowego. One plan zaopatrzenia uzasadniają, zapewniają jego realność i sprawdzalność prawidłowości obliczeń oraz zapobiegają marnotrawstwu materiałowemu.

d) Planowanie gospodarcze zmierza do coraz wyższych form gospodarki, zapewnia jej rozwój. Dlatego też plan winien być wyrazem postępu. Warunek ten w odniesieniu do planu zaopatrzenia spełniają dwa postulaty instrukcji:

— progresywność norm zużycia materiałowego;

— zmniejszone wskaźniki zapasów produkcyjnych.

W zakresie obydwu tych zagadnień obszerniej wypowiada się zarówno instrukcja jak i przytoczone wyżej pismo okólne PKPG z dnia 15.IV.1950 r. Normy średnie, progresywne obliczone jako wyższe od norm średnich statystycznych, ale nieco niższe od norm zużycia rejestrowanych w przedsiębiorstwach przodujących, są narzędziem przekształcania rzeczywistości w kierunku zbliżenia wyników przedsiębiorstw o normach wyższych do przedsiębiorstw przodujących oraz w kierunku podniesienia tych ostatnich na wyższy jeszcze, niż dotychczas, poziom wydajności.

Zastosowanie zmniejszonych wskaźników zapasów pozwala przy stosunkowo niższych zapasach realizować zwiększone zadania planowe, co przyspiesza obrotowość środków i obniża koszty, a więc również jest wykładnikiem postępu.

e) Plany gospodarcze przedsiębiorstw nie mogą kierować się wąsko pojmowanymi interesami własnymi. Decydujący jest interes ogólnopaństwowy. Z tego punktu widzenia instrukcja żąda, aby przedsiębiorstwa:

— najbardziej sumiennie obliczały swoje potrzeby na wszystkie materiały planowane szczegółowo, zwracając specjalną uwagę na materiały importowane, gdyż te wpływają bezpośrednio na bilans naszego handlu zagranicznego;

— nie zamrażały środków obrotowych przez żądanie nieusprawiedliwionych norm zapasu;

— nie dążyły do posiadania większych, niż tego wymagają rzeczywiste i niezbędne potrzeby, zapasów materiałów, a szczególnie materiałów deficytowych, które, znajdując się w jakimkolwiek nadmiarze w jednym przedsiębiorstwie, powodują automatyczny brak w innym, co w konsekwencji obniża zdolność produkcyjną przemysłu.

Przedstawione wyżej zasady planu zaopatrzenia na 1951 rok zapewniają prawidłowość i realność planu, co jest — jak już powiedziano poprzednio — niesłychanie ważne z punktu widzenia skuteczności planu. Skuteczność planu będzie jednak pełna tylko wówczas, jeśli jego faktyczne opracowanie nastąpi zgodnie z omówionymi zasadami. O tym w bardzo znacznym stopniu decyduje sposób wykonania prac, który omówimy w rozdziale następnym.

II. ORGANIZACJA I TECHNIKA PRACY

Reasumując wytyczne i założenia instrukcji odnośnie budowy planu zaopatrzenia, które są wynikiem zadania, metody i zasad, wyrażonych w rozdziale poprzednim i które mają zapewnić planowi zaopatrzenia prawidłowy wzajemny stosunek do pozostałych części planu techniczno - przemysłowo - fi-

nansowego, można je w skrócie przedstawić w sposób następujący:

a) plan zaopatrzenia obejmuje wszystkie potrzeby materiałowe zakładu niezależnie od celu zużycia;

b) plan zaopatrzenia ma równoległy wyraz ilościowo-wartościowy;

c) wyraz ilościowy planu zaopatrzenia obejmuje z możliwie największą dokładnością tylko te materiały, które wartościowo stanowią podstawową, przeważającą część masy zaopatrzenia, oraz te materiały, których szczegółowego planowania wymaga instrukcja (łóżyska, odzież i sprzęt ochronny, import, maszyny);

d) wyraz wartościowy planu zaopatrzenia winien z możliwie największą dokładnością obejmować wszystkie materiały, stanowiące masę zaopatrzenia.

Wymienione założenia planu odnoszą się do całkowitego ruchu materiałów w okresie planowym (stan zapasów na początku i na końcu roku, zużycie, rozchód i zapotrzebowanie), a ponieważ wyraz wartościowy planu zaopatrzenia ujęty być musi w układzie rodzajowym, zgodnie z jednolitym planem kont, zaś wyraz ilościowy planu winien być przedstawiony według podziału branżowego (a ściślej mówiąc, według właściwości central zbytu), stwarza to konieczność przygotowania materiału planowanego w taki sposób, aby mógł on stanowić wystarczającą podstawę jednocześnie do obu rodzajów wyliczeń. Warunek ten uważać należy za podstawowy dla wyboru właściwej techniki pracy nad planem.

Następnym czynnikiem, warunkującym wybór skutecznej i oszczędnej metody pracy, jest zagadnienie właściwego sposobu wartościowania planu zaopatrzenia, uwzględniającego również konieczność kontrolowania prawidłowości planu jeszcze w toku jego sporządzania. Stąd też nieodzowne jest oparcie się na zamknięciach rachunkowych okresu ubiegłego oraz na wynikach tych miesięcy okresu bieżącego, które rachunkowo będą zamknięte w czasie sporządzania planu.

Pozostaje wreszcie uwzględnić fakt, że — zgodnie z tym, co powiedziano już poprzednio — możliwie dokładne przewartościowanie planu może objąć tylko jego część podstawową, mianowicie materiały planowane ilościowo, natomiast odnośnie materiałów planowanych wartościowo konieczny staje się wybór metody wprowadzenia *s z a c u n k o w e j* ale możliwie dokładnej.

Wymienione trzy czynniki podstawowe dla wyboru metody pracy przewidzieć należy na wszystkich jej etapach, które — zgodnie z założeniami instrukcji — podzielić możemy, jak następuje:

- przygotowanie materiału do planu,
- rejestrowanie poszczególnych elementów planu.

— ostateczny, zbiorczy układ planu oraz

— kontrola i odbiór planu.

Omówmy kolejno i szczegółowo wymienione etapy opracowania planu zaopatrzenia

1. Przygotowanie materiału

Każdą zorganizowaną działalność cechuje planowość pracy. Jednym z elementów podstawowych planu, niezależnie nawet od rodzaju pracy, o ile tylko jej zamierzonym wynikiem ma być nowa wartość, jest właściwe przygotowanie materiału niezbędnego dla wykonania danej pracy. Konieczność ta wystąpi jaskrawo, jeśli użyjemy jakiegokolwiek przykładu z dziedziny produkcji materialnej, np. z budownictwa (przygotowanie materiałów budowlanych przed przystąpieniem do budowy) lub z innej dziedziny produkcji (przygotowanie części do montażu samochodów). Analogicznie przedstawia się sprawa w przypadku naszym, to jest przy opracowaniu planu zaopatrzenia. Zawiera on bowiem szereg elementów, które musimy do planu odpowiednio przygotować, skontrolować ich prawidłowość, wstawić do planu i wreszcie sprawdzić wzajemną ich zgodność. Niektóre z tych elementów, jako mające główne znaczenie w planie zaopatrzenia, wymagają znaczniejszego nakładu pracy, przeważnie koncepcyjnej. Praca ta winna w y p r z e d z a ć techniczne sporządzenie planu i dlatego została ona zarządzona omawianym już poprzednio pismem okólnym z dnia 15.IV.1950 r. w zakresie:

— opracowania brakujących norm zużycia i skontrolowania już opracowanych;

— opracowania norm zapasów;

— określenia metody ścisłego powiązania planu zaopatrzenia z planem finansowym.

Ponieważ zagadnienia te w wymienionym piśmie okólnym Nr 6 z dnia 15.IV.1950 r. zostały wyczerpująco przedstawione, przyjmujemy, że znane są one już dostatecznie i dlatego przy omawianiu materiałów niezbędnych do planu zaopatrzenia pominiemy je, a z pozostałych potrzebnych materiałów, ze względu na ograniczony zakres niniejszego artykułu, wyliczymy tylko podstawowe.

a) Lista materiałów planowanych ilościowo - wartościowo winna być sporządzona na podstawie wykazu zatwierdzonego przez jednostkę nadrzędną (odgórnie przez PKPG) i obejmować szczegółowo — zgodnie z kartoteką — wszystkie asortymenty materiałów planowanych ilościowo - wartościowo. Karty kontowe tych materiałów w kartotece ilościowo - wartościowej należy odpowiednio oznaczyć (np. literą S kolorowym ołówkiem). Niezależnie od tego każda karta kontowa winna posiadać symbol branży towarowej, do której należy materiał na karcie tej ewidencjonowany według wykazu materiałowego na 1951 r.

b) Limity na 1951 r. zawierają:

— wielkość produkcji;

— wartość zużycia i zapasów materiałowych;

— przewidywany przydział ilości materiałów, rozdzielanych przez PKPG.

Wszystkie wymienione wyżej limity jednostka opracowująca plan zaopatrzenia winna otrzymać od jednostki nadrzędnej. Każda z nich ma inne znaczenie dla planu:

— bez limitu produkcji w ogóle nie można przystąpić do opracowania planu zaopatrzenia, który jest funkcją planu produkcji;

— limit wartości zużycia i zapasów materiałowych pozwala dokładnie lub z dużym prawdopodobieństwem kontrolować prawidłowość całości i poszczególnych części planu;

— limit przewidywanych przydziałów materiałów, rozdzielanych przez PKPG, zapobiega ewent. późniejszym zmianom planu, a niekiedy pozwala właściwie ustawić plan produkcji.

c) Prawidłowo obliczony limit wartości zużycia i zapasów materiałowych winien opierać się z jednej strony o odpowiednie dane z zamknięcia rachunkowego za okres ubiegły i za możliwie największą część okresu bieżącego (w zasadzie za I półrocze 1950 r.), a z drugiej strony opierać się winien o przewidywany plan produkcji. Aby limit ten mógł być możliwie najskuteczniejszym czynnikiem kontroli prawidłowości planu, należy rozdzielić go i ustalić oddzielnie na:

— poszczególne grupy kont materiałowych w układzie rodzajowym, zgodnie z jednolitym planem kont tzn. grupy 31—32—33—34—35 jednolitego planu kont, podział ten w dalszym ciągu nazywać będziemy *układem rodzajowym*), z dalszym wyodrębnieniem w każdej z tych grup materiałów podstawowych, mających w danej grupie kont udział decydujący, np. limitując odrębnie węglę i bawalnę w przemyśle włókienniczym, celulozę w przemyśle włókien sztucznych, skóry surowe i twarde w przemyśle skórzanym, zboża w przemyśle fermentacyjnym, papierówkę, celulozę i papier w przemyśle papierniczym, podstawowe asortymenty żelaza i stali oraz metali nieżelaznych w przemysłach metalowych itd., itd. (nomenklaturę materiałów wymieniono tu przykładowo, a limitować należy według potrzeb poszczególnych przemysłów);

— poszczególne grupy materiałowe według podziału branżowego, który w dalszym ciągu nazywać będziemy *układem branżowym*, zwłaszcza materiałów planowanych ilościowo - wartościowo, o ile tylko podział taki możliwy jest na podstawie własnej ewidencji służby zaopatrzenia.

d) Celem prawidłowego obliczenia limitów wartości zużycia i zapasów materiałowych oraz celem wstawienia do planu możliwie dokładnie obliczonych wartości zużycia i zapasów materiałów planowanych tylko wartościowo, należy posiadać z zamknięcia rachunkowego za 1949 rok i najlepiej za I półrocze 1950 r. (w razie niemożności — za krótszy okres 1950 r.) dane, obejmujące wartości zużycia i zapasów materiałów w układzie rodzajowym na:

— wszystkie materiały,

— materiały planowane ilościowo - wartościowo,

— materiały planowane tylko wartościowo.

Dane odnośnie wszystkich materiałów dają bezpośrednio poszczególne pozycje rachunku zamknięcia na koniec 1949 r. i na 30 czerwca 1950 r. Gdyby w chwili sporządzania planu zaopatrzenia zamknięcie rachunkowe na 30.6.1950 roku nie było jeszcze wykonane, należy w każdym razie zamknąć kartotekę ilościowo-wartościową i z niej wyprowadzić potrzebne dane.

Dane odnośnie materiałów planowanych ilościowo - wartościowo należy obliczyć z kart kontowych oznaczonych, stosownie do wskazówki zawartej w pkt. a), natomiast dane odnośnie materiałów planowanych tylko wartościowo stanowić będą różnicę wartości poprzednich, tzn. od kwot wartości wszystkich materiałów należy odjąć kwoty wartości materiałów planowanych ilościowo - wartościowo.

Przy dokonywaniu obliczeń trzeba uwzględnić fakt, że układ kont w r. 1950 jest inny od układu tych kont w r. 1949 i dlatego, celem uzyskania danych porównawczych w tym samym układzie, należy karty kontowe roku 1949 p o s e g r e g o w a ć według układu obowiązującego w r. 1950. Ponadto przy operowaniu zapisami końcowymi (saldami) na poszczególnych kartach uwzględniać należy, zwłaszcza na kartach r. 1950 w związku z akcją upłynienia remanentów, zapisy, dotyczące rozchodów tych materiałów, które nie zostały odniesione na zużycie, natomiast zostały sprzedane. Trzeba jednak zaznaczyć, że w większości przypadków zniekształcenie obliczeń wskutek ewent. pominięcia tego rodzaju zapisów odnośnie poszczególnych materiałów nie miałyby przypuszczalnie większego znaczenia. Dlatego też można się tu posłużyć danymi ze *s p r a w o z d a ń m i e s i ę c z n y c h*, sporządzanych w *r a m a c h a k c j i u p ł y n n i e n i a r e m a n e n t ó w*, które to sprawozdania obejmują każdą branżę towarową oddzielnie i z których wynikają kwoty wartości materiałów upłynionych, a więc nie rozchodowanych na zużycie.

e) Wartości materiałów, które nie będą planowane szczegółowo, mamy wstawić do planu w *k w o t a c h ł ą c z n y c h* na zestawieniach zbiorczych wartościowych według

wzoru PZ2 na każdą grupę układu rodzajowego oddzielnie i na każdą grupę towarową układu branżowego również oddzielnie (w zakładach według wzoru PZ1, w centralach zaopatrzenia materiałowego według wzoru PZ3). Dane do wartości planu zaopatrzenia według układu rodzajowego można byłoby w zasadzie otrzymać drogą odjęcia od limitu ustalonego zgodnie z pkt. b) wartości materiałów planowanych szczegółowo. Tego rodzaju jednak postępowanie oznaczałoby stosowanie metody najmniejszego oporu i zakłada uznanie, że limity są bezbłędne. Przy takim założeniu odpada również możliwość kontroli prawidłowości limitów, która jest konieczna z tej chociażby przyczyny, że w roku bieżącym pierwszy raz stosujemy metodę limitowania pułapu zaopatrzenia. Niezależnie od tego pozostałaby jeszcze do rozwiązania kwestia określenia w planie wartości tych samych materiałów, ale w układzie branżowym. W tym stanie rzeczy obliczenie wartości materiałów planowanych tylko wartościowo należy pogłębić, uwzględniając również inne elementy, nie tylko limity. Wydaje się możliwy sposób następujący:

— Po wykonaniu prac omówionych pod lit. d) obliczyć możemy stosunek procentowy wartości materiałów planowanych tylko wartościowo do materiałów planowanych ilościowo - wartościowo. Stosunek ten obliczymy oddzielnie w każdej grupie układu rodzajowego, a następnie ustalamy średni procent dla wszystkich grup. Obliczenia te należy wykonać dla wartości zużycia za rok 1949 i za pierwsze półrocze 1950 r. (lub za okres krótszy) na podstawie zamknięć rachunkowych. Następnie drogą porównania stosunków w tych okresach i na podstawie planu produkcji na 1951 r. ustalamy, jaki stosunek (średni dla wszystkich grup i w każdej grupie oddzielnie) będzie można uważać za prawidłowy w 1951 roku.

— Analogicznie należy postąpić celem obliczenia stosunku wartości zużycia materiałów planowanych wartościowo do materiałów planowanych ilościowo - wartościowo, ale tym razem w układzie branżowym. W związku z tym konieczne jest wykonanie następujących prac:

— na podstawie kartotek materiałowych ilościowo - wartościowych za rok 1949 i za pierwsze półrocze 1950 r., po segregowaniu ich branżowo, stosownie do lit. a), obliczyć wartość zużycia i zapasu końcowego (odnośnie zapasu końcowego tylko za I półrocze 1950 r., natomiast nie czynić tych obliczeń na koniec 1949 r.) w każdej branży oddzielnie,

— na podstawie tych samych kartotek obliczyć wartość zużycia i zapasu końcowego materiałów planowanych ilościowo - wartościowo,

— od kwot wartości zużycia i zapasu końcowego całej branży odjąć wartości zużycia i zapasu końcowego materiałów planowanych ilościowo - wartościowo,

— w ten sposób otrzymamy wartość zużycia i zapasu końcowego materiałów planowanych tylko wartościowo (należy zwrócić uwagę, że suma tych wartości wszystkich branż winna się równać sumie wartości materiałów planowanych tylko wartościowo w układzie rodzajowym — patrz lit. d).

— Mając wartości, o których wyżej mowa, obliczyć stosunki procentowe (dla każdej branży oddzielnie i średni dla wszystkich branż) wartości zużycia materiałów planowanych tylko wartościowo do materiałów planowanych ilościowo - wartościowo i tu należy zwrócić uwagę, że stosunek średni dla wszystkich branż winien być równy stosunkowi średniemu dla wszystkich grup układu rodzajowego, o czym mowa wyżej w ustępie pierwszym pod lit. e)-

— Drogą porównania obliczonych stosunków w 1949 r. i w pierwszym półroczu 1950 r. ze stosunkiem średnim w układzie rodzajowym, przyjętym na 1951 r. (patrz ustęp pierwszy lit. e) — ustalić odpowiednie stosunki procentowe na 1951 r. w układzie branżowym, dla każdej branży oddzielnie. Porównanie danych z obydwu lat wskaże, czy w którejś z grup układu rodzajowego wzgl. branżowego nie zaśzło tak gwałtowne zwiększenie zużycia, że niektóre z artykułów, wchodzących w ich skład (dalsza analiza pozwoli na ustalenie, o jakie artykuły chodzi), należy zaplanować ilościowo.

— Po dokonaniu obliczeń, o których mowa w ustępie poprzednim, oraz po szczegółowym obliczeniu wartości zużycia materiałów planowanych ilościowo - wartościowo, obliczyć na podstawie posiadanych stosunków procentowych wartość zużycia materiałów planowanych tylko wartościowo w układzie rodzajowym (ustęp pierwszy) i w układzie branżowym (ustęp drugi). O wykorzystaniu obliczeń odnośnie zapasów końcowych będzie mowa dalej.

— Sumy łączne wartości zużycia materiałów planowanych ilościowo - wartościowo i materiałów planowanych tylko wartościowo należy porównać z limitami.

Przedstawiony sposób uzyskania do planu kwot wartości materiałów planowanych tylko wartościowo jest niezależny od wstępnego limitu oraz daje możliwość kontroli w dwóch kierunkach: po pierwsze — z limitem, po drugie — wartość według układu rodzajowego może być porównana z wartością według układu branżowego (w kwotach łącznych).

f) Zasada bilansowa planu między innymi wymaga, aby zostały w nim określone stany zapasów przewidywanych na pierwszego stycznia 1951 roku:

— ilościowo i wartościowo materiałów planowanych szczegółowo;

— tylko wartościowo materiałów pozostałych.

Stany zapasów przewidywane na początek okresu planowego obliczone dokładnie, tzn. najbardziej zbliżone do faktycznych, ustalonych w drodze inwentaryzacji stanów rzeczywistych na koniec bież. roku, mają, obok planowanego zużycia, decydujące znaczenie dla obliczenia wielkości prawidłowego zapotrzebowania, a w konsekwencji umożliwiają bądź to utrzymanie stanów zapasów w ciągu okresu planowego w granicach normatywów magazynowych, bądź też powodują automatyczną likwidację nadmiernych remanentów. W obydwu przypadkach wynika to z zasady bilansowej planu, w myśl której zgodnie z instrukcją zapotrzebowanie określa się jako wynik rachunku.

zużycie + zapas końcowy —
zapas początkowy.

W przypadku więc tzw. „zaniżenia” stanu początkowego nastąpi, zgodnie z powyższym rachunkiem, „zawyżenie” zapotrzebowania, niezgodne z potrzebami i w rezultacie zjawisko nadmiernych remanentów w okresie planowym.

Konieczność dokładnego obliczenia stanu zapasu początkowego nabiera w roku bieżącym specjalnego znaczenia ze względu na szeroko zakrojoną akcję upłynnienia remanentów zbędnych i nadmiernych. Nierealnie zatem przewidywane wyniki tej akcji mogłyby poważnie zniekształcić stany zapasów planowane na początek okresu. Wynika stąd, że obliczenia winny być jak najbardziej realne, uwzględniające nie tylko własne możliwości w zakresie upłynnienia posiadanych nadmiarów, ale również uzyskane od central handlowych potwierdzenia przesłanych zgłoszeń i wskazane w nich przypuszczalne terminy upłynnienia.

Aby obliczenie stanu zapasu początkowego było możliwe, konieczne są następujące dane:

— stan zapasu bieżącego, a więc najlepiej na 1 lipca 1950 r.

— przychód przewidywany w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 1950 r.

— rozchód przewidywany od 1 lipca do 31 grudnia 1950 r.

Danych, dotyczących pierwszej pozycji, dostarczy zamknięcie rachunkowe za miesiąc czerwiec 1950 r., dokonane zgodnie z pkt. d). Gdyby w chwili sporządzania planu zaopatrzenia zamknięcie to nie było jeszcze wykonane, należy w każdym jednak razie zamknąć kartotekę materiałową i z niej wyprowadzić potrzebne dane odnośnie:

— ilości poszczególnych materiałów (asortymentów) planowanych szczegółowo,

-- wartości całkowitego zapasu,

-- wartości materiałów planowanych szczegółowo (ilościowo - wartościowo),

— wartości materiałów planowanych tylko wartościowo.

Dane, dotyczące wartości zapasów na 1 lipca 1950 r. materiałów planowanych tylko wartościowo, otrzymujemy z obliczeń, dokonanych stosownie do lit. e), ustęp drugi.

Dane, dotyczące przychodu materiałów w okresie do końca 1950 r., należy obliczyć na podstawie bieżącego operatywnego planu zaopatrzenia na podstawie ewidencji realizacji zamówień wzgl. na podstawie poszczególnych zamówień, potwierdzonych przez Centrale Handlowe, w których wskazano planowany okres dostawy. Należy tu za podstawę również przyjmować, o ile zakład wyż. wymienionych danych nie posiada, plan dostaw. Szczególną uwagę zwrócić należy na materiały importowane. W przypadkach materiałów dostarczanych na podstawie ogólnych porozumień lub jednorazowych, rocznych zapotrzebowań oraz odnośnie materiałów planowanych tylko wartościowo, przychód należy przewidywać w wysokości planowanego rozchodu, jeśli stan bieżący zapasów znajduje się w granicach normatywu, bądź też w ilości większej, jeśli zapas na początku roku będzie wyższy (zapas specjalny, sezonowy), wzgl. w ilości mniejszej — o ile zapas bieżący jest ponadnormatywny i do końca roku zostanie sprowadzony do wielkości zapasu normowanego.

Obliczenie danych odnośnie rozchodu materiałów w okresie do końca 1950 roku należy oprzeć na:

— planie produkcji na drugie półrocze 1950 roku, normach zużycia i faktycznym zużyciu w pierwszym półroczu — o ile idzie o materiały, na które istnieją w zakładzie normy zużycia;

— kwocie zużycia wykazanego w pierwszym półroczu z uwzględnieniem ewent. zmian produkcji w drugim półroczu w stosunku do półroczu pierwszego (wzrost produkcji lub sezonowość) — o ile idzie o materiały, na które brak jest jeszcze norm zużycia.

g) Stany zapasów na koniec 1951 r. winny być obliczone ściśle na podstawie norm zapasów, zatwierdzonych przez PKPG i właściwe ministerstwo w trybie omówionym w rozdziale pierwszym niniejszego artykułu. Wskaźniki te dla poszczególnych przedsiębiorstw w obrębie danej branży przemysłu (wzgl. dla poszczególnych zakładów) winny być ustalone w takiej wysokości, aby łącznie tworzyły normę średnią ważoną, zatwierdzoną dla całej branży przemysłu oddzielnie na grupę materiałów podstawowych i oddzielnie na grupę materiałów pomocniczych.

Wartość zapasów końcowych materiałów planowanych tylko wartościowo obliczamy, jako różnicę wartości całkowitego zapasu, obliczonego na podstawie ustalonego wskaźnika zapasu, oraz planowanego całkowitego zużycia wszystkich materiałów i wartości

zapasu materiałów planowanych ilościowo-wartościowo.

h) Instrukcja przewiduje, że obok zapasów normowanych mogą istnieć w zakładach zapasy specjalne wzgl. sezonowe. Konieczność utrzymywania tych zapasów winna być jednak szczegółowo i dostatecznie uzasadniona. W pierwszym rzędzie i w większości przypadków zapasy te będą obejmowały materiały importowane oraz materiały masowego zużycia produkowane sezonowo (np. surowce rolnicze) wzgl. ze względów komunikacyjnych dostarczane sezonowo. Wielkość tych zapasów należy dokładnie obliczyć oddzielnie na początek okresu planowego i oddzielnie na koniec okresu planowego. Uzasadnienie wielkości tych zapasów winno być sformułowane w ten sposób, aby nie budziło wątpliwości, dlaczego właśnie ta a nie inna ilość zapasu sezonowego lub specjalnego winna znajdować się w magazynach zakładu w dniu 1 stycznia 1951 roku i w dniu 31 grudnia 1951 roku.

1. Pozostają wreszcie do uwzględnienia ilości materiałów niezbędnych dla wykonania kapitalnych remontów i inwestycji sposobem gospodarczym. Jeśli idzie o sposób obliczania przewidywanego zużycia tych materiałów w okresie planowym, wyjaśniają go dostatecznie odrębne instrukcje. Materiały te będą planowane w sposób odrębny, właściwy charakterowi ich zużycia oraz na odrębnych drukach. Wielkość zużycia obliczą właściwe komórki organizacji wewnętrznej zakładu (techniczne lub inwestycyjne). Komórki te winny opracować również plan dostaw zapotrzebowanych materiałów, uwzględniający harmonogram prac, oparty na planach kapitalnych remontów i planach inwestycyjnych. Wielkość zapasów materiałów na kapitalne remonty i inwestycje wykonywane sposobem gospodarczym, które należy uwzględnić w stanach zapasów na początek okresu planowania, w ciągu okresu planowania i na koniec okresu planowania, należy wyodrębnić celem uzyskania jaśniejszego obrazu wartości tych zapasów w stosunku do wartości kapitalnych remontów i inwestycji. Prawidłowość zaopatrzenia materiałowego na te cele można kontrolować, żądając od właściwych komórek wyliczenia, jaką część limitów na kapitalne remonty i inwestycje, wykonywane sposobem gospodarczym, stanowią nakłady materiałowe. W ramach wartości tych nakładów należy zmieścić wartość zaopatrzenia.

Na tym wyczerpaliśmy przygotowanie całości materiału niezbędnego do planu zaopatrzenia.

2. Rejestrowanie poszczególnych elementów planu.

Dla dokonania rejestracji materiału niezbędnego celem planowania zaopatrzenia instrukcja przewiduje cztery podstawowe wzory formularzy, nazwane w skrócie PZ1, PZ2, PZ3 i PZF.

Zastosowanie tych wzorów i sposób ich wypełniania instrukcja omawia szczegółowo, wobec czego nie będziemy ich tu powtarzać. Nadmienimy jedynie, że w wyniku odpowiedniego przenoszenia danych z jednych wzorów na wzory dalsze otrzymujemy zgodny ilościowo i wartościowo układ zbiorczy planu zaopatrzenia. Czynności związane z uzyskaniem zbiorczego planu zaopatrzenia dla danej branży przemysłu, wykonywane są na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej przemysłu i w związku z tym wyliczymy je w takim właśnie porządku, który stanowić będzie niejako harmonogram prac bez uwzględnienia w nim terminów (czasokresów) wykonania poszczególnych czynności.

ZAKŁAD

a) Wypełnia PZ1 na wszystkie pozycje materiałowe (asortymenty) tych materiałów, które planuje się szczegółowo, to jest ilościowo-wartościowo. Na każdy asortyment używa jeden egzemplarz karty wzoru PZ1, a po jej wypełnieniu wycina znajdujące się na marginesach karty okienka z oznaczeniem, do której branży dany asortyment należy i do jakiej grupy układu rodzajowego karta kontowa tego materiału została zakwalifikowana w kartotece ilościowo-wartościowej. Na karty te należy również przenieść dane, dotyczące zużycia i zapasów materiałów, przeznaczonych na kapitalne remonty i inwestycje, wykonywane sposobem gospodarczym, o ile omawiane materiały są planowane asortymentowo.

b) Wypełnia PZ1 również na materiały planowane tylko wartościowo, wstawiając w odpowiednich rubrykach tego wzoru kwoty wartościowe zamiast kwot ilościowych. Karty tych materiałów wypełnia na:

— wszystkie grupy układu branżowego (33 karty),

— wszystkie grupy układu rodzajowego (7 kart) na każdą z wymienionych grup oddzielnie po jednej karcie w dwóch egzemplarzach. Materiał do wypełnienia kart w przedstawiony sposób pochodzi z obliczeń dokonanych, zgodnie z pkt. 1 lit. d), e), f) i g). Należy na nie również przenieść dane, dotyczące zużycia i zapasów materiałów, przeznaczonych na kapitalne remonty i inwestycje, wykonywane sposobem gospodarczym, ale tylko odnośnie materiałów, które, zgodnie z instrukcją, mogą być planowane wartościowo. Późniejsze zastosowanie kart PZ1 materiałów planowanych tylko wartościowo jest następujące: jeden egzemplarz karty, przeznaczonej dla każdej grupy układu rodzajowego, wejdzie do zestawień zbiorczych wartościowych, a egzemplarz karty, przeznaczonej dla każdej grupy branżowej wejdzie na wzór PZ3 w Centrali Zaopatrzenia Materiałowego (wzgl. w przedsiębiorstwie, o ile dla celów kontrolnych wzór ten

sporządzi). Zgodnie bowiem z instrukcją, po wyszczególnieniu ilościowym w pozycji w formularzu PZ3, należy podać w jednej sumie dane, dotyczące wartości całej branży.

Uwaga: Instrukcja o planowaniu zaopatrzenia na kapitalne remonty i inwestycje, wykonywane sposobem gospodarczym, przewiduje, że w niektórych przypadkach odnośne dane można przenosić na wzór PZ1, a w innych — bezpośrednio na wzór PZ2. Proponuje się używać jednakże z a w s z e wzoru PZ1, ponieważ ze względów zasadniczych nie należałoby zmieniać zbiorczego charakteru wzoru PZ2.

c) Sporządza karty zbiorcze wzoru PZ2 w dwóch egzemplarzach z kart asortymentowych wzoru PZ1, należących do tej samej pozycji wykazu materiałowego i do tej samej grupy układu rodzajowego oraz wycina, znajdujące się na marginesach karty okienka z oznaczeniem, do której branży towarowej i do jakiej grupy układu rodzajowego należą materiały objęte daną kartą.

d) Sporządza na wzorze PZ2 w dwóch egzemplarzach pomocnicze zestawienie wartościowe wszystkich pozycji wykazu materiałów, należących do tej samej branży, włączając również wartość materiałów tej branży, planowanych tylko wartościowo z karty PZ1, stosownie do pkt. b). To zestawienie pomocnicze da zakładowi możliwość kontroli, czy suma wartości materiałów w układzie branżowym równa jest sumie wartości materiałów w układzie rodzajowym, i pozwoli na eliminowanie błędów, który w przeciwnym wypadku wykryć można dopiero na szczeblu CZP.

e) Na podstawie kart zbiorczych, o których mowa w pkt. c), sporządza wartościowe zestawienia zbiorcze na wzorze PZ2 w trzech egzemplarzach wszystkich pozycji wykazu materiałów, należących do tej samej grupy układu rodzajowego.

f) Pod wyprowadzonymi kwotami wartości poszczególnych kolumn zestawień zbiorczych, o których mowa w pkt. e), sporządzonych na materiały planowane szczegółowo, wpisuje globalne wartości materiałów planowanych, tylko wartościowo z kart wzoru PZ1, sporządzonych stosownie do pkt. b) dla poszczególnych grup układu rodzajowego. Wyprowadza łączne wartości poszczególnych kolumn.

g) Na podstawie zestawień zbiorczych wartościowych dla poszczególnych grup układu rodzajowego, sporządzonych stosownie do pkt. f), zestawia na wzorze PZF w czterech egzemplarzach plan obrotów materiałowych.

h) Wzory zestawień sporządzonych stosownie do pkt. a) — g) odbierają:

— p i o n f i n a n s o w y z a k ł a d u — wzór PZ2, sporządzony stosownie do pkt. f) oraz wzór PZF, sporządzony stosownie do pkt. h),

— p r z e d s i ę b i o r s t w o — wzór PZ1 materiałów planowanych wartościowo, pozostałe egzemplarze wzorów PZ2 i PZF oraz zestawienie pomocnicze na wzorze PZ2, zgodnie z pkt. d).

PRZEDSIĘBIORSTWO

i) Na podstawie kart zbiorczych (pkt c) poszczególnych zakładów, odnoszących się do tej samej pozycji wykazu materiałowego, sporządza na wzorze PZ2 w dwóch egzemplarzach karty zbiorcze ilościowe dla każdej pozycji tego wykazu oddzielnie. Wycina okienka z oznaczeniem branży towarowej i grupy układu rodzajowego, do których należy materiał objęty daną pozycją wykazu. Sporządza również na wzorze PZ1 karty zbiorcze materiałów planowanych tylko wartościowo na podstawie kart zakładów (lit. b).

k) Na podstawie zestawień zbiorczych (pkt f) zakładów sporządza na wzorze PZ2 w czterech egzemplarzach wartościowe zestawienie zbiorcze dla każdej grupy materiałów układu rodzajowego oddzielnie.

l) Na podstawie zestawień zbiorczych z pkt. poprzedniego sporządza na wzorze PZF w czterech egzemplarzach zbiorczy plan obrotów materiałowych.

m) Z przyczyn omówionych w pkt. d) sporządza analogiczne, jak zakład, zestawienie pomocnicze na wzorze PZ2 w trzech egzemplarzach.

n) Wzory zestawień, sporządzonych stosownie do pkt. i) — m) odbierają:

— p i o n f i n a n s o w y p r z e d s i ę b i o r s t w a — zestawienie zbiorcze z pkt. k) oraz plan obrotów materiałowych z pkt. l);

— d z i a ł p l a n o w a n i a p r z e d s i ę b i o r s t w a — zestawienie zbiorcze z pkt. k) oraz zestawienie pomocnicze wzoru PZ3 z pkt. m);

— C e n t r a l n y Z a r z ą d P r z e m y s ł u — wszystkie pozostałe egzemplarze wyż. wymienionych zestawień zbiorczych oraz karty zbiorcze z pkt. i);

CENTRALNY ZARZĄD PRZEMYSŁU

o) Na podstawie zestawień zbiorczych poszczególnych przedsiębiorstw (pkt i) sporządza na wzorze PZ2 w jednym egzemplarzu ostateczne ilościowe karty zbiorcze materiałów na każdą pozycję wykazu materiałowego oddzielnie oraz branżowe karty zbiorcze PZ1 materiałów planowanych tylko wartościowo.

p) Na podstawie kart zbiorczych z pkt. poprzedniego sporządza plan zaopatrzenia na wzorze PZ3 w czterech egzemplarzach na każdą grupę materiałów w układzie branżowym oddzielnie, a o ile w ramach danej branży

istnieje więcej niż jedno biuro sprzedaży, na każde z tych biur sporządza oddzielny wzór PZ3.

r) Pod kwotami ilości materiałów w poszczególnych kolumnach wzoru PZ3, sporządzonego stosownie do pkt. poprzedniego, wpisuje globalną wartość tych kolumn na podstawie pomocniczych zestawień zbiorczych, o których mowa w pkt. d) z wyłączeniem tej części wartości, która odnosi się do materiałów tej branży planowanych tylko wartościowo. Tę ostatnią wartość wpisuje w pozycji odrębnej oraz wyprowadza łączną wartość poszczególnych kolumn materiałów planowanych i ilościowo i wartościowo.

s) Na podstawie wzoru PZF poszczególnych przedsiębiorstw sporządza na wzorze PZF w czterech egzemplarzach zbiorczy dla całego przemysłu (lub dla poszczególnych grup o podobnym profilu produkcyjnym w ramach danego przemysłu, stosownie do udzielonego mu polecenia) plan obrotów materiałowych.

t) Kontroluje czy wartość planu zaopatrzenia w układzie ilościowym na wzorze PZ3 odpowiada wartości planu zaopatrzenia w układzie wartościowym na wzorze PZF.

u) Poszczególne wzory odbierają:

— właściwe ministerstwa — wzór PZ3 i PZF.

— Ministerstwo Finansów — wzór PZF.

— Właściwa Centrala Handlowa — wzór PZ3.

— PKPG — wzór PZ3 i PZF.

3. Ostateczny, zbiorczy układ planu.

Instrukcja zawiera przepis, że zakład sporządza pełny plan zaopatrzenia (rozdział II, pkt 6). Należy przez to rozumieć, że zakład, stosownie do wymogów instrukcji, sporządza specyfikację ilościową materiałów planowanych szczegółowo, określa wartość tych materiałów, określa również wartość materiałów planowanych tylko wartościowo i na tej podstawie sporządza zbiorczy plan zaopatrzenia w ujęciu wartościowym na wzorze PZF. Instrukcja nie wymaga natomiast, aby zakład sporządzał skończone zestawienia materiałów planowanych szczegółowo w układzie branżowym. Jeśli jednak tego rodzaju zestawienie przewidziano w wykazie czynności (część II, pkt d), to tylko dlatego, aby dawały one dla celów wewnętrzno - zakładowych możliwość sprawdzenia prawidłowości obliczeń planu zaopatrzenia zarówno w układzie wartościowym, jak i w układzie ilościowym.

Przepis zatem, że zakład sporządza pełny plan zaopatrzenia istnieje w instrukcji w tym celu, aby wskazać na zamkniętą całość tego

planu, jako części całego planu techniczno-przemysłowo - finansowego zakładu. Jest to konieczne, aby zakład mógł w okresie planowym, tj. w 1951 roku, stosować bez przeszkód zasadę pełnego rozrachunku gospodarczego, niezależnie od tego, czy posiadać będzie osobowość prawną, czy też w tym okresie jeszcze jej mieć nie będzie. Uchwała Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 12 maja 1950 r. w sprawie struktur organizacyjnych uspołecznionych przedsiębiorstw przemysłu kluczowego, Centralnych Zarządów Przemysłu i Zjednoczeń postanawia, że „podstawową jednostkę gospodarczą przemysłu kluczowego powinno stanowić przedsiębiorstwo jednokładowe, działające w ramach narodowego planu gospodarczego, na zasadzie rozrachunku gospodarczego”. Na drodze realizacji tej uchwały w większości przypadków zakłady otrzymają samodzielność, o której wyżej mowa. Dlatego też plany gospodarcze tych zakładów winny być odpowiednio przygotowane.

Inaczej natomiast przedstawia się sprawa z ilościowym, zbiorczym planem zapotrzebowania materiałowego danego przemysłu, który ma służyć jako podstawa określenia żądań w stosunku do przemysłów, wytwarzających materiały zapotrzebowane. Odnosnie tych zapotrzebowań instrukcja przewiduje, aby zostały one ujęte w zamkniętą całość dopiero na szczeblu Centralnego Zarządu Przemysłu. W związku z tym, jak poprzednio wspomniano, tego rodzaju zestawienia na szczeblach niższych, o ile zostaną sporządzone, będą stanowiły materiał kontrolny dla sprawdzenia zgodności obliczeń w jednym i w drugim układzie.

Plan zaopatrzenia przedsiębiorstwa (wielozakładowego) stanowi wobec tego sumę wartości planów zaopatrzenia poszczególnych zakładów, wchodzących w skład danego przedsiębiorstwa. Ta sama uwaga odnosi się do planu zaopatrzenia, sporządzonego na szczeblu Centralnego Zarządu Przemysłu z tym, że stanowi on sumę planów poszczególnych przedsiębiorstw. Należy jednak dla porządku zaznaczyć, że istnieją pewne odstępstwa od tej zasady, mianowicie odnośnie rachunku materiałów, których zapasy znajdują się w poszczególnych zakładach w nadmiarze i te winny być skompensowane zapotrzebowaniami innych zakładów oraz odnośnie rachunku tych materiałów, które są w tym samym zakładzie i wytwarzane i zużywane na inną produkcję (podobnie być może, że w pewnych zakładach jednego przedsiębiorstwa są wytwarzane, a w innych zużywane oraz analogicznie w różnych przedsiębiorstwach tego samego przemysłu), a w takich przypadkach nadwyżki będą również kompensowane zapotrzebowaniami innych jednostek. Uwaga ta odnosi się do wszystkich materiałów, stanowiących tak zwane półprodukty typowe oraz do innych materiałów, których zapotrzebowanie przemysł po-

krywa częściowo lub całkowicie własną produkcją. Bilans tych materiałów winien być sporządzony przez Centralny Zarząd Przemysłu, a do planu zaopatrzenia na wzorze PZ3 należy wnieść pozycje wynikowe tego bilansu.

Reasumując, ostateczny, zbiorczy układ planu zaopatrzenia w wyrazie wartościowym powstaje już na najniższym szczeblu organizacji przemysłu, tzn. w zakładzie (przy czym zakład może mieć dwa lub więcej oddziałów produkcyjnych), natomiast ostateczny zbiorczy układ planu zaopatrzenia w wykazie ilościowym powstaje na szczeblu Centralnego Zarządu Przemysłu.

Jeśli idzie o sposób uzyskiwania danych zbiorczych, instrukcja przewiduje alternatywę: albo drogą przepisywania danych z jednych formularzy na drugie, albo drogą sumowania poszczególnych formularzy i sporządzania na tej podstawie formularzy zbiorczych dla danej pozycji wykazu materiałowego i dla danej grupy materiałów układu rodzajowego. Trzeba zaznaczyć, że we wszystkich tych jednostkach, w których istnieje możliwość posilkowania się maszynami rachującymi, sposób drugi daje oszczędność, stanowiącą połowę całego nakładu pracy manipulacyjnej, ponieważ odpada konieczność przepisywania, a bilansowy charakter poszczególnych pozycji wzoru zabezpiecza przed popełnieniem błędów rachunkowych.

4. Kontrola i odbiór planu.

Instrukcja żąda, aby kontrola prawidłowości opracowania planu zaopatrzenia była rozpoczęta już w toku wstępnych prac w zakładzie. Celem zapobieżenia mianowicie błędom i usterkom w opracowaniu planu, przedsiębiorstwo ma obowiązek nadzorować bezpośrednio sposób wykonywania prac oraz służyć pomocą i wyjaśnieniami pracownikom zakładu. Przed przystąpieniem do sporządzenia zbiorczego planu zaopatrzenia winno przedsiębiorstwo przeanalizować dokładnie i przyjmując formalnie plany zaopatrzenia poszczególnych zakładów. Ta sama zasada odnosi się do Centralnego Zarządu Przemysłu (Centrali Zaopatrzenia Materiałowego), który nadzoruje i kontroluje opracowanie planu zaopatrzenia w przedsiębiorstwach, wstępnie go zatwierdza, a następnie odbiera.

Przed wstępnym więc zatwierdzeniem projektu planu, zarówno przedsiębiorstwo w stosunku do swoich zakładów, jak i Centralny Zarząd Przemysłu w stosunku do podporządkowanych mu przedsiębiorstw — winny sprawdzić całkowitą prawidłowość planów zaopatrzenia oraz zgodność ustalonych poprzednio limitów zaopatrzenia z wartościami (ilościami) konkretnie planowanymi.

Przy stosowaniu tego trybu przyjmowania planów, przedsiębiorstwu i Centralnemu Zarządowi Przemysłu pozostaje sporządzenie planu zbiorczego drogą odpowiednich prac rachunkowych. Ciężar jednak prac zasadniczych nad planem zaopatrzenia spoczywa właśnie na kontroli i koordynacji jego wykonania. Aby mogły być one skuteczne, niezbędna jest pewna metoda kontroli, którą objąć należy elementy zasadnicze planów zaopatrzenia i decydujące o jego prawidłowości. Ponadto, ponieważ w każdym przypadku nastąpić ma formalny odbiór planu, należy to uczynić w takiej formie, aby było wiadomo, kto odbierał i na jakich przesłankach opierał się, wnioskując przyjęcie planu. W tym celu wydaje się uzasadnione wprowadzić (zastosować) protokółarny sposób odbioru planu, przykładowo według przedstawionego wzoru.

Projekt formularza wniósł mgr Wojtasik z Centrali Zaopatrzenia Przemysłu Skórzanego w toku dyskusji na kursie planowania zaopatrzenia dla jednostek Ministerstwa Przemysłu Lekkiego, który odbył się w Łodzi. Tu umieszczono go z niewielką przeróbką autora tego artykułu.

Formularz ten, oprócz danych, stwierdzających prawidłowość poszczególnych i zasadniczych elementów planu, zawiera również porównawcze zestawienie liczbowe, które daje możliwość ustalenia, w jakim stosunku ostateczne wyniki planu są do liczb limitów i do wyników faktycznych w okresie ubiegłym oraz w pierwszym półroczu okresu bieżącego.

Nakład pracy, konieczny celem opracowania planu zaopatrzenia w przedstawiony sposób, jest niewątpliwie znaczny, wydaje się on jednak celowy, a nawet konieczny w zakładach, w których planowanie wartościowe obejmuje znaczną ilość pozycji materiałów oraz wartość tych materiałów w cyfrach bezwzględnych będzie również znaczna. Tą bowiem drogą uzyskujemy realność i potrzebną dokładność planu zaopatrzenia, co — trzeba z naciskiem podkreślić — ma decydujące znaczenie w całokształcie gospodarki materiałowej.

Są jeszcze inne zalety tej metody pracy. Pierwsza z nich daje organom zaopatrzenia podstawowe wskaźniki z zakresu zużycia i zapasów materiałowych, które w ogromnym stopniu ułatwiać będą i gospodarkę materiałową w okresie planowym, i opracowanie następnych planów zaopatrzenia, szczególnie wówczas, gdyby przez ustalenie cen na niezmiennym poziomie planowanie wartościowe zostało znacznie ułatwione.

Dalszą zaletą metody tej jest fakt, że daje ona wyczerpujący materiał do zawarcia późniejszych umów planowych na dostawę materiałów przez przemysł wytwarzający.

Protokół z kontroli planu zaopatrzenia na rok 1951.

- Nazwa jednostki
- Nazwa jednostki nadzorującej
- Kierownik jednostki
- Kierownik zaopatrzenia danej jednostki stanowisko służbowe
- Nazwiska pracowników sporządzających poszczególne części planu zaopatrzenia wg układu rodzajowego:

A	Kapitałne remonty
B	Inwestycje
C	Działalność pozazakł.
D	Akcja socjalna
E	
F	
- Plan obrotów materiałowych (PZF) sporządził:
- Plan w układzie ilościowym (PZ3) sporządził:
- Prace nad planem zaopatrzenia w układzie ilościowym

rozpoczęto dnia	zakończono dnia
-----------------------	-----------------------
- Prace nad planem zaopatrzenia wartościowym

rozpoczęto dnia	zakończono dnia
-----------------------	-----------------------
- Zakończenie prac zgłoszono do w dniu
- Zgodność z planem produkcji na 1951 rok.
- Prawidłowość norm zużycia zastosowanych w planie zaopatrzenia
- Prawidłowość norm zapasu zastosowanych w planie zaopatrzenia
- Uzasadnienie zapasów sezonowych wzgl. specjalnych
- Poprawność nazw materiałów i jednostek miary
- Prawidłowość rachunkowa (formalna) planu zaopatrzenia
- Wyniki kontroli finansowej planu zaopatrzenia (zgodność z planem kont)
- Uwagi kierownictwa jednostki o warunkach opracowania planu zaopatrzenia (wymienić rodzaj uzyskanej pomocy ze strony jednostki nadzorującej, trudności, przeszkody, uwagi do instrukcji o planie, wnioski w sprawie ewent. zmian itp.):
- Kontrolę planu zaopatrzenia rozpoczęto w dniu zakończono w dniu
- Porównawcze zestawienie liczbowe do kontroli planu zaopatrzenia na 1951 rok. w tys. zł

Lp.		T R E Ś Ć		Grupy materiałów według rodzajowego zużycia																	
				ZUŻY- CIE		A		B		C		D		E		F		Kapitałno remonty		Inwest. spec. gospod.	
						wartość	%	wartość	%	wartość	%	wartość	%	wartość	%	wartość	%	wartość	%	wartość	%
1		2		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	Wartość produkcji	1949																			
2		1950 plan																			
3		I/1950 faktyczny																			
4		1951 limit																			
5		1951 plan																			
6		I/1951 faktyczny																			
7		1951 faktyczny																			
8	Przeciętna dla całej branży przemysłu	1949 faktyczny																			
9		I/1950 faktyczny																			
10	R ó z n i c a (poz. 5 a poz. 8—9)																				
11	O c e n a																				

Objaśnienia: kol. 4 — przedstawia stosunek procentowy kosztów materiałów do kosztu nakładów całkowitych zakładu,
 kol. 6. — wyraża stosunek procentowy kol. 5 do kol. 3,
 kol. 8. — wyraża stosunek procentowy kol. 7 do kol. 3 itd.

18. Wnioski i wytyczne pokontrolne:
- Dane liczbowe planu zaopatrzenia są prawidłowe, nie szczą się w ustalonych limitach.
 - Plan zaopatrzenia należy poprawić (uzupełnić), ponieważ jest zawyżony — zaniżony. Zbadać ceny. Usunąć błędy (wymienić jakie). Przedstawić do ponownej kontroli w dniu
 - Plan zaopatrzenia należy przyjąć mimo przekroczenia limitów, ponieważ (podać uzasadnienie):
 Kontrolę przeprowadził: Nazwisko i imię
 Stanowisko służbowe

podpis

Zasady zaopatrzenia w odczynniki, chemikalia laboratoryjne oraz artykuły fotochemiczne

KIEROWANIE PLANÓW I ZAMÓWIEŃ

Biuro Sprzedaży Odczynników — Centrali Handlowej Przemysłu Chemicznego, Gliwice, ul. Sowińskiego 11, jest dystrybutorem wymienionych w tytule towarów, opiniuje wnioski importowe i zamawia bezpośrednio u importera dla odbiorców artykuły, których import uznaje za konieczny. Plany zaopatrzenia, bez wyodrębniania pozycji importowych kierować należy do BS w Gliwicach. Zamówienia na dostawę odczynników i chemikali laboratoryjnych i art. fotochemicznych przysyłać należy do Hurtowni CHPCCh w Warszawie, Poznaniu, Łodzi, Gdańsku, Szczecinie, Wrocławiu, Radomiu, Katowicach, Gliwicach, Krakowie, Rzeszowie, Lublinie, Olsztynie, Białymstoku.

ZASADY OGÓLNE

Do dnia dzisiejszego panują przeróżne systemy stosowania nomenklatury na odczynniki i chemikalia laboratoryjne. Systemy te opierają się bądź na szkołach, z jakich wyszli chemicy, czy technicy, bądź też na przyzwyczajeniach powstałych ze stosowań nazw w różnych okręgach kraju. Personel naukowy, laboratoryjny, pracownicy Centrali Zaopatrzenia i Działów Zaopatrzenia, pracownicy działów administracyjnych zakładów produkcyjnych oraz aparatu zbytu, w olbrzymiej części są niewykwalfikowanymi chemikami i z tą gałęzią wiedzy mają luźny kontakt. Taki stan rzeczy wywołuje chaos w zaopatrzeniu i zbycie oraz wprowadza duże komplikacje.

Celem usprawnienia toku prac i wyrugowania pomieszania pojęć wprowadza się następujące zasady, które winny być natychmiast stosowane w praktyce.

Najważniejszą zasadą pierwszą jest przyjęcie jako podstawy nazw polskich, stosowanych w literaturze naukowej (przy połączeniach organicznych wg nomenklatury genewskiej). Nazwa łacińska może być stosowana jedynie w nawiasie, jako uzupełnienie nazwy polskiej, w przypadkach specjalnie trudnych. Określanie w językach obcych, jak: niemieckim, angielskim czy innym jest bezwzględnie niedopuszczalne.

Wykluczone jest również stosowanie znaku chemicznego (sumarycznego) w zastępstwie pełnej nazwy słownej. Znak chemiczny może być podany jako uzupełnienie, a musi być koniecznie uwidoczniony w przypadkach umieszczania związków rzadkich, skomplikowanych, wzgl. występujących pod nazwą firmową (w tym ostatnim wypadku podać wzór budowy). Niedopuszczalne jest pisanie wyłącznie nazwy

firmowej, gdyż nazwa taka jest znana danemu zakładowi lub krajowi, w innym zaś figuruje pod zupełnie innym określeniem.

Zasadą drugą jest przyjęcie układu kolejnego w planach, zamówieniach, spisach i kartotekach opartego na porządku alfabetycznym wg grup towarowych. Wykaz grup ujęty w tabelę Nr 1 znajduje się poniżej. Grupy towarowe obejmują związki chemiczne, określone nazwami wg systemu Kationowego tzn. nazwa metalu w związku występuje na pierwszym miejscu np. potasu rodanek (a nie rodanek potasu), sodu chlorek (a nie chlorek sodu) itp. Powyższe dotyczy się związków nieorganicznych. Związki organiczne należy ujmować kolejno wg alfabetu, przyjmując pierwszą literę jako podstawę. Skrót, jak: o — p — izo, itp. oraz alfabet grecki: alfa lub beta nie wchodzi w tym wypadku w rachubę. Łączenie słowne np. alfa-naftyłamina lub paraaminofenol jest niedopuszczalne. Pisać należy: alfa-naftyłamina, para — aminofenol.

Przestrzeganie porządku alfabetycznego ma olbrzymie znaczenie — ułatwi i usprawni pracę, szczególnie przy opracowywaniu planów i zestawień zbiorczych, prowadzeniu kartotek itp.

Zasada trzecia obejmuje bezwzględne podawanie przy nazwie towaru jego stopnia czystości. Sama nazwa bez określenia tego stopnia uniemożliwia import, dostawę, ma wpływ na cenę i inne szczegóły. Podobnie jak przy nazwie towaru — panuje pomieszanie pojęć stopni czystości. Pokutują przeróżne określenia. Należy koniecznie stosować się do nazw używanych obecnie w kraju i tylko takie mogą być uwidocznione. Tabela Nr 2 umieszczona poniżej wyjaśnia techniczne zróżnicowanie stopni czystości i porównanie z nomenklaturą krajową i obcą używaną w kraju.

Zasada czwarta wymaga ścisłego podania postaci danego związku, jego stężenia lub ciężaru właściwego.

ZASADY SZCZEGÓŁOWE NR 1 — NAZWA ARTYKUŁU (nomenklatura)

a) W oparciu o tę zasadę, nazwę artykułu należy formułować w języku polskim wg systemu Kationowego, obejmującą pełne brzmienie chemiczne. Jeżeli nazwa towaru nie określa składu chemicznego, np. „sól Mohra“ lub „sól Seignett'a“ względnie „odczynnik Ferron“ należy w pierwszym rzędzie podać nazwę chemiczną „żelazawo amonowy siarczan“, a dopiero na drugim miejscu umieścić jako uzupełnienie „sól

Mohra", Podobnie będzie: „sodowo potasowy winian“, „sól Seignett'a“ — „7-jodo-8-oksychinolino-5-sulfonowy kwas „Ferron“. Stosując tę zasadę unika się nieporozumień, zwłaszcza przy związkach organicznych, lub przy odczynnikach specjalnych, jak: Kupron, Stanon, Niklon, Moryna itp. Nazwy te są nazwami handlowymi, występującymi w Czechosłowacji. W innych krajach związki te są znane pod inną nomenklaturą i sprowadzanie ich z ZSRR będzie niemożliwe, o ile nie jest znana pełna nazwa chemiczna.

Przy alunach dla wykluczenia rozbieżności pojęć należy przyjąć, że słowo alun umieszczać należy po nazwie chemicznej, np.: „glinowo amonowy siarczan — alun“. Tak sformułowana nazwa oznacza produkt chemicznie czysty. Przez „alun amonowy“ rozumie się produkt techniczny, rozprowadzany przez BSPN w Gliwicach, ul. Kozielska 10. Powyższe dotyczy się wszystkich alunów.

b) Przy solach kwasów wielozasadowych, mających kilka atomów wodoru kwasowego w cząsteczce, należy podawać dokładnie ilość atomów metali w danym związku np. amonu fosforan jednozasadowy, dwuzasadowy, czy trójasadowy. **Samo określenie „amonu fosforan“ nie określa właściwości tego związku i nie może być ani uwzględnione w planie, ani zrealizowane jako dostawa.**

c) Przy solach kwasów o dwu atomach wodoru w cząsteczce, należy stosować w przypadku, gdy jeden atom wodoru jest zastąpiony przez metal, określenie „kwaśny“ — np. sodu węglan kwaśny, a nie sodu dwuwęglan. **Jeżeli po nazwie „sodu winian“ nie figuruje oznaczenie „kwaśny“ przyjmuje się, że chodzi o związek obojętny.**

d) Oznaczenie uwodnienia związku podawać należy używając słów „krystaliczny“ lub „bezwodny“. **Jeżeli nie podane jest bliższe określenie uwodnienia przyjmuje się, że chodzi o związek krystaliczny (zawierający pewną ilość wody krystalizacyjnej).** Ilość wód w takim przypadku należy uwidocznić słownie, lub w znaku chemicznym, np.: sodu cytrynian dwuwodny, pięć i półwodny itd. ($C_6H_5Na_3 \cdot 2H_2O$ dwie wody) lub $C_6H_5O_7Na_3 \cdot 5(2H_2O)$ pięć i pół wody krystalizacyjnej).

e) przy solach metali o różnej wartościowości niektóre pierwiastki tworzą kilka rodzajów związków w zależności od wartościowości tego pierwiastka — wyższa lub niższa wartościowość musi być wyraźnie oznaczona. Różnice wartościowości uwidacznia się np. przez literę „a“ lub „o“ — np. cynowy - cynawy, miedziowy - miedziawy, żelazowy — żelazawy itd. **Zmiana tych liter ma b. poważne konsekwencje, gdyż chodzi tu o zupełnie inny artykuł o różnych właściwościach chemicznych.** Dla uniknięcia nieporozumień przy wypełnianiu ręcznym, dla pełnego odróżnienia liter, należy literę „a“,

podkreślać u dołu np. „cynawy chlorek, zaś przy maszynopisanu dokładnie sprawdzić z oryginałem.

f) Przy kwasach należy bezwzględnie dokładnie określić ciężar właściwy lub stężenie procentowe. Tyczy się to szczególnie kwasów: azotowego, solnego, siarkowego i fluorowodorowego. Kwas fosforowy bez oznaczenia dodatkowego rozumie się jako „kwas orto“. W przypadku innym należy podać „kwas meta-fosforowy“ lub „pyro-fosforowy“, względnie inny.

g) Związki organiczne określa się pełną nazwą chemiczną. Ze względu na duży import tych związków — BS nie przyjmuje do wiadomości określeń fabrycznych, a wymaga szczegółowego podania składu chemicznego.

h) Bliższe określenie, wynikające z budowy cząsteczki w wypadku istnienia isomeronów (różne rozmieszczenie atomów lub grup atomowych wewnątrz cząsteczki związku o tym samym składzie chemicznym) należy koniecznie dokładnie podawać. **Opuszczenie lub przekreślenie drobnego szczegółu powoduje dość znaczne zamieszanie, a często wyklucza możliwość dostawy.** Budowę cząsteczki przy jednej grupie podstawowej określa się symbolem (pisać słownie (alfa-beta-gamma itd. Przy dwu grupach podstawowych symbolem o (orto), m (meta), p (para) — pisać o, m, p. Przy większej ilości niż dwu grupach podstawowych stosuje się cyfrowe określenie położenia każdej ze wspomnianych grup w rdzeniu benzenowym, naftalenowym lub innym. **Określenie cyfrowe wskazuje, przy których kolejnych atomach rdzenia węglowego występuje każda z wymienionych grup podstawowych.** Określenie słowne: np. nazwa trójnotrobenzen oznacza, że grupa nitrowa występuje trzykrotnie w tej pochodnej benzenu — oznacza wielokrotność występowania grupy w danym związku.

Zwraca się uwagę na konieczność różnicowania tych dwu przeciwnych oznaczeń i niezastępowanie jednego przez drugie, na dokładność przy przepisywaniu i na skrupulatną korektę.

Przykład: istnieje związek o nazwie „2,6 Dwuchloro-4-nitrobenzen“ — nazwa ta mówi, że grupa chlorowa występuje dwukrotnie w położeniu drugim, szóstym; grupa nitrowa występuje w tym związku benzenu raz w położeniu czwartym. Omówiony związek należy czytać lub dyktować: dwa, sześć dwuchloro — cztery nitrobenzen. **Cyfry dyktować należy zawsze w pierwszym przypadku.**

i) Celem uniknięcia wieloznaczności — wszystkie symbole w piśmie maszynowym pisać należy małą literą, z wyjątkiem litery „L“, (oraz pktu j) którą w odróżnieniu od jedyńki podawać należy znakiem dużym.

j) Pewne substancje są optycznie czynne, czyli posiadają właściwości skręcania światła spolaryzowanego w lewą lub prawą stronę. Właściwości te oznaczają się znakami d, lub D,

lub plus (+) dla prawoskrętnych, oraz 1, lub L, lub minus (—) dla lewoskrętnych.

k) W grupie barwników mikroskopowych (zwraca się uwagę, że BSO rozprowadza barwniki wyłącznie do celów laboratoryjnych — natomiast barwniki do celów technologicznych leżą w gestii BSP Organicznych — Łódź) i w grupie indykatorów występować mogą związki o identycznych nazwach, a różnych zastosowaniach. Przy wykazywaniu indykatora należy podać skrót pH i określić cyfrowo jego zastosowanie.

Cyfry mogą być od 1 do 14. Indykator jest substancją służącą do oznaczania stężenia jonów wodorowych w danym roztworze. Wysszczególnienie związku bez określenia pH uważa się jako barwnik.

Powyższa zasada winna być stosowana przy papierkach indykatorowych.

1) Wykazując odważki analityczne, (inaczej Normanole lub Fixanale) podać należy normalność względnie molarność, dodając do nazwy znak: 0,1 n/znak; 0,1 n podaje, że 1 ampułka rozpuszczalna w 1 litrze płynu daje roztwór jednodziesięcio normalny.

Sodu wodorotlenek ch. cz. oznacza, że chodzi o związek w postaci stałej, natomiast sodu wodorotlenek 0,1 n oznacza, że to ma być w postaci odważka.

Nazwy sączków specyfikować należy w pierwszym rzędzie od strony ich zastosowania, a więc: do analiz jakościowych i do analiz ilościowych. Rodzaje sączków podane będą w wykazie art. do planowania zaopatrzenia na rok 1951. Wskazane jest przy planowaniu i zamawianiu posługiwać się symbolami.

POSTAĆ TOWARU

Istnieje szereg postaci tego samego związku chemicznego. W danym wypadku postać musi być wyraźnie zaznaczona. **Niepodanie postaci upoważnia dystrybutora do decydowania o granulacji.** W pewnych momentach wspomniany brak wyklucza możliwość realizacji zamówienia, np. wodorotlenki bywają w pastylkach, płatkach, granulach, laskach, kostkach. Metale chemicznie czyste występują jako: folia, blacha, drut, wióry, wstęga, granulki, pył, siatka lub w roztworze. Przy roztworach należy podać stężenie związku w danym roztworze. Artykuły nieorganiczne występu-

ją czasami w postaci bezwodnej lub w kryształach, o różnej ilości wód krystalizacyjnych. W danym przypadku tzw. wielowodność musi być wyraźnie oznaczona. Niewymienienie upoważnia aparat handlowy do sprzedaży, jaki w danej chwili stoi do dyspozycji.

STOPIEŃ CZYSTOŚCI

Jest nierozłączną częścią nazwy towaru. **Związki chemiczne bez podanego stopnia czystości traktuje się jako techniczne.** Obecnie stosowane normy w przemyśle krajowym są przejściowe, do czasu ustalenia ich przez PKN. Dla określenia stopni stosuje się nast. skróty: p. a. — pro analizi (do analiz), ch. cz. — chemicznie czysty cz. — czysty, techn. — techniczny, PhP II (lub P. P. II) — czystość wg Farm. P. II. i umieszcza się po nazwie artykułu.

JEDNOSTKI MIARY

Odczynniki i chemikalia laboratoryjne zamawia się i planuje w kilogramach. Pewne artykuły, jak: odważki analityczne, papierki wskaźnikowe, indykatory oraz sączki mierzone są ilością sztuk opakowań. Podawanie zamówień w jednostkach objętościowych jest niedopuszczalne. Zwraca się uwagę na bezwzględne przestrzeganie zasady, by ilości mniejsze od 1 kg podawać w formie ułamka dziesiętnego, np. 0,200 kg, 0,750 kg, 0,005 kg. W ten sposób unika się możliwości pomyłek, które w praktyce dotychczasowej zdarzają się b. często. Np. pierwotne zamówienie opiewa na 200 kg dopiero po dłuższym czasie następuje sprostowanie tej ilości na 200 gramów. Tego rodzaju błędy zasadniczo wypaczają plan i pociągają za sobą poważne skutki.

JEDNOSTKA OPAKOWANIA

Jeżeli zużycie związku planowane jest w ilości ponad 10 kg należy podać, czy artykuł ten może być dostarczony w jednym opakowaniu „masowym“, względnie w jakich minimalnych dozach. Zwraca się uwagę, że brak opakowań szklanych małych i drobnych nie będzie prawdopodobnie w roku bieżącym usunięty i w związku z tym dostarczone będą zaplanowane ilości w dozowaniu, jakie w danym okresie produkcji jest dla wytwórni możliwe.

TABELA Nr 1.

Układ grupowy grup towarowych

Uwaga uzupełniająca

Podział grupowy przewiduje umieszczenie soli wszelkich kwasów, zarówno nieorganicznych, jak i organicznych w grupach związków odczynnych metali, np. potasu azotan, chromian, żelazocyjanek, rodanek, szczawian — zostały zaliczone do grupy związków potasu. Sole podwójne zaliczać należy do grupy metali o wyższej wartościowości — np. żelazo-amonowy cytrynian — do grupy związków że-

laza, chromo-potasowy siarczan — do grupy związków chromu itd. Ze związków mających po dwie nazwy potocznie używane: prawidłową i przestarzałą nieprawidłową — z reguły stosować nazwy prawidłowe z punktu widzenia chemicznego np. bezwodnik kwasu chromowego umieszczać pod tą nazwą a nie pod bardzo rozpowszechnioną, lecz nieścisłą nazwą „kwas chromowy“ itp.

Nr grupy	Nazwa grupy	Charakterystyka grupy
	Dział A. Związki nieorganiczne.	
Nr 1.	Kwasy nieorganiczne.	Zawiera wszelkie kwasy nieorganiczne, które mogą być otrzymane w stanie wolnym.
Nr 2.	Związki: ceru, litu, potasu, rubidu, sedu.	Zawiera wszystkie związki metali tej grupy.
Nr 3.	Związki: miedzi, srebra, złota.	Zawiera wszystkie związki metali tej grupy.
Nr 4.	Związki: baru, berylu, magnezu, strontu, wapnia.	Zawiera wszystkie związki metali tej grupy. Ponadto zaliczać do niej minerał magnezowy, azbest — we wszelkich postaciach oraz wapno-sodowane.
Nr 5.	Związki: cynku, kadmu, rtęci.	Zawiera wszystkie związki metali tej grupy.
Nr 6.	Związki: baru, galu, glinu, talu, metali rzadkich: ceru, lantanu.	Zawiera wszystkie związki metali tej grupy.
Nr 7.	Związki: cyny, cyrkonu, germanu, krzemu, ołowiu, toru, tytanu, węgla.	Zawiera wszystkie związki pierwiastków tej grupy, z wyjątkiem kwasów zaliczonych do gr. 1. Ze związków węgla zaliczać do tej grupy: węglą dwusiarczek. Cyjanki, rodanki, węgliki (karbidy), węglany, zaliczać do grup związków odpowiednich metali. Wreszcie węgla czterochlorek, fosgen (COCl_2) i całą resztę związków węgla — zaliczać do grupy związków organicznych.
Nr 8.	Związki: azotu, antymonu, arsenu, bizmutu, fosforu, tantalu, wanaadu.	Zawiera wszystkie związki pierwiastków tej grupy, z wyjątkiem kwasów, ujętych w gr. 1. Ze związków azotu, do grupy zaliczać wodę amoniakalną, sole amonowe, hydrazynę, hydroksylaminę oraz ich sole nieorganiczne.
Nr 9.	Związki: chromu, molibdenu, uranu, wolframu.	Zawiera wszystkie związki pierwiastków tej grupy, z wyjątkiem kwasów, zaliczonych do gr. 1.
Nr 10.	Związki: siarki, selenu, telluru.	Zawiera wszystkie związki pierwiastków tej grupy, z wyjątkiem kwasów, ujętych w gr. 1.
Nr 11.	Związki: manganu, renu.	ditto
Nr 12.	Związki chlorowców.	Zawiera chlorowce wolne, ich związki między sobą i tlenowy związek jodu: jodu pięciotlenek J_2O_5 .
Nr 13.	Związki: kobaltu, niklu, żelaza.	Zawiera wszystkie związki metali tej grupy.
Nr 14.	Związki: osmu, palladu, platyny, rodu.	Zawiera wszystkie związki metali tej grupy, z wyjątkiem kwasów ujętych w gr. 1.
Nr 15.	Związki wodoru.	Zawiera związki wodoru: wodę dystylowaną ch. cz. (H_2O) oraz wodoru nadtlenek (H_2O_2) sprzedawany jako 30%-owy wagowo roztwór wodny pod nazwą „Perhydrol“.
Nr 16.	Związki nieobjęte grupami.	Należą stopy: Arndt'a Devarda, Woode'a i inne mieszaniny, jak: Mieszanina Eschka, roztwory odczynników nieorganicznych, złożone z kilku składników, jak: odczynnik Nessler'a, roztwór molibdenianu amonu zakwaszony kwasem azotowym — przydatne bezpośrednio do analiz, ziemia Fuller'a, ziemia okrzemkowa, żel krzemionkowa.
	B. Związki organiczne.	Do grupy związków organicznych zaliczać wszystkie związki organiczne, z wyjątkiem barwników organicznych, nadających się do mikroskopii oraz indykatorów pH, które zostały wyodrębnione w osobne grupy.
	C. Odważki analityczne.	Do grupy odważek analitycznych (Fixanali) należą odczynniki używane w analizie miareczkowej (acedymetrii, alkalimetrii, oksydymetrii, jodometrii i metodzie strącania). Są to odważki po 1/10 równoważnika gramowego z dokładnością do 0,1 miligrama — zawarte w zatopionych ampułkach szklanych. Większość odważek analitycznych w ampułkach stanowią substancje stałe krystaliczne, niektóre jednak, jak kwasy: azotowy, octowy, siarkowy, solny i inne są przygotowywane w postaci roztworu, zawierającego ściśle 0,1 równoważnika czystej substancji.
	D. Roztwory mianowane.	Należą tu roztwory mianowane, gotowe do bezpośredniego użytku, stosowane w analizie miareczkowej.

Nr grupy	Nazwa grupy	Charakterystyka grupy
	E. Odczynniki do diagnostyki lekarskiej.	Zgodnie z nazwą są to odczynniki (w roztworze), które służą wyłącznie do lekarskich analiz chemicznych, tzn. do analizy jakościowej lub ilościowej płynów ustrojowych człowieka (moczu, krwi, soku żołądkowego itp.) na zawartość substancji, których obecność świadczy o chorobie organizmu ludzkiego.
	F. Barwniki mikroskopowe.	Są to barwniki organiczne, nadające się do barwienia preparatów mikroskopowych, bakteriologicznych, botanicznych, zoologicznych itp. Mogą to być barwniki w postaci substancji stałej (s. s.) lub roztworu (roztworów) gotowego do bezpośredniego użytku. Przy zamówieniach należy zawsze wyraźnie podawać czy się zamawia s. s. czy roztwór — oraz jeżeli roztworu brak — czy można zastąpić i przez jaką ilość substancji stałej.
	G. Indykatory.	Są to substancje w stanie stałym (s. s.) lub w roztworze zdolnym do bezpośredniego użytku, które służą do oznaczenia pH barwnych cieczy lub substancji stałych np. gruntów (ziemie).
	H. Papierki wskaźnikowe	Rozróżniać 2 rodzaje papierków wskaźnikowych: a) papierki indykatorowe — tj. papierki nasycone roztworem indykatora np. lakmusowe lub inne do oznaczania pH. b) papierki rozpoznawcze — nasycone roztworem odczynnika, który umożliwia wykrywanie pewnych substancji — przeważnie gazowych (chlor, ozon, siarkowodór, amoniak, para wodna). Np. papierki jodko-skrobiowe pozwalają wykryć chlor lub ozon.
	I. Sączki i bibuły filtracyjne.	Prowadzić należy bibuły i sączki do analizy jakościowej oraz sączki do analizy ilościowej. Sączki ilościowe dzielić z grubsza na 3 grupy: „twarde“ (do sączenia osadów najdrobniej krystalicznych), „średnie“ (do sączenia osadów krystalicznych o średniej wielkości ziarna i łatwych do sączenia osadów galaretkowatych), „miękkie“ (tj. najszybciej sącące, które służą do sączenia osadów galaretkowatych trudnych do sączenia).

TABELA Nr 2

Techniczne różnicowanie polskich stopni czystości i porównanie ich z nomenklaturą obcą, stosowaną u nas.

Obecnie obowiązują w polskim przemyśle i handlu odczynników nast. określenia stopni czystości:

Stopień najwyższy — „p. a.“ — pro analizi, „ch. cz.“ — chemicznie czysty, oczyszczony i techniczny. Czystość 3 i 4-ta produkowana jest na specjalne zamówienie.

W pewnych dziedzinach produkcji i handlu istnieje

je stopień czystości pod nazwą „farmakopealnego“. W Związku Radzieckim prowadzona jest norma „chemический чистый“ (ch. cz.), nie należy jej utożsamiać z normą polską o identycznym brzmieniu. Czystość ta przewyższa tak polskie, jak i merckowskie normy p. a. Zastosowanie przy wyjątkowo czułych i ważnych analizach.

Nazwa polska	Warunki techniczne	Zastosowanie ogólne	Odpowiednik obcy
p. a.	Oparty na normach Merck'a (pro analizi wzgl. für analytische Zwecke). Własności chemiczne i fizyczne odpowiadają ściśle danym Merck'a. Normy indywidualne wykazują duże różnicowanie ogólne. Dopuszczalna łączna maksymalna ilość domieszek waha się od 0,02% do 0,1%. Rodzaj i ilość domieszek lub zanieczyszczeń podana jest na etykiecie opakowania indywidualnego.	do użytku laboratoryjnego, wyłącznie do badań i prac analitycznych.	rosyjski — „cz. d. a.“ — czysty dla analiza. angielski — „Analar“ lub „A. R.“ — analytical reagent. szwajcarski — purissimum. francuski — pour analisi łaciński — p. a. niemiecki — p. a. lub für analytische zwecke.

Nr grupy	Warunki techniczne	Zastosowanie ogólne	Odpowiednik obcy
ch. cz.	związki o przeciętnej czystości powyżej 99,5% i łącznej ilości domieszek poniżej 0,5%. Odchylenia od tych granic przy niektórych substancjach zdarzają się. Własności chemiczne i fizyczne odpowiadają prawie ściśle opisanym w literaturze. Ilość domieszek na etykietach nie podana.	do użytku laboratoryjnego, naukowego i badawczego. W pewnych wypadkach może być jako artykuł wsadowy (do dalszej produkcji).	rosyjski — „cz“ — czysty angielski — „LC“ — laboratory chemical, wzgl. „cp“ — chemical pure. szwajcarski — purum francuski — tout pour, wzgl. „cp“ niemiecki — „reinst“ łaciński — purissimum
czysty	Przy zamawianiu tego stopnia czystości należy podać dokładną specyfikację dopuszczalnych maksymalnych zanieczyszczeń.	do badań laboratoryjnych w pewnych wyjątkowych wypadkach, do dalszej produkcji jako artykuł wsadowy.	rosyjski — „o. cz.“ — oczyszczonej. angielski — pure francuski — poure niemiecki — rein łaciński — purum
oczyszczony	specjalny stopień oczyszczenia zbliżony do normalnego standardu technicznego.	j. w.	angielski — purified niemiecki — gereinicht łaciński — depuratum
techniczny	normalne odpowiadające normom technicznym, przyjętym w produkcji.	do demonstracji i doświadczeń w szkołach niższych i średnich ogólnokształcących.	we wszystkich językach oznaczenie identyczne „techn.“
farmakopealny Ph.P.II lub P.P.II	czystość wg norm opisanych w Farmakopei Polskiej — wydanie II.	do produkcji leków, do użytku aptecznego. Nie zawiera środków szkodliwych dla zdrowia.	Uwaga: poszczególne państwa mają własne normy. Oznaczenie tych norm jest nast. angielski — „B. P.“ niemiecki — D. A. B. francuski — PhFr. amerykański — U. S. Ph. szwajcarski — PhH

Farby i lakiery w planowaniu na rok 1951

Istotnym zadaniem planu zbytu na szczeblu Biura Sprzedaży jest celowy i trafny podział masy towarowej na zaopatrzenie rynkowe i pozarynkowe.

W pierwszym wypadku wnikliwe badanie elementów popytu, prowadzone systematycznie i wszechstronnie, pozwoli na stosunkowo dokładne określenie zapotrzebowania na cele rynkowe.

W drugim zaś — planowanie jest o wiele bardziej skomplikowane i utrudnione, gdyż w obecnym stadium rozwoju komórki planowania B.S. Farb i Lakierów, opiera się ono niemal całkowicie na materiałach statystycznych z ubiegłych okresów i na ogólnych wskaźnikach wzrostu produkcji.

Biorąc pod uwagę ekonomiczny efekt ochronnego działania farb i lakierów w zabezpieczeniu tworzyw przed niszczącym działaniem środowiska, zaopatrzenie przemysłu, gdzie pewne artykuły stanowią główny, czy pomocniczy materiał przy produkcji, wreszcie względy sanitarno-higieniczne i estetyczne — planowanie rozdziału puli towarowej na cele ruchowe i inwestycyjne nabiera szczególnego znaczenia i odgrywa poważną rolę na wielu odcinkach naszego życia gospodarczego.

Branżowe wycinki planów zaopatrzenia przemysłów i instytucji państwowych są przysyłane do BS już po opracowaniu wstępnych bilansów materiałowych, które są punktem wyjścia przy ustalaniu planów produkcyjnych.

Nie mają więc one praktycznego wpływu na wysokość produkcji Zjedn. Zakł. Przem. Farb i Lakierów, chociaż muszą się w niej mieścić, a służą raczej dla orientacji dystrybutora przy sporządzaniu rozdziałników towarowych.

Dla ustalenia więc wysokości potrzeb w skali ogólnokrajowej, planista BS winien oprzeć się przede wszystkim na materiałach analizy rynku, na różnych zestawieniach porównawczych planów zaopatrzenia z ich realizacją, oraz na bezpośrednich kontaktach z głównymi odbiorcami.

Wspomnieć tutaj należy o naglącej potrzebie opracowania wskaźników zbytu, wynikających z norm zużycia i wielkości produkcji danego przemysłu, które odegrałyby zasadniczą rolę przy planowaniu obrotu towarowego na dalsze okresy, a jednocześnie byłyby pewnym miernikiem dla krytycznej oceny otrzymywanych planów zaopatrzenia.

Współpraca zaopatrzeniowców i dostawców na odcinku planowania dostaw i kontroli wykonania zaopatrzenia winna być na takim poziomie, by odpowiedni asortyment towarowy, w ilościach gospodarczo uzasadnionych, znalazł się we właściwym czasie tam, gdzie jest potrzebny.

Sytuacja taka jest normalnym zjawiskiem w ustroju socjalistycznym, gdzie wszystkie współzależne kółka, tryby i mechanizmy są tak zsynchronizowane w biegu, że potężna machina gospodarki planowej pracuje spokojnie, bez wstrząsów.

Analiza wyników działalności BS Farb i Lak. w zaopatrywaniu odbiorców uspołecznionych, z perspektywy niemal że pięcioletniej, wykazuje duży postęp i usprawnienia na wielu odcinkach, lecz wobec stałego wzrostu zapotrzebowania z jednej strony — i stałego wzrostu i różnicowania puli towarowej z drugiej — stosunek sił gospodarczych ulega zmianom, co wywołuje potrzebę szukania nowych dróg i nowych form w planowaniu zbytu i zaopatrzenia.

U progu nowych prac związanych z planowaniem na rok 1951, doświadczenia z lat ubiegłych winny być w pełni wykorzystane, by drogą analizy przyczyn i skutków różnorodnych zjawisk gospodarczych w danym przemyśle, czy resorcie, wyłowić momenty pozytywne i wzorować się na nich, dla uniknięcia błędów minionych okresów.

Cyfry rejestrujące wysokość zapotrzebowania w branżowych wycinkach planów zaopatrzenia na r. 1951 winny być oparte o skorygowane wskaźniki zużycia, wysokość produkcji, normatywy magazynowe, zapasy początkowe i końcowe, innymi słowy winny być wiernym odbiciem rzeczywistych potrzeb przemysłu. Zbyt mały, lub zbyt wysoki plan zaopatrzenia w jednej tylko gałęzi przemysłu, może wywołać perturbacje w całym aparacie handlowym branżowego dystrybutora i zachwiać równowagę najbardziej starannie opracowanych planów zbytu.

W praktyce istniały i istnieją jeszcze nieraz bardzo poważne rozbieżności między planem zaopatrzenia a ilościami zamawianymi.

Np. pewna CZM do m-ca czerwca zamówiła 400% farb olejnych podkładowych w stosunku do złożonego planu zaopatrzenia. W innym zaś wypadku zanotowano fakt rezygnacji z 50% początkowo zaplanowanych ilości.

Ważnym momentem dla rozwoju harmonijnej współpracy w dziele realizacji planów zaopatrzenia jest terminowe nadsyłanie branżowych planów zaopatrzenia, pod adresem BS F i L, a nie SHP Chem. Ponieważ BS opracowuje ostateczne bilanse materiałowe, logiczną konsekwencją tego faktu winno być posiadanie wszelkich materiałów i dokumentów związanych z planowaniem zbytu.

I dalej — wszyscy zainteresowani winni przyjąć jako zasadę, że niezłożenie planu zaopatrzenia może być równoznaczne z niewykonaniem późniejszego zamówienia, jeżeli pula towarowa zostanie już rozdzielona, a rezerwa interwencyjna wyczerpana.

W interesie więc każdej CZM czy innej równorzędnej jednostki leży ściśle przestrzeganie podanych przez PKPG terminów i wytycznych do planowania zaopatrzenia na rok 1951.

Ze swej strony BSF i L potwierdzi otrzymanie planu zaopatrzenia, a po sporządzeniu rozdzielnika, zawiadomi zainteresowane Centrale o ilościach przeznaczonych na pokrycie zapotrzebowania.

Nie mniej ważnym problemem jest brak dobrze opracowanego „Ogólnokrajowego Indeksu Materiałowego do planowania zaopatrzenia“.

Jeśli ma on spełnić swoją rolę wspólnego języka i ułatwić porozumienie między dostawcą a odbiorcą, wielce wskazane byłoby opublikować go najdalej w lipcu br. W przeciwnym razie planowanie zaopatrzenia i planowanie zbytu może pójść różnymi drogami, co w rezultacie wywoła nieporozumienia co do jakości i rodzaju asortymentu.

Ponieważ „Wykaz artykułów dla planowania zaopatrzenia na rok 1950“ nie wytrzymał próby życia na odcinku farb i lakierów, nasuwa się konieczność oparcia planowania zaopatrzenia na rok 1951 na aktualnym cenniku BSF i L Nr 21/50, z uwagi na dużą różnorodność artykułów malarskich, wymagających ścisłej nomenklatury, jeżeli oczywiście w międzyczasie nie ukaże się nowy „Indeks“ w nowej redakcji.

Oprócz nazw gatunku i rodzaju w zapotrzebowaniach należy uwzględniać kolor, gdyż jest to jeden z zasadniczych elementów dokładnie określających artykuł. Np. „farba olejna powierzchniowa biała“ (wg cennika) nie budzi żadnych wątpliwości, gdyż zarówno zaopatrze-

niowiec, jak i dostawca mają na myśli tę samą farbę. Nazwa „emalia żółta“ jest absolutnie niewystarczająca, bo do tej grupy można zaliczyć emalie na bazie olejnej, nitrocelulozowej, czy spirytusowej.

Dla uniknięcia tych nieścisłości należy podawać pełne nazwy, np. „emalia nitro żółta jasna“.

W dziale farb suchych ogólne dane w granicach wydzielonych grup, np. żółcienie, oranże, czerwienie, ochry są wystarczające dla celów planowania bez szczegółowej specyfikacji asortymentu.

Osobnego omówienia wymaga sprawa dostaw, czyli realizacji planu zaopatrzenia, gdyż od sprawnej organizacji na tym odcinku uzależniony jest normalny bieg pracy fabryki, czy przedsiębiorstwa.

W roku 1951 wprowadzone zostaną w życie w szerokim zakresie umowy planowe, zgodnie z akcją usprawnienia zaopatrzenia i w myśl zarządzenia o mobilizacji rezerw dla przyspieszenia obiegu środków obrotowych.

Skrócenie cyklu dostaw, w ramach uzgodnionych terminów i przyspieszenie realizacji należności — to zasadniczy efekt umów na szczeblu działalności handlowo-finansowej zakładów i BS.

Umowy szczegółowe, czy bezpośrednie, w sposób wyraźny i ścisły określające kompetencje i zobowiązania obydwu stron, pozwolą na bardziej oszczędne i bardziej racjonalne gospodarowanie zarówno materiałami, jak i pieniędzem, co w wyniku przyniesie naszej gospodarce dalsze osiągnięcia i sukcesy w dziedzinie realizacji narodowych planów.

STANISŁAW KASPRZAK

Oszczędność i racjonalna gospodarka drewnem — nakazem chwili

Jedną z zasadniczych ogólnych przyczyn marnotrawstwa drewna jest brak w społeczeństwie świadomości, że drewno, podstawowy obok węgla, żelaza i ropy naftowej surowiec jest artykułem deficytowym. Wbrew przeważającej opinii rzeczywistość wykazuje, że już dawno minęła ta faza gospodarki krajowej kiedy był nadmiar lasów i drewna, minął nawet okres względnej równowagi gospodarczej na tym odcinku. Polska na równi z większością krajów europejskich znajduje się w okresie zdecydowanego niedoboru surowca drzewnego.

Obszar lasów wynosi w naszym kraju ok. 7 mil. ha. Zdolność produkcyjna tych lasów, zmniejszona poważnie wskutek rabunkowej gospodarki kapitalistycznej oraz zniszczeń dokonanych przez okupanta hitlerowskiego — waha się od 10 — 12 mil. m³ drewna w stosunku rocznym (1,6 — 1,8 m³ drewna z 1 ha powierzchni leśnej). Ta sama powierzchnia leśna dawałaby rocznie ok. 2 mil. m³ drewna, a więc ok. 3 m³ z 1 ha, gdyby lasy nasze nie

były zniszczone. Fakt ten wpływa wybitnie ujemnie na nasze możliwości konsumpcyjne. Roczne spożycie drewna na 1 mieszkańca kształtuje się u nas znacznie poniżej spożycia światowego i wynosi tylko 0,56 m³ na osobę. Jest to ilość niewystarczająca na pełne pokrycie potrzeb kraju, jeśli weźmie się pod uwagę żywiołowy rozwój gospodarki narodowej w Polsce Ludowej. Zadania jakie stawia przed nami Plan 6-letni jeszcze bardziej uwypuklają znaczenie poruszonego problemu, a zarazem konieczność zracjonalizowania zużycia tych ilości drewna, jakie stoją obecnie do dyspozycji. Niefrasobliwa rozrzutność drewna, obserwowana niemal w każdej dziedzinie gospodarki, wskazuje gdzie należy szukać możliwości złagodzenia deficytu drzewnego, a tym samym zapewnienia podstawowym gałęziom życia gospodarczego odpowiednich ilości drewna, gwarantujących realizację planów gospodarczych.

Problem ten był już aktualny w okresie Planu 3-letniego. Świadczy o tym m. in. troska najwyższych czynników rządowych w Pań-

stwie o zapewnienie gospodarcze krajowej wystarczających ilości drewna na drodze racjonalnego i oszczędnego zużycia tego surowca. Zacytować należy tutaj uchwałę Sejmu Ustawodawczego z 30 grudnia 1947 r. o następującej treści:

„Sejm Ustawodawczy wzywa Rząd:

- a) do wprowadzenia zasady racjonalizacji i oszczędności zużycia drewna,
- b) do wprowadzenia w życie najdalej idącej kontroli w celu osiągnięcia powyższej zasady“.

U progu Planu 6-letniego zagadnienie to stało się ponownie na porządku dziennym, znajdując wyraz w uchwale Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dn. 14 października 1949 r. w sprawie stosowania oszczędności drewna w poszczególnych dziedzinach gospodarki narodowej. (Monitor Polski Nr A — 99 z dn. 17.XII.49 r. poz. 1171).

Uchwała ta szczegółowo określiła zasady jak najszerzej pojętej racjonalizacji i oszczędności drewna w dwu płaszczyznach, a mianowicie od strony producenta drewna, jak również od strony głównych konsumentów drewna w gospodarce narodowej.

Jeśli chodzi o producenta surowca drzewnego, a więc o gospodarstwa leśne wraz z przynależnym przemysłem pierwsiastkowego przerobu drewna — to uchwała zwraca szczególną uwagę na konieczność skrócenia okresu eksploatacji do 6 miesięcy jesienno - zimowych (X — III), celem zapobieżenia stratom na jakości pozyskiwanego w lesie surowca. Łączy się z tym ściśle zagadnienie sprawnego wywozu drewna z lasu, który w okresie miesięcy zimowych jest łatwiejszy i tańszy.

W pracach eksploatacyjnych powinna być zwrócona uwaga na staranniejszą klasyfikację, dokładniejszą manipulację poszczególnych sortymentów, w szczególności drewna liściastego, którego brak daje się odczuwać szczególnie ostro.

W celu zrationalizowania przerobu drewna liściastego uchwała zaleca skoncentrowanie jego przetarcia w tartakach zaopatrzonych w odpowiednie maszyny i urządzenia, gwarantujące jak najszybsze i najlepsze wykorzystanie surowca oraz odpowiednią konserwację tarcicy. Postulat szybkiego przetarcia dotyczy również surowca iglastego, który ze względu na lepszą konserwację powinien być przetarty najpóźniej do 1 lipca każdego roku. Cenniejsze sortymenty tarcicy (np. stolarka) powinny być bezpośrednio po wyprodukowaniu przesuszone, w związku z czym uchwała nakłada na przemysł leśny obowiązek zaopatrzenia wszystkich tartaków w suszarnie w terminie do końca 1951 r. Racjonalne użytkowanie gorszych sortymentów tarcicy oraz odpadów tartacznych powinno być rozwiązane na drodze przerobu w zakładach dodatkowych (skrzynkarnie, brykietarnie trocin itp.).

Zgadnienie oszczędności i racjonalizacji zużycia drewna w płaszczyźnie konsumentów polega przede wszystkim na konieczności zastępowania drewna innymi materiałami wszędzie tam, gdzie jest to możliwe i uzasadnione ze względów technicznych i gospodarczych. Zasadzie tej daje wyraz cytowana uchwała, ustalając m. in. dla budownictwa obowiązek przedstawiania się na zastępowanie drewna w rusztowaniach murarskich i tynkarskich przez rury stalowe. Planowane w tym zakresie oszczędności drewna w budownictwie określone są na 720.000 m³ w okresie Planu 6-letniego.

Jest to oczywiście fragment zagadnienia zamiany drewna innymi materiałami, przez co można przekazać zaoszczędzone masy surowca drzewnego dla dziedzin życia gospodarczego, wymagających drewna w większych ilościach, bez możliwości jego wyeliminowania.

Tam gdzie drewno jest niezbędne, przynajmniej przy obecnym stanie techniki, zdążać należy do racjonalizacji zużycia na drodze standaryzacji, zmiany przestarzałych norm, wykorzystywania drewna niższych klas jakości gdzie to jest możliwe itd.

Szczególne znaczenie w tym zakresie posiada normalizacja materiałów drzewnych, oparta na nowych zasadach, uwzględniających zarówno usprawiedliwione technicznie i gospodarczo wymagania, jak i konieczność zmiany przestarzałych pojęć, zwyczajów i norm*).

W tej dziedzinie nastąpiły już poważne przeobrażenia, opracowano szereg nowych norm, przepracowano na drodze wzajemnych porozumień między producentem a konsumentami drewna szereg nieusprawiedliwionych wymagań natury technicznej (w zakresie podkładów, kopalniaków itd.). Mimo to jednak jeszcze liczne dziedziny życia gospodarczego pozostają pod tym względem zacofane i na tę sytuację również zwraca uwagę uchwała KERM, zalecając rewizję dotychczasowych wymagań, jak również wzajemne uzgadnianie produkcji i dostaw pod względem wymiarów i jakości sortymentów drzewnych.

Odcinkiem gospodarki narodowej, na którym istnieją olbrzymie potencjonalne możliwości oszczędzania drewna jest budownictwo. Uchwała KERM szczegółowo wskazuje na te możliwości oraz daje wytyczne w zakresie projektowania i wykonawstwa budowlanego, ustalając m. in. granicę nasycenia drewnem budowli murowanych na 0,1 m³ drewna w stosunku do 1 m² powierzchni użytkowej budynków. Wskazane są przy tym elementy budowlane, na które drewno może być wyłącznie użyte, ze szczegółowym wyliczeniem warunków technicznych oraz jednolitych typów.

*) Dla przykładu podać można, że przed wojną obowiązywały bardzo wysokie wymagania techniczne dla podkładów kolejowych dostarczanych PKP. Zbrakowane podkłady znajdowały bardzo chętnych nabywców zagranicznych, w szczególności Niemców, którzy zakupowali każdą ilość podkładów zdyskwalifikowanych przez ówczesną administrację PKP.

W celu kontroli zużycia i obiegu drewna w budownictwie — uchwała nakłada na przedsiębiorstwa budowlane obowiązek prowadzenia szczegółowej ewidencji.

W zakresie drewna usługowego (ogrodzenia, rusztowania, deskowanie konstrukcji żelbetowych, prowizoryczne budowle gospodarcze na budowach itp.) poza obowiązkiem używania drewna gorszej jakości, ustalona została zasada kilkakrotnego wykorzystania przy czym uchwała podaje szczegółowe tabele dopuszczalnego zużycia materiałów drewnianych dla tych celów po wtórnym i następnym z kolei wykorzystaniu.

W zakresie użytkowania drewna przez komunikację uchwała KERM wprowadza obowiązek racjonalnego co do jakości oraz wymiarów projektowania części drewnianych różnych typów budow. Tak np. uchwała wyraźnie wskazuje na konieczność używania przy budowie mostów drewnianych i innych ustrojów inżynierskich z drewna elementów z drewna okrągłego, z pominięciem kantowizny i desek. Ministerstwo Komunikacji zobowiązane zostało również do zrewidowania dotychczas obowiązujących wymiarów i wymagań technicznych dla podkładów z drewna oraz do jak najdalej idącego stosowania prefabrykowanych podkładów żelbetowych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości stosowania prefabrykowanych podkładów strunobetonowych. Również w zakresie budowy nowego taboru kolejowego oraz remontów kapitalnych taboru używanego uchwała nakłada na odnośne zakłady obowiązek oszczędzania drewna, w szczególności wyższych klas drewna liściastego, zmniejszenia wymiarów, zastępowania drewna klas wyższych przez drewno klas niższych itd.

Uchwała KERM zajmuje się w zakończeniu zagadnieniem oszczędności i racjonalizacji zużycia drewna w energetyce i górnictwie. Jeśli chodzi o energetykę, to uchwała ustala zasadę, że budowa linii elektrycznych powinna być oparta na stosowaniu prefabrykowanych słupów i masztów żelbetowych, ze szczególnym uwzględnieniem prefabrykatów strunobetonowych. Drewniane słupy i maszty mogą być stosowane tylko tam, gdzie zastąpienie ich prefabrykatami żelbetowymi jest niecelowe ze względów techniczno - montażowych. Uchwała zaleca jak najszybsze stosowanie szczudeł żelbetowych, w celu wykorzystania krótszych sortymentów drewna słupowego, jak również słupów częściowo zużytych.

W zakresie górnictwa uchwała wprowadza analogicznie jak w budownictwie, obowiązek ścisłej rejestracji przychodu i zużycia drewna kopalnianego, jego odpowiedniej konserwacji, ponownego (ew. kilkakrotnego) użycia itp.

W całości uchwała KERM z 14 października ub. roku — stanowi bardzo poważny krok naprzód w dziedzinie ustalenia zasad oraz metod racjonalnego i oszczędnego użytkowania

drewna w gospodarce narodowej. Łącznie z daleko posuniętymi pracami Polskiego Komitetu Normalizacyjnego nad ustaleniem nowych, właściwych norm różnych rodzajów i sortymentów drewna, wynikami prac badawczych Instytutu Techniki Budowlanej i Instytutu Badawczego Leśnictwa oraz Rady Leśnictwa, której zasługą jest rozpracowanie i uzgodnienie z większością resortów gospodarczych zasad racjonalizacji użycia materiałów drewnianych — uchwała ta będzie niewątpliwie podstawą do rozwiązania wielu problemów oszczędności drewna w naszej uspołecznionej gospodarce.

Warunkiem nieodzownym właściwej realizacji uchwały jest zagadnienie kontroli wykonania postanowień w niej zawartych. Kontrola ta została zapewniona uchwałą Prezydium Komitetu Ekonomicznego R. M. z dn. 29 kwietnia br. *) w sprawie kontroli zużycia drewna i ochrony materiałów drewnianych przed marnotrawstwem, zlecająca Ministrowi Leśnictwa powołanie do tego celu specjalnej komórki organizacyjnej. W oparciu o tę uchwałę ob. Minister Leśnictwa powołał zarządzeniem z dn. 19.VI. br. taką komórkę przy Państwowej Centrali Drzewnej „Paged“, spełniającą jak wiadomo rolę wyłącznego dystrybutora produkcji drzewnej państwowego gospodarstwa leśnego i przemysłu leśnego.

Uprawnienia nowopowołanej komórki są daleko idące i obejmują m. in.:

- a) badanie i analizę zapotrzebowań oraz szczegółowych specyfikacji, składanych przez odbiorców, przy uwzględnieniu obowiązujących norm technicznych drewna oraz wyzyskaniu wszelkich możliwości, mających na celu racjonalizację specyfikacji pod względem ilości, jakości i wymiarów;
- b) kontrolę dostaw drewna z punktu widzenia zgodności wymiarów, sortymentów i jakości z warunkami umów o dostawę;
- c) kontrolę stosowania właściwych metod w zakresie składowania, konserwacji, suszenia i nasycania materiałów drewnianych;
- d) kontrolę oszczędnego i celowego zużycia drewna przez odbiorców.

Organ kontroli obowiązany jest do kierowania do właściwych władz wniosków o pociągnięcie winnych do odpowiedzialności w razie stwierdzenia przekroczeń.

Jak z powyższego widać, uprawnienia komórki kontrolnej są duże i należy mieć pewność, że stała kontrola przyniesie pożądane wyniki, a co za tym idzie zagadnienie deficytowości drewna ulegnie poważnemu złagodzeniu.

Ukrócenie marnotrawstwa drewna przyczyni się do powiększenia puli surowcowej, a tym samym do szybkiej realizacji założeń gospodarczych Narodowego Planu 6-letniego.

*) („Monitor Polski“ Nr A-64, poz. 752).

Zasady ogólne o opracowanie planu zaopatrzenia materiałowego na rok 1951

Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego zarządzeniem Przewodniczącego z dn. 21 lipca 1950 r. ustaliła zasady i tryb postępowania przy opracowaniu planu zaopatrzenia materiałowego.

Poniżej podajemy treść instrukcji stanowiącej załącznik do wyżej cytowanego zarządzenia:

INSTRUKCJA OGÓLNA

o opracowaniu planu zaopatrzenia materiałowego na r. 1951.

Przedmiot instrukcji

1. Przedmiotem niniejszej instrukcji jest:

- ustalenie ogólnych zasad budowy planów zaopatrzenia jednostek, dla których PKPG nie wydała osobnych instrukcji,
- ustalenie formy zbiorczych planów zaopatrzenia opracowywanych przez ministerstwa i inne jednostki centralne,
- ustalenie zasad przekazywania projektów planów zaopatrzenia przez jednostki opracowujące plany innym jednostkom w celu wykorzystania ich bądź do zbudowania zbiorczego planu zaopatrzenia, bądź opracowania innych planów.

Zasady budowy planu zaopatrzenia

2. Wydane przez PKPG instrukcje o sporządzaniu planu zaopatrzenia na r. 1951 ustalają metodę i formę budowy planów zaopatrzenia w różnych typach jednostek a w szczególności:

- w zakładach przemysłu wielkiego i średniego (instrukcja Nr 28 w sprawie opracowania planu techniczno - przemysłowo - finansowego na r. 1951 (zaopatrzenie),
- w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych (instrukcja Nr 26 o sporządzeniu planów produkcyjno-finansowych przedsiębiorstw budowlano-montażowych na r. 1951),
- w jednostkach planujących inwestycje i kapitalne remonty wykonywane systemem gospodarczym (instrukcja Nr 27 o planowaniu systemu gospodarczego w inwestycjach i kapitalnych remontach na r. 1951),
- w jednostkach PKP (instrukcja do sporządzania planu eksploatacyjno-finansowego PKP na r. 1951).

Ponadto ustalone zostały m. in. wzory i ogólne zasady opracowywania planów zaopatrzenia w przemyśle spółdzielczym (instrukcja w sprawie opracowania planu przemysłowo-finansowego dla przemysłu spółdzielczego na r. 1951).

3. Ministerstwo i inne jednostki centralne w oparciu o niniejsze zarządzenie opracują dla typów jednostek nie objętych instrukcjami wymienionymi w p. 2a, 2b i 2d niniejszego zarządzenia odrębne instrukcje ustalające sposób opracowania planu zaopatrzenia.

4. Przy opracowaniu instrukcji o budowie planu zaopatrzenia należy przestrzegać następujące podstawowe zasady:

- plan zaopatrzenia winien być opracowany oddzielnie, tzn. że powinna go opracowywać w zasadzie jednostka organizacyjna, która zapotrzebowany materiał będzie bezpośrednio używała. Rola jednostek nadrzędnych powinna sprowadzać się w zasadzie do analizowania planów jednostek podległych oraz opracowania planu zbiorczego.

b) Plan zaopatrzenia powinien wynikać z zadań postawionych w planach produkcji, inwestycji i kapitalnych remontów wykonywanych sposobem gospodarczym.

Wyrazem zgodności tych planów z planem zaopatrzenia jest stosowanie planowych norm zużycia, lub wskaźników zużycia.

c) Plan zaopatrzenia powinien być skoordynowany z planem finansowym lub budżetem tzn. wydatki materiałowe występujące w planie finansowym lub budżecie, powinny wynikać z planu zaopatrzenia.

5. Jednostka opracowująca plan zaopatrzenia, może stosować następujące metody postępowania:

- ustala zapotrzebowanie ilościowe na poszczególne materiały, a następnie wycenia je na podstawie cen rzeczywiście płaconych,
- ustala zapotrzebowanie ilościowe dla całych grup materiałowych np. na śruby, a następnie wycenia je w oparciu o przeciętną cenę ważoną dla danej grupy. Np. dostawy śrub w I półroczu 1950 wynosiły 6.000 kg, suma fakturowa wynosiła 1.800.000 zł wobec tego cena przeciętna wynosiła 300 zł,
- ustala zapotrzebowanie tylko wartościowo dla materiałów nie zapotrzebowanych ilościowo. Pożądane jest, aby to zapotrzebowanie było rozбите na poszczególne branże materiałowe, ustalone w wykazie materiałów do planowego zaopatrzenia wydanego przez PKPG na r. 1951 np. żelazo, artykuły chemiczne, drzewo itp.

6. Przy planowaniu zapotrzebowań na materiały mogą być stosowane ilościowe i wartościowe normy lub wskaźniki zużycia.

Planowanie zaopatrzenia w ujęciu ilościowym może być oparte:

- o normy techniczne,
- o normy statystyczne np. ilość materiału zużywana miesięcznie przy wykonywaniu pewnej czynności (ilość papieru zużywana miesięcznie przez jednostkę administracyjną),
- o dokumentację techniczną przy planowaniu zużycia na materiały do wykonania inwestycji systemem gospodarczym lub remontów,
- o wynikające z odpowiednich przepisów wskaźniki zużycia określonego materiału na osobę: np. norma przydziałowa materiału na osobę (odzież robocza) itp.,

Planowanie zaopatrzenia w ujęciu wartościowym może być oparte:

- na wskaźnikach ustalających wysokość wydatków na jednostkę wyszczególnioną w planie działalności, np. norma wydatków na lekarstwa na osobodniówkę w szpitalach, norma wydatków na żywność na osobodniówkę w szpitalach, w domach wczasowych, bursach, norma wydatków na przybory lub sprzęt na jednego ucznia itp.,
- na danych dotyczących odpowiednich pozycji wydatków materiałowych poniesionych w okresach poprzednich, które w wypadkach braku norm i wskaźników zużycia mogą być podstawą do zaplanowania wydatków materiałowych na r. 1951.

7. Ministerstwa ustalą dla podległych sobie jednostek listy materiałów które powinny być planowane ilościowo. Nazwy tych materiałów powinny być zgodne z wydanym przez PKPG wykazem artykułów

dla planowania zaopatrzenia na r. 1951. W listach tych powinny być wyszczególnione obowiązkowo:

- a) łożyska toczne (załącznik Nr 2 do instrukcji),
- b) maszyny, silniki i urządzenia zakupywane z kredytów nieinwestycyjnych (załącznik Nr 51); zakupywane z kredytów inwestycyjnych będą umieszczane w planie zaopatrzenia inwestycji zgodnie z instrukcją PKPG Nr 22 o sporządzenie planu zaopatrzenia inwestycji w maszyny, urządzenia, sprzęt i inwentarz na r. 1951.,
- c) materiały importowane oznaczone w wykazie materiałów PKPG znakiem „Z”,
- d) odzież robocza, ochronna i sprzęt ochronny osobisty (załącznik Nr 3 do instrukcji).

Ponadto ilościowo powinny być w zasadzie planowane materiały stanowiące podstawowe pozycje wartościowe w planie zaopatrzenia jednostek sporządzających plany.

8. W celu umożliwienia opracowania zbiorczych planów zaopatrzenia przez jednostki nadrzędne w oparciu o plany jednostek podległych winna obowiązywać dla wszystkich jednostek opracowujących plan, jednolita nomenklatura na materiały planowane ilościowo.

Nomenklatura ta może w różnych typach jednostek obejmować większą lub mniejszą ilość materiałów.

9. Plany zaopatrzenia w jednostkach podległych ministerstwu powinny być opracowane na ustalonych przez ministerstwa lub inne jednostki centralne formularzach.

Formularze dla jednostek, dla których opracowane zostały przez PKPG instrukcje o planowaniu zaopatrzenia podane są w tych instrukcjach. Wzory formularzy dla innych typów jednostek ustala ministerstwa w oparciu o zasady podane w p. p. 4 — 8.

10. Jeśli zbiorcze plany zaopatrzenia składane do PKPG nie zostały opracowane zgodnie z instrukcją Nr 23, ustalającą formę i sposób planowania w przemyśle wielkim lub średnim, instrukcją Nr 26, ustalającą formę i sposób planowania zaopatrzenia w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych lub instrukcją o planowaniu zaopatrzenia w przedsiębiorstwie PKP, wówczas plany zbiorcze powinny być opracowane na załączonych do tej instrukcji ramowych wzorach PZR-1 i PZR-2.

Jednostka składająca plan zaopatrzenia do PKPG (wykaz — patrz załącznik Nr 1) może jednak opracować zbiorczy plan na formularzach zawierających dodatkowo rubryki w porównaniu z wzorami PZR-1 i PZR-2.

11. Plan zaopatrzenia w odzież roboczą, ochronną i sprzęt ochrony osobistej oraz w maszyny i urządzenia zostanie opracowany w ujęciu ilościowym i wartościowym na wzorach ustalonych w załącznikach Nr 3 i 5.

Do wzorów PZR-1 ujmujących całość potrzeb materiałowych należy wprowadzić w.w. artykuły jedynie w pozycji wartościowej.

12. Planowane zapotrzebowanie na łożyska toczne zostanie wyspecyfikowane zgodnie z zasadami ustalonymi w załączniku Nr 2.

Do wzorów PZR-1 zapotrzebowanie to wejdzie w ujęciu wartościowym i wg specyfikacji ustalonej w wykazie materiałów PKPG do planowania zaopatrzenia na r. 1951.

13. Planowanie zaopatrzenia w opakowanie zostanie opracowane zgodnie z zasadami ustalonymi w załączniku Nr 4.

Tryb opracowania planu zaopatrzenia

14. Jednostki opracowujące plan zaopatrzenia przekazują go organom zwierzchnim w celu skontrolowania i przeanalizowania oraz sporządzenia planu zbiorczego. Tryb i terminy uregulowane zostaną instrukcjami ministerstw i innych jednostek centralnych.

15. a) Jednostki wyszczególnione w załączniku Nr 1 przekazują opracowane plany zbiorcze do PKPG a w odcinkach branżowych do central handlowych lub biur sprzedaży.

b) W przypadku gdy jednostka podlega ministerstwu, to projekty planu należy przekazać jednocześnie do nadzorującego ministerstwa i do PKPG.

c) Wyjątek od zasady ustalonej w p. b) stanowią jednostki wymienione w załączniku Nr 1, opracowujące zbiorcze plany zaopatrzenia dla przedsiębiorstw budowlano-montażowych w oparciu o instrukcję PKPG Nr 27. Jednostki te składają swe plany tylko do nadzorujących je ministerstw, które z kolei składają je do PKPG.

Odcinki planów dla central handlowych (biur sprzedaży) przekazują w tym wypadku nie ministerstwa a jednostki im podległe wymienione w załączniku Nr 1.

d) Zmiany zasad ustalonych w pp. a), b), c), możliwe są jedynie za zgodą PKPG (Dep. Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych).

e) Odcinki planów zaopatrzenia powinny być w zasadzie kierowane do central handlowych a w wypadku istnienia biur sprzedaży — do tych biur.

Spis central handlowych i biur sprzedaży podany jest jako załącznik do wydanego przez PKPG wykazu materiałów dla planowania zaopatrzenia na r. 1951.

16. Jeśli szczegółowe instrukcje PKPG dotyczące opracowania planów zaopatrzenia nie stanowią inaczej, jednostki zobowiązane do składania planów zaopatrzenia do PKPG nadsyłają je w jednym egzemplarzu do Dep. Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych oraz w jednym egzemplarzu do tych departamentów, do których kierowane są plany produkcji.

17. W instrukcjach ministerstw winno być wyraźnie zaznaczone, że do central handlowych (biur sprzedaży) mogą składać plany jedynie jednostki wymienione w załączniku Nr 1.

Plany innych jednostek nie będą przez centrale handlowe (biura sprzedaży) rozpatrywane.

18. Projekty planów zaopatrzenia, o ile instrukcja FKPG nie stanowi inaczej, należy składać do PKPG i właściwych central handlowych w terminach ustalonych dla złożenia planów produkcyjno-finansowych do narodowego planu gospodarczego na r. 1951.

Wypełnianie formularzy PZR-1 i PZR-2

19. W nagłówku formularza PZR-1 należy wpisać:

a) Nr branży zgodnie z wykazem materiałów PKPG,

b) Nazwę centrali handlowej, a jeśli ma ona biura sprzedaży, to tylko nazwę biura sprzedaży.

c) Nr bieżący arkusza planu bez względu na branżę.

d) Ogólną ilość arkuszy z jakiej składa się cały plan zaopatrzenia, przy czym nie jest wymagane, aby była ona wpisywana na każdym arkuszu. Wystarczy wypisać ją na pierwszych dwóch kolejnych arkuszach każdej branży.

e) Nr kolejny arkusza danej branży.

f) Ilość arkuszy jaka została wypełniona w danej branży, przy czym wystarczy wpisać ją na pierwszych dwóch kolejnych arkuszach danej branży.

Rub. 2 — należy podać numer materiału z wykazu materiałów PKPG.

Rub. 3 — należy podać nazwę materiału zgodnie z wykazem materiałów PKPG.

Rub. 4 — należy podać oznaczenia zgodnie z wykazem PKPG czy dany materiał jest importowany (Z), rozdzielany (R) lub objęty bilansami (B).

Rub. 5. — należy podać jednostkę miary zgodnie z wykazem materiałów PKPG.

Rub. 6 — należy wpisać cenę rzeczywiście płaconą za dany materiał w oparciu o ostatnie faktury lub cenniki. Cena ta służy do wypełnienia tylko rubr. 13. W rubr. 7—12 należy wpisywać tylko ilości.

Rub. 7 — należy podać przewidywany stan zapasów na 1 stycznia 1951.

Rub. 8 — wpisać planowany zapas na 31 grudnia 1951. Zapas ten powinien być w zasadzie zapasem nie przekraczającym ustalonych norm. Odchylenia od tej zasady mogą występować w wypadku planowania zapasu sezonowego lub specjalnego, zgodnie z poleceniem władz zwierzchnich.

Rub. 9 — 10 — 11 — nie wymagają wyjaśnień.

Rub. 12 — w celu wypełnienia tej rubryki, należy dodać pozycje z rubryki 9, 10, 11 i 8 oraz odjąć pozycję z rubryki 7. Rachunek ten jest odpowiednikiem równania: zapotrzebowanie = zużycie + zapas końcowy — zapas początkowy.

Rub. 13 — jest wynikiem pomnożenia pozycji z rubryki 12 przez cenę (rubr. 6).

Materiały zaplanowane tylko wartościowo, należy wpisać w rubr. 2 po wyszczególnieniu materiałów zaplanowanych ilościowo jako inne materiały; wartość ich należy wpisać w rubryce 13.

Jako ostatnią pozycję w rubryce 2 formularza PZR-1 należy wpisać wyraz 2 „razem” oraz w rubryce 12 sumę poszczególnych pozycji należących do danej branży.

20. Materiały zapotrzebowane a rozprowadzane przez daną centralę handlową lub biuro sprzedaży należące do jednej branży materiałowej ustalonej w wykazie materiałów PKPG należy wpisywać na osobnych arkuszach wzoru PZR-1.

Na jednym arkuszu nie mogą być wpisane materiały należące do różnych branż lub rozprowadzane przez różne biura sprzedaży.

21. Niezależnie od opracowania zapotrzebowań materiałów dla poszczególnych branż zgodnie z p. 20 należy sporządzić dodatkowo zestawienie zbiorcze na formularzu PZR-1 w ujęciu tylko wartościowym. W zestawieniu tym należy kolejno podać w rubryce 2 nazwy branż oraz w rubryce 13 wartość zapotrzebowania w każdej branży.

Jako ostatnią pozycję należy wpisać w rubryce 2 „razem ogólne zapotrzebowanie materiałowe” a w rubryce 13 sumę zapotrzebowań wszystkich branż.

22. Uzasadnienia zapotrzebowanych materiałów należy podać na wzorze PZR-2 (uzasadnienie).

Załączniki:

1. Wykaz jednostek, których oddzielne plany zaopatrzenia składane będą do PKPG i central handlowych.

2. Załącznik Nr 2 dotyczący sposobu sporządzania specyfikacji artykułów branży XIV tj. łożysk tocznych i części do łożysk, stanowiącej część planu zaopatrzenia.

3. Załącznik Nr 3 dotyczący sposobu sporządzania planu zaopatrzenia w odzież roboczą i ochronną oraz sprzęt ochrony osobistej.

4. Załącznik Nr 4 dotyczący opracowania planu zaopatrzenia w opakowania.

5. Załącznik Nr 5 dotyczący sposobu opracowania planu zaopatrzenia w maszyny i urządzenia techniczne.

Uwaga: Załączniki od Nr 2 do 5 włącznie zostały opublikowane w poprzednim numerze (5—6—7) „Gospodarki Materiałowej”.

Załącznik Nr 1 do instrukcji ogólnej o opracowaniu planu zaopatrzenia na rok 1951.

WYKAZ JEDNOSTEK, KTÓRYCH ODDZIELNE PLANY ZAOPATRZENIA NA ROK 1951 SKŁADANE BĘDĄ DO PKPG I CENTRAL HANDLOWYCH

I. Ministerstwo Górnictwa

1. CZM Przem. Węglowego,
2. CZP Naftowego
3. PM Solny
4. Przemysł Torfowy
5. Centralny Zarząd Budownictwa Węglowego
6. Zjedn. Wierceń Poszukiwawczych
7. Zjedn. Geologiczno-Poszukiwawcze
8. Inne jednostki (razem).

II. Ministerstwo Przemysłu Ciężkiego

1. CZP Hutniczego
2. „ Metali Nieżelaznych
3. „ Elektrotechnicznego
4. „ Chemicznego
5. „ Energetyki
6. CZ Mater. Przem. Metalowego
7. Zjedn. Przem. Taboru i Sprzętu Kolejowego
8. Centralny Zarząd Budownictwa Przem. Ciężk.
9. Inne jednostki (razem)

III. Ministerstwo Przemysłu Lekkiego

1. CZP Bawełnianego
2. „ Gumowego
3. „ Wełnianego
4. „ Jedwab.-Galan.
5. „ Włókien Łykowych
6. „ Dziewiarskiego
7. „ Graficznego
8. „ Drzewnego
9. „ Papierniczego
10. „ Skórzanego
11. „ Mineralnego
12. „ Ceramiki Budowlanej
13. „ Szklarsko-Ceramicznego
14. Zjedn. Przem. Art. i Tkanin Technicznych
15. Zjedn. Przem. Roszarniczego
16. Polski Monopol Zapalczany
17. Przedsięb. Remontowo Budowlane Przem. Bawełnianego
18. Przedsięb. Instalacyjno - Remontowe Przem. Drzewnego
19. CZP Odzieżowego
20. Zjedn. Przem. Włókien Sztucznych
21. Inne jednostki (razem).

IV. Ministerstwo Przemysłu Rolnego i Spożywczego

1. CZP Cukrowniczego
2. „ Fermentacyjnego
3. „ Tłuszczowego
4. Zjedn. Przem. Cukierniczego
5. „ Surogatów Kaw. i Namiastek Spoż.
6. „ Przem. Ziemniaczanego
7. Polski Monopol Spirytusowy
8. Polski Monopol Tytoniowy
9. Zjednoczenie Przemysłu Drożdżowego
10. Centrala Zielarska
11. Zjedn. Zakłady Przemysłu Kosmetycznego
12. Inne jednostki (razem).

V. Ministerstwo Budownictwa

1. CZ Budownictwa Ogólnego
2. „ Budownictwa Przemysłowego
3. Zakłady Prefabrykacji
4. Centrala Sprzętu Budownictwa
5. Inne jednostki (razem).

VI. Ministerstwo Komunikacji

1. PKP
2. CZ Państw. Przedsięb. Robót Komunikacyjnych
3. Inne jednostki (razem).

VII. Ministerstwo Żeglugi

1. CZP Okrętowego
2. Przedsięb. Robót Inżynieryjno-Morskich
3. „ Czerpalnych i Podwodnych
4. Inne jednostki (razem).

VIII. Ministerstwo Kultury i Sztuki

1. Film Polski
2. Zjedn. Zakłady Przem. Muzycznego
3. Inne jednostki (razem).

IX. Prezydium Rady Ministrów

1. Polskie Radio
2. Centralny Urząd Radiofonizacji Kraju
3. Główny Urząd Kultury Fizycznej
4. Inne jednostki (razem).

X. Ministerstwo Leśnictwa

1. CZ Lasów Państwowych
2. CZ Przemysłu Leśnego
3. Inne jednostki (razem).

XI. Ministerstwo Poczty i Telegrafów

1. Przedsięb. Robót Telekomunikacyjnych
2. Inne jednostki (razem).

XII. Ministerstwo Roln. i Reform Rolnych

1. Państwowe Gospodarstwa Rolne
2. Inne jednostki (razem).

XIII. Ministerstwo Handlu Wewnętrznego

XIV. Ministerstwo Handlu Zagranicznego

XV. Ministerstwo Gospodarki Komunalnej

XVI. Ministerstwo Obrony Narodowej

XVII. Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego

XVIII. Ministerstwo Oświaty

XIX. Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej

XX. Ministerstwo Finansów

XXI. Ministerstwo Spraw Zagranicznych

XXII. Ministerstwo Zdrowia

XXIII. Ministerstwo Sprawiedliwości

XXIV. Ministerstwo Szkół Wyższych i Nauki

XXV. Centralny Urząd Szkolenia Zawodowego

XXVI. Centralny Urząd Drobnej Wytwórczości

1. Przemysł miejscowy
2. „ spółdzielczy
3. Rzemiosło i przemysł prywatny.

XXVII. Państw. Komisja Planowania Gospodarczego.

Ministerstwo

WZÓR PZR — 1

Plan zaopatrzenia na rok 1950

Lp.	Nr wykazu PKPG	NAZWA MATERIAŁU	Czn. ZRB	Jedn. miary	Cena	Zapasy		Zużycie			Zapotrzebowanie	
						1.1.51	31.12.51	kapitałny remont	inwestycje s. gosp.	cele niemw.	ilość	wartość
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Branża	Nr bieżący	Ilość arkuszy planu	Nr kol. w branży	Ilość ark. w branży
Centr. Handlu. Biuro Sprzedaży				

Ministerstwo

WZÓR PZR — 2

Uzasadnienie do Planu zaopatrzenia na rok 1951

Lp.	Nr wykazu PKPG	Nazwa materiału	Jednostka miary	Ilość zużycia	Przeznaczenie
1	2	3	4	5	6

Branża	Nr kolejny branży
Centr. Handl. Biuro Sprzedaży	

Planowanie zaopatrzenia materiałowego

na inwestycje i kapitalne remonty wykonywane systemem gospodarczym

Poniżej podajemy tekst instrukcji w sprawie planowania zaopatrzenia materiałowego na roboty inwestycyjne i kapitalne remonty wykonywane systemem gospodarczym.

Instrukcja ta stanowi część II Instrukcji w sprawie planowania systemu gospodarczego w inwestycjach i kapitalnych remontach na rok 1951, zatwierdzonej Zarządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 27 lipca 1950 roku.

PLAN ZAOPATRZENIA

Instrukcja w sprawie planowania zaopatrzenia materiałowego produkcji budowlano-montażowej na rok 1951, wchodząca w skład instrukcji o planowaniu produkcji budowlano-montażowej systemem gospodarczym, różni się od obowiązującej przy sporządzaniu planów na rok 1950, instrukcji w sprawie planowania zaopatrzenia inwestycji (Nr 8)

Różnice dotyczą zarówno zakresu instrukcji jak też rozwiązań merytorycznych i formalnych.

Instrukcja Nr. 8 na rok 1950 obejmowała całość zaopatrzenia materiałowego wykonawstwa inwestycji (zarówno w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych, jak też systemem gospodarczym). Niniejsza instrukcja obejmuje jedynie planowanie zaopatrzenia materiałowego robót remontowych i inwestycyjnych, wykonywanych systemem gospodarczym. Planowanie zaopatrzenia materiałowego przedsiębiorstw budowlano-montażowych, przeznaczonych w zasadzie do wykonawstwa inwestycji, oraz przedsiębiorstw remontowo-budowlanych i remontowo-montażowych, na rok 1951 ujęte jest w Instrukcji PKPG Nr 26 o sporządzaniu planów produkcyjno-finansowych przedsiębiorstw budowlano-montażowych.

Przyjęte w roku bieżącym rozwiązania różnią się od poprzednich na następujących zasadniczych odcinkach:

1. Ujednolicony został tryb sporządzania planów w tym kierunku, że zaopatrzenie całości robót wykonywanych przez przedsiębiorstwa budowlano-montażowe jest objęte planem tych przedsiębiorstw, podczas gdy obowiązkiem inwestorów jest zasadniczo jedynie planowanie zaopatrzenia robót wykonywanych przez nich systemem gospodarczym.

2. Wprowadzony został system analizy planów zaopatrzenia, dokonywanej w trakcie opracowywania planów na wszystkich szczeblach.

Rozdział I — niniejszej części instrukcji zawiera omówienie zasadniczych powiązań planu zaopatrzenia z planami inwestycyjnymi oraz określa właściwość poszczególnych jednostek w zakresie planowania zaopatrzenia materiałowego.

Rozdział II — zawiera omówienie metody i trybu sporządzania planów zaopatrzenia robót wykonywanych systemem gospodarczym.

Rozdział III — zawiera szczegółowe objaśnienia do wzorów planowania zaopatrzenia materiałowego.

ROZDZIAŁ I ZASADY OGÓLNE

1.

Zasady planowania zaopatrzenia wykonawstwa inwestycji

Ponieważ program wykonawstwa systemem gospodarczym pokrywa się z programem produkcyjnym inwestorów na odcinku wykonawstwa inwestycyjnego, stąd też może on stanowić bezpośrednią podstawę dla sporządzenia planu zaopatrzenia.

1. Plany zaopatrzenia materiałowego robót wykonywanych systemem gospodarczym przez inwestorów winny być sporządzane przez tychże inwestorów według trybu i metody, ustalonych niniejszą instrukcją.

Uwaga: Przedsiębiorstwa budowlano-montażowe, wykonujące roboty inwestycyjne wzgl. kapitalne remonty systemem gospodarczym zastosują w planie zaopatrzenia materiałowego przepisy ustalone Instrukcją o sporządzaniu planów produkcyjno-finansowych przedsiębiorstw budowlano-montażowych (Nr 26).

2. Plany zaopatrzenia materiałowego robót zleconych do wykonania przedsiębiorstwom budowlano-montażowym winny być sporządzone przez przedsiębiorstwa, których planem produkcyjnym objęte zostały zleczone roboty. Przy sporządzaniu planów zaopatrzenia materiałowego w powyższym zakresie przedsiębiorstwa zastosują tryb, metodę i terminy ustalone odrębną instrukcją PKPG Nr 26.

3. W przypadkach gdy charakter robót zleconych przez poszczególnych inwestorów sprawia, że byłoby pożądanym wprowadzenie trybu odrębnego narzucającego na inwestora obowiązek planowania i realizacji zaopatrzenia pewnych robót zleconych przedsiębiorstwom państwowym, właściwy inwestor centralny winien uzyskać zgodę Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego na wprowadzenie wspomnianego trybu odrębnego.

2.

Założenia planowania zaopatrzenia materiałowego wykonawstwa remontów kapitalnych

Rozmiary wykonawstwa kapitalnych remontów ustalone zostaną planami kapitalnych remontów, sporządzonymi na podstawie Instrukcji PKPG Nr 30 (Instrukcja remontowa).

Podobnie do systemu przyjętego w odniesieniu do wykonawstwa inwestycyjnego, wykonawstwo kapital-

nych remontów przebiega dwoma analogicznymi torami, a mianowicie:

1. Przez przedsiębiorstwa remontowo - budowlane i remontowo - montażowe w ramach zleceń, udzielonych im przez jednostki sporządzające plany kapitalnych remontów. Zasady sporządzania planów zaopatrzenia tych przedsiębiorstw, zostają określone odrębną instrukcją.

2. Systemem gospodarczym przez jednostki sporządzające plany kapitalnych remontów. Zasady sporządzania planów zaopatrzenia robót wykonywanych systemem gospodarczym, zostają określone niniejszą instrukcją.

Tryb przeprowadzania podziału wykonawstwa kapitalnych remontów oraz obowiązki ciążące na zlecającym ustalone zostają Instrukcją PKPG Nr 30.

Nawiązując do przedstawionego wyżej podziału wykonawstwa kapitalnych remontów oraz biorąc pod uwagę cechy charakterystyczne tego wykonawstwa ustala się, że:

1. Jednostki sporządzające plany kapitalnych remontów obowiązane są do obliczenia całokształtu potrzeb (tj. planu zużycia) związanych z wykonawstwem kapitalnych remontów, systemem gospodarczym.

Potrzeby materiałowe odpowiadające robotom wykonywanym systemem gospodarczym wejść jako odrębną pozycję do planu zaopatrzenia, obejmującego całokształt potrzeb związanych z działalnością jednostki sporządzającej plan kapitalnych remontów.

2. Potrzeby materiałowe (plany zużycia), odpowiadające robotom zleconym do wykonania przedsiębiorstwom remontowym sporządzone zostaną przez te przedsiębiorstwa oraz włączone do ich planów zaopatrzenia materiałowego. Zleceniodawca jest obowiązany — zgodnie z Instrukcją PKPG Nr 30 — dostarczyć wykonawcy kosztorys remontu oraz zestawienie potrzebnych materiałów.

3. Planowanie zaopatrzenia materiałowego wykonawstwa remontów bieżących i średnich nie wchodzi zasadniczo w zakres niniejszej instrukcji. Nadmieniamy się jedynie, że potrzeby materiałowe związane z wykonaniem tych remontów systemem gospodarczym wchodzi w skład planów zaopatrzenia jednostek planujących w pozycjach łącznych wraz z innymi potrzebami ruchowo - eksploatacyjnymi. Jednakże w przypadku, gdy jednostka planująca remont bieżący lub średni nie posiada aparatu wykonawczego, wobec czego przeprowadzenie remontu zleci do wykonania, potrzebne dla wykonania remontu materiały wejść wówczas do planów zapotrzebowania zleceniobiorców (tzn. odpowiednich przedsiębiorstw remontowych).

3.

Zakres planu zaopatrzenia materiałowego produkcji budowlano - montażowej systemem gospodarczym

Plan zaopatrzenia materiałowego robót budowlano - montażowych, wykonywanych systemem gospodarczym, obejmuje potrzeby materiałowe wynikające z wykonawstwa robót inwestycyjnych oraz kapitalnych remontów, przeprowadzanych zarówno własnymi siłami inwestora wzgl. jednostki planującej remont kapitalny, jak też przy użyciu przedsiębiorstw spółdzielczych oraz usług rzemieślników.

Plan zaopatrzenia jednostki gospodarującej, przeprowadzającej inwestycję wzgl. kapitalny remont, obejmuje w zasadzie jedynie materiały niezbędne dla wykonania robót systemem gospodarczym.

Plany zaopatrzenia materiałowego robót inwestycyjnych, wykonywanych systemem gospodarczym nie obejmują z zasady **maszyn, urządzeń, sprzętu i inwentarza**, a przedmioty te planowane są zgodnie z postanowieniami Instrukcji PKPG Nr 22

Nie jest dopuszczalne umieszczanie w planie zaopatrzenia materiałów niezbędnych dla wykonania robót zleconych państwowym przedsiębiorstwom budowlano-montażowym (bez względu na to czy są to przedsiębiorstwa planu centralnego czy też przedsiębiorstwa terenowe).

Produkcja budowlano - montażowa wykonywana systemem gospodarczym nie stanowi podstawowej działalności jednostek wykonujących, dlatego też plany zużycia materiałowego na produkcję budowlano - montażową systemu gospodarczego nie stanowią odrębnej całości, natomiast są one częścią łącznego planu zaopatrzenia danej jednostki.

Zgodnie z § 38 Instrukcji dla sporządzania planów inwestycyjnych na rok 1951 (Nr 21) roboty, wykonywane przez wyodrębnione Oddziały Wykonawcze Inwestycji, wchodzi w zakres robót wykonywanych systemem gospodarczym. Plany zaopatrzenia materiałowego robót wykonywanych przez OWI sporządzane będą — zależnie od decyzji właściwego Ministra — albo w myśl zasad ustalonych dla przedsiębiorstw budowlano-montażowych (Instrukcja Nr 26), albo też w myśl zasad ustalonych w niniejszej instrukcji.

Plany zaopatrzenia materiałowego robót wykonywanych systemem gospodarczym, będąc częścią łącznego planu zaopatrzenia materiałowego odnośnych jednostek wykonujących, wyraża się (w odrębnych częściach):

1) planami zużycia materiałowego na cele produkcji budowlano - montażowej służącej wykonawstwu kapitalnych remontów.

2) planami zużycia materiałowego na cele produkcji budowlano - montażowej służącej wykonawstwu inwestycji.

W ramach planów zaopatrzenia systemu gospodarczego odrębną pulę stanowić będą plany zaopatrzenia robót wykonywanych przez Oddziały Wykonawcze Inwestycji.

ROZDZIAŁ II

1

Charakter i cele planowania zaopatrzenia materiałowego produkcji budowlano - montażowej wykonywanej systemem gospodarczym.

Plan zaopatrzenia materiałowego produkcji budowlano - montażowej wykonywanej systemem gospodarczym nie stanowi zamkniętej w sobie całości. Plan zaopatrzenia materiałowego jakiejkolwiek jednostki gospodarującej określa całokształt potrzeb materiałowych tej jednostki. W ramach łącznego planu zaopatrzenia wyodrębnienia wymagają potrzeby materiałowe wynikające z wykonywania systemem gospodarczym

- a) inwestycji własnych,
- b) kapitalnych remontów.

Określenie potrzeb materiałowych, związanych z produkcją budowlano-montażową wykonywaną systemem gospodarczym, umożliwia w następstwie:

- a) zapewnienie dostatecznych środków finansowych, niezbędnych dla zakupu potrzebnych materiałów;
- b) wprowadzenie pozycji zapotrzebowania na poszczególne, zasadnicze materiały do bilansów materiałowych (sporządzanych bądź to w skali ogólnokrajowej — bądź też terenowej), odpowiednie przygotowanie produkcji tych materiałów oraz uwzględnienie sprecyzowanych potrzeb w planach obrotu towarowego poszczególnych central handlowych.

W związku z charakterem i zadaniami planowania zaopatrzenia materiałowego na cele produkcji budowlanej wykonywanej systemem gospodarczym, planowanie to przebiegać musi w odrębnych etapach:

1. Określenia potrzeb materiałowych związanych z poszczególnymi obiektami. (Sporządzenie obiektowych planów zużycia).

2. Zbiorczego opracowania potrzeb związanych z wszystkimi wykonywanymi obiektami. (Sporządzenie zbiorczych planów zużycia).

3. Włączenie opracowanych planów zużycia do planów zaopatrzenia, obejmujących całokształt potrzeb poszczególnych jednostek gospodarujących.

2

Podaje się dla celów informacyjnych, że:

Ogólne zasady włączenia planów zużycia na cele kapitalnych robót remontowych oraz robót inwestycyjnych, wykonywanych systemem gospodarczym, do odpowiednich planów zaopatrzenia poszczególnych jednostek przedstawiają się jak następuje:

1) Plany zużycia na cele robót systemu gospodarczego stanowią część ogólnego planu zużycia poszczególnych jednostek, wobec czego poszczególne części planu zużycia zostaną podsumowane w tych jednostkach. (Zużycie na inwestycje systemem gospodarczym + zużycie na kapitalne remonty systemem gospodarczym + zużycie na cele ruchowo-eksploatacyjne = planowane zużycie).

2. Plan zaopatrzenia, obok pozycji zużycia, zawiera pozycje planowanych zapasów. (Planowane zapasy na 31.XII. + planowane zużycie + przewidywane zapasy na 1.I. = planowane zapotrzebowanie).

3. Planowane zapotrzebowania przesyłane są do odpowiednich Central Handlowych.

Technika oraz szczegółowość powyższych opracowań, jak również układ finansowej strony planu, zostaną rozwiązane inaczej w poszczególnych działach gospodarki narodowej. Należy jednak podkreślić, że w każdym przypadku planowane zużycie na cele kapitalnych robót remontowych oraz robót inwestycyjnych powinno być wykazane w odrębnych pozycjach na wszystkich szczeblach opracowań planów.

3

Opracowanie planu zużycia na cele produkcji budowlano-montażowej, wykonywanej systemem gospodarczym polega na wypełnieniu następujących zadań:

1. wyodrębnienie i określenie obiektów objętych opracowanym planem zużycia,

2. obliczenie potrzeb materiałowych, związanych z wszystkimi wykonywanymi obiektami.

4

Jednostką, której obowiązkiem jest wykonanie powyższych zadań jest:

a) **inwestor bezpośredni** — w odniesieniu do obiektów inwestycyjnych,

b) **jednostka, której majątku trwałego dotyczy planowany kapitalny remont** — w odniesieniu do obiektów podlegających kapitalnemu remontowi.

5

Plan na cele inwestycji wykonywanych systemem gospodarczym

A. Celem stwierdzenia zakresu obiektów, które zostaną objęte planem zaopatrzenia, inwestor bezpośredni winien przeprowadzić analizę wniosków inwestycyjnych, w treści których znajduje się podział wykonawstwa na roboty zlecone przedsiębiorstwom oraz przewidziane do wykonania systemem gospodarczym.

Na podstawie analizy wniosków inwestycyjnych inwestor bezpośredni winien otworzyć kartotekę obiektów przeznaczonych do wykonania systemem gospodarczym.

Wzór karty obiektowej (zo-1) podany jest w załączniku do niniejszej instrukcji.

W przypadku gdy do wykonania systemem gospodarczym przewidziano jedynie część obiektu (poszczególne roboty), należy odrębną kartę otworzyć dla tej części obiektu.

Otwarcie kartoteki obiektów polega na wypełnieniu pozycji ujętych w części I wzoru ZO-1, tzn. na wpisaniu danych charakteryzujących dany obiekt.

Kartoteka obiektów winna zostać uszeregowana i ponumerowana według następującej kolejności:

1. Obiekty budownictwa ogólnego oraz budynki typowe, wchodzące w skład budownictwa specjalnego. Obiekty te winny zostać uszeregowane według kolejności przyjętej w tablicach wskaźników pomocniczych Instytutu Techniki Budowlanej, karty obiektów tych winny zostać oznaczone znakiem „B” oraz oznaczeniem odpowiedniej tablicy ITB (Np. B/M3).

2. Obiekty budownictwa specjalnego (poza typowymi budynkami przemysłowymi, ujętymi w tablicach ITB). Karty obiektów tych winny zostać oznaczone znakiem „S”.

3. Obiekty robót montażowych. Karty tych obiektów winny zostać oznaczone znakiem „M”.

Obiekty przeznaczone do wykonawstwa przez wyodrębnione Oddziały Wykonawcze Inwestycji (OWI) nie będą ujmowane w kartotece, bowiem materiały niezbędne dla ich wykonawstwa nie wejdą do planu zaopatrzenia inwestora bezpośredniego, natomiast wejdą one do odrębnych planów zaopatrzenia OWI.

Pozostałe karty obiektowe, a więc obejmujące obiekty przeznaczone do wykonawstwa własnymi kadrami inwestora względnie przy wykorzystaniu przedsiębiorstw spółdzielczych, indywidualnych rzemieślników względnie przedsiębiorstw prywatnych, ustalają zasad-

nicho zakres rzeczowy planu wykonawstwa w odniesieniu do którego obliczony być winien plan zużycia materiałowego.

B. Po założeniu kartotek oraz wypełnieniu pozycji zawartych w części I karty obiektowej (wzór ZO-1), inwestorzy bezpośredni przystępują do obliczenia planu zużycia materiałowego na każdy obiekt, wyszczególniony w kartotece.

Plan zużycia materiałowego, odnośnie każdego obiektu, składa się z dwóch zasadniczych części:

1. wyspecyfikowanych pozycji zużycia najważniejszych materiałów (planowanych w jednostkach ilości i wartości),

2. łącznej pozycji wartości zużycia materiałów pozostałych (nieobjętych planowaniem ilościowym). Wartość materiałów nieobjętych planowaniem ilościowym nie może przekraczać 20% łącznej wartości materiałów wchodzących w skład obiektu.

W zakresie budynków budownictwa ogólnego oraz innych budynków objętych tablicami wskaźników pomocniczych ITB, planowaniem ilościowym należy objąć przede wszystkim materiały zamieszczone w tych tablicach. Listę materiałową należy uzupełnić innymi materiałami, których zużycie posiada duże znaczenie dla wykonawstwa obiektu.

Listy materiałowe, zawierające pozycje i grupy materiałowe, podlegające planowaniu ilościowemu, winny zostać ustalone przez odpowiedni organ służby zaopatrzenia materiałowego na szczeblu Inwestora Naczelnego.

Przy ustalaniu list materiałów, objętych planowaniem ilościowym, należy się kierować zasadą, aby eliminować pozycje tych materiałów, które są zużywane w drobnych ilościach. Należy dążyć, aby wyliczeniem szczegółowym wyczerpać około 80% wartości zużycia materiałowego we wszystkich budowanych obiektach.

Listy materiałów do planowania zaopatrzenia robót wykonywanych systemem gospodarczym winny być ustalone w uzupełnieniu do list ustalonych dla planowania na inne cele.

Po ustaleniu list materiałów planowanych ilościowo odnośnie każdego obiektu oraz wpisaniu pozycji tych w kolejności układu branżowego oraz układu pozycji według „Wykazu materiałów dla planowania zaopatrzenia na rok 1951” Nr 29, należy przystąpić do obliczenia zużycia materiałów na każdy obiekt.

W przypadku braku pełnej dokumentacji technicznej, podającej specyfikację zużycia materiałowego, obliczenie planu zużycia winno nastąpić przy zastosowaniu metod zastępczych.

W zakresie budynków, objętych tablicami ITB, plan zużycia winien zostać obliczony przy zastosowaniu tych wskaźników, odniesionych do 100 m³ kubatury poszczególnego typu budynku.

W zakresie materiałów, nieobjętych tablicami ITB, oraz w zakresie typów obiektów, nieobjętych tymi tablicami, należy zastosować obliczenie przybliżone w oparciu o doświadczenia służby technicznej inwestora oraz literaturę.

Należy zaznaczyć, że plan zużycia materiałowego na obiekt wykonywany systemem gospodarczym obejmować winien materiały w takiej postaci, w jakiej

rzeczywiście zostaną one zużyte do produkcji. Należy więc na przykład planować zużycie otworów budowlanych czy też prefabrykowanych elementów stropowych, a nie zużycie surowców potrzebnych dla wyprodukowania tych elementów.

W przypadkach, gdy inwestor jest jednocześnie wytwórcą omawianych półfabrykatów, surowce do ich produkcji włączone zostaną do odpowiednich części planu zużycia (a nie do części obejmującej roboty wykonywane systemem gospodarczym). W takich przypadkach inwestor wykaże do pokrycia ze źródeł zewnętrznych jedynie tę część potrzeb, która nie zostanie pokryta produkcją własną.

W przypadku, gdy przedsiębiorstwa spółdzielcze, wykonujące roboty dla inwestora, produkują półfabrykaty, potrzebne do wykonania tych robót, we własnych warsztatach produkcji pomocniczej, inwestor winien wykazać w omówieniu do planu zaopatrzenia, że część jego potrzeb zostanie pokryta z produkcji tych spółdzielni, wobec czego dostawa odpowiednich półfabrykatów z aparatu obrotu nie będzie potrzebna.

Po obliczeniu planowanego zużycia w jednostkach ilości, należy przystąpić do obliczenia planowego zużycia w jednostkach wartości. W tym celu należy wpisać ceny właściwe dla każdej wyszczególnionej pozycji materiałowej. Biorąc pod uwagę, że pozycje materiałowe, zamieszczone w karcie obiektowej, są pozycjami grupowymi, obejmującymi w większości szereg pozycji asortymentowych — cennikowych, ceny wpisane na kartę obiektową będą musiały być cenami przeciętnymi.

Opierając się na cenach cennikowych oraz na świadomości, odnośnie przybliżonego układu zużycia poszczególnych asortymentów w danej grupie, należy określić cenę średnią ważoną dla danej pozycji materiałowej. Na podstawie obliczonych ilości planowanego zużycia oraz średnich cen należy obliczyć wartość wyszczególnionych pozycji materiałowych zużycia, po czym należy wpisać w łącznej pozycji „inne niewymienione” wartość zużycia pozostałych materiałów. Pozycję wartości materiałów niewymienionych należy obliczyć jako różnicę między założoną łączną wartością zużycia materiałów na dany obiekt (wynikającą z przewidywanego udziału kosztów materiałów w łącznym koszcie obiektu) a wartością materiałów wyszczególnionych. Pozycję wartości materiałów niewymienionych należy traktować jako limit finansowy utworzony celem pokrycia kosztów różnych drobnych pozycji materiałowych.

Wypełnione karty obiektowe stanowią podstawę dla zbiorczego opracowania planu zużycia materiałów na wszystkie obiekty.

C. Zbiorecze opracowanie planów zużycia poszczególnych materiałów należy sporządzić na kartach materiałowych (według załączonego wzoru ZM-1).

Celem opracowania zbiorczych pozycji planowania zużycia materiałowego należy przygotować kartotekę materiałową (kart ZM-1), obejmującą wszystkie materiały planowane ilościowo na kartach obiektowych.

Kartotekę należy uszeregować i oznaczyć w sposób analogiczny do wpisów na kartach obiektowych (tzn. oznaczać — również według układu branżowego, kolej-

ności pozycji oraz według nomenklatury „Wykazu Materiałów do planowania zaopatrzenia na rok 1951“).

Na każdej karcie materiałowej należy wpisać pozycje zużycia danego materiału, kolejno ze wszystkich kart obiektowych. Kolejność wpisów na karcie materiałowej winna odpowiadać kolejności układu kartoteki obiektów.

Wpisy na karty materiałowe obejmują jedynie pozycje ilości zużycia planowanego na poszczególny obiekt. Na karcie materiałowej przewidziano dwie rubryki dla wpisów planowanej ilości zużycia (rubr. 7 i 8 wg oznaczenia karty). Rubryka 7 przewidziana została dla wpisów planowanej ilości zużycia z każdej karty obiektowej. Planowanie ilości zużycia z kart obiektowych o analogicznej charakterystyce (np. ta sama tablica ITB) winno zostać podsumowane, zaś sumy winny zostać wyrzucone do rubryki 8. Podsumowanie rubr. 8 daje w wyniku łączną ilość zużycia materiału na wszystkie obiekty.

Poszczególne karty materiałowe odnoszą się do materiałów w ujęciu grupowym, szerszym często niż specyfikacja materiałowa, zawarta w „Wykazie Materiałów do planowania zaopatrzenia na 1951 rok“ a konieczna dla celów planowania obrotu towarowego. W przypadku gdy szczegółowość oznaczenia pozycji materiałowej, do której odnosi się karta materiałowa nie odpowiada szczegółowości „Wykazu Materiałów“, łączne sumy planowanego zużycia, uzyskane na karcie materiałowej winny zostać rozbite według szczegółowości, wymaganej w „Wykazie Materiałów“.

D. Zbiорcze sumy planowanego zużycia materiału, w specyfikacji dostosowanej do szczegółowości „Wykazu Materiałów“, stanowią element włączany do planu zaopatrzenia jednostki będącej inwestorem bezpośrednim. Sposób włączenia planowanego zużycia do planu zaopatrzenia określony zostanie w odpowiednich instrukcjach odnoszących się do poszczególnych działów gospodarki narodowej.

E. Niezależnie od przewidzianego trybu włączenia planowanego zużycia na cele wykonawstwa robót inwestycyjnych systemem gospodarczym, konieczne jest przeprowadzenie zbiorczych opracowań planowanego zużycia, służących dla opracowania bilansów pokrycia materiałowego planowanych inwestycji.

Zbiорcze opracowanie planów zużycia na cele wykonawstwa inwestycji systemem gospodarczym, dokonane zostanie w sposób następujący:

Inwestorzy bezpośredni, po opracowaniu kart materiałowych, oraz po przekazaniu zbiorczych pozycji planowanego zużycia celem ich włączenia do planów zaopatrzenia, wyodrębnią z kartoteki materiałowej karty obejmujące materiały (oznaczone w „Wykazie materiałów znakami „Z“, „R“, „B“). Karty te zostaną przez inwestorów bezpośrednich przekazane do nadrzędnych inwestorów głównych.

Inwestorzy główni sporządzają zbiorcze karty materiałowe również na wzorach ZM-1.

Inwestorzy główni wpisują na sporządzonych zbiorczo kartach materiałowych jedynie pozycje planowanego zużycia odnoszące się do poszczególnych typów obiektów (a więc sumują oni pozycje zużycia podane przez inwestorów bezpośrednich w rubryce 8 kart ma-

teriałowych oraz podadzą łączną sumę zużycia na dany typ obiektu u wszystkich inwestorów bezpośrednich). Inwestorzy główni sumują również pozycje szczegółowe wyrzucone u dołu karty, a dostosowane do specyfikacji „Wykazu materiałów“.

Przy opracowaniu zbiorczych kart materiałowych inwestorzy główni przeprowadzają analizę porównawczą wielkości zużycia materiałów odpowiadającej jednostkom charakteryzującym obiekty u poszczególnych inwestorów bezpośrednich. W przypadku stwierdzenia rozbieżności wskaźników u poszczególnych inwestorów bezpośrednich, inwestorzy główni przeprowadzają kontrolę słuszności przyjmowanych założeń, a w razie stwierdzenia błędów przeprowadzają korektę planów inwestorów bezpośrednich.

Inwestorzy główni przekażą opracowane zbiorcze karty materiałowe do inwestorów naczelnych.

Opracowania zbiorcze kart materiałowych na szczeblu inwestorów naczelnych przeprowadzone zostaną na analogicznych wzorach ZM-1, drogą sumowania odpowiednich pozycji dokumentów przedstawionych przez inwestorów głównych.

Opracowania na szczeblu inwestorów naczelnych winny zostać zakończone oraz dostarczone nadrzędnym inwestorom centralnym.

Inwestorzy centralni:

- Ministerstwo Górnictwa
- Ministerstwo Przemysłu Ciężkiego
- Ministerstwo Przemysłu Lekkiego
- Ministerstwo Przemysłu Rolnego i Spożywczego
- Ministerstwo Komunikacji
- Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych
- Ministerstwo Leśnictwa

dokonają zbiorczego opracowania kart materiałowych w sposób odmienny, a mianowicie: w rubryce przeznaczonej dotychczas na wpisanie typu obiektu wpiszą oni inwestora naczelnego, zaś jako pozycje zużycia podadzą oni łącznie planowane zużycie materiału przez inwestora naczelnego. Po podsumowaniu łącznego zużycia u wszystkich inwestorów naczelnych, dokonają oni sumowania szczegółowych pozycji dostosowanych do specyfikacji „Wykazu materiałów“ a dających łącznie globalne planowane zużycie w grupie materiałowej, ujętej daną kartą.

Opracowane w ten sposób zbiorcze karty materiałowe zostaną przez wymienionych wyżej inwestorów centralnych przekazane do Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego do dnia 15.X. 1950 r. Równocześnie wymienieni wyżej inwestorzy centralni przekażą przeanalizowane uprzednio karty materiałowe otrzymane od inwestorów naczelnych.

Pozostali inwestorzy centralni sporządzą zbiorcze karty materiałowe drogą podsumowania odpowiednich pozycji dokumentów otrzymanych od inwestorów naczelnych. W opracowaniach tych inwestorzy centralni nie wprowadzą rozbicia na poszczególnych inwestorów naczelnych. Dane te zostaną przekazane przez Inwestorów Centralnych do Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego do dnia 15.X. 1950 r.

Zestawienia opracowane przez inwestorów naczelnych w zakresie planów terenowych przekazane zosta-

na przez nich w terminie do 1.X.1950 r. do Wojewódzkich Komisji Planowania Gospodarczego.

F. W odniesieniu do Oddziałów Wykonawczych Inwestycji zastosowany zostanie tryb następujący:

a) na podstawie odpowiednich kart obiektowych (ZO-1) opracowane zostaną karty materiałowe (ZM-1) zestawiające planowane zużycie poszczególnego materiału na wszystkie obiekty.

b) Planowane zużycie poszczególnych materiałów zostanie zebrane na formularzach wg zał. wzoru ZO-2.

Ponieważ karty obiektowe (ZO-1) oraz materiałowe (ZM-1) obejmują jedynie materiały zużywane bezpośrednio na produkcji podstawowej, na wzorze ZO-2 wniesiona również zostanie pozycja planowanego zużycia materiałów używanych pośrednio, zarówno na produkcję podstawową jak też na inne cele w OWI.

Na zestawienie to wniesiona zostanie również pozycja planowanych zapasów na dz. I.I. i 31.XII. 1951 r.

Obliczone zostanie planowanie zapotrzebowania materiałów (jako wynik działania: planowane zapasy na 31.XII.1951 + planowane zużycie do roku 1951 — przewidywane zapasy na I.I. 1951).

c) W przemyśle plany zaopatrzenia wg wzoru ZO-2 oraz uzasadnienia (ZM-1) planowanego zużycia materiałów rozdzielonych (R), bilansowanych (B) oraz importowanych (Z) zostaną opracowane zbiorczo przez Centrale (Działy) Zaopatrzenia Materiałowego poszczególnych działów przemysłu, równoległe do opracowań zbiorczych planów, sporządzonych w myśl Instrukcji w sprawie planowania zaopatrzenia w przemyśle (Nr 28).

Plany te zostaną przedstawione w Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego oraz przesłane do Central Handlowych w trybie ustalonym Instrukcją Nr 28.

d) W innych działach gospodarki narodowej tryb i termin opracowań zbiorczych planów ZO-2 oraz uzasadnień ZM-1 zostaną ustalone zarządzeniem właściwych ministrów, z zastrzeżeniem, że termin złożenia planów w PKPG oraz przesłania do odpowiednich Central Handlowych nie będzie późniejszy niż 15.X. 1950 r.

6

W odniesieniu do kapitalnych remontów, wykonywanych systemem gospodarczym ustala się analogiczny tryb planowania zaopatrzenia materiałowego. Plany zaopatrzenia materiałowego kapitalnych remontów wykonywanych systemem gospodarczym będą sporządzane równoległe do planów zaopatrzenia inwestycji na formularzach wg wzorów ZO-K (karta obiektowa) oraz ZM-K (karta materiałowa). Potrzeby materiałowe do wykonania kapitalnych remontów systemem gospodarczym obliczone zostaną zgodnie z postanowieniami Instrukcji PKPG Nr 30, w sprawie planowania remontów oraz dostarczone służbie zaopatrzenia na formularzach według wzoru ZO-K (wzór Nr 3s Instrukcji Remontowej).

Na podstawie planów zużycia na poszczególne obiekty (ZO-K), opracowane zostaną zbiorcze zestawienia zużycia poszczególnych materiałów na cele kapitalnych remontów wykonywanych systemem gospodarczym (według wzoru ZM-K).

Zbiorcze sumy planowanego zużycia poszczególnych materiałów, uzyskane na zestawieniach wzoru ZM-K

zostaną włączone do planów zaopatrzenia jednostek wykonujących kapitalne remonty systemem gospodarczym, zgodnie z postanowieniami odpowiednich instrukcji normujących planowanie zaopatrzenia materiałowego w poszczególnych działach gospodarki narodowej.

Celem uzasadnienia zużycia materiałów, oznaczonych w „wykazie materiałów” do planowania zaopatrzenia na rok 1951 znakami „R” (rozdzielane), „B” (bilansowane) oraz „Z” (importowane), sporządzane będą zbiorcze opracowania kart ZM-K.

Celem zbiorczego opracowania kart ZM-K, wpisy na tych kartach na podstawie kart obiektowych (ZO-K), winny być dokonane w kolejności zależnej od charakteru remontowanych obiektów. W pierwszej kolejności winny być wpisane obiekty lądowo-wodne „L”, następnie remonty budynkowe „RB”, wreszcie zaś remonty maszyn i urządzeń „MR”.

W ramach każdej z powyższych grup należy zachować nomenklaturę i kolejność, ustalone instrukcją PKPG Nr 30 (w sprawie planowania remontów). Karty obiektowe będą oznaczone zgodnie ze wspomnianą nomenklaturą.

Opracowanie kart zbiorczych będzie zawierać odniesienia zużycia materiału do grup remontów. Opracowanie to na wyższych szczeblach nastąpi w terminach umożliwiających złożenie kart zbiorczych, obejmujących zakres poszczególnych Ministerstw, przez te Ministerstwa do Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w terminie do dnia 15 października 1950 r.

Szczegółowe terminy opracowań dla poszczególnych szczebli zostaną ustalone instrukcjami właściwych Ministerstw.

ROZDZIAŁ III

Szczegółowe objaśnienia wzorów

Wzór ZO-1 zawiera trzy rodzaje danych:

- dane ewidencyjne
- dane charakteryzujące obiekt
- planowane zużycie poszczególnych materiałów.

Dane ewidencyjne

Oznaczenie obiektu winno być dokonane według następujących kryteriów:

a. obiekty o charakterze budynków należy oznaczyć literą „B” oraz numerem odpowiedniej Tablicy ITB (np. B/M1),

b. obiekty o charakterze budownictwa specjalnego należy oznaczyć literą „S”,

c. obiekty o charakterze robót montażowych należy oznaczyć literą „M”.

Karty należy ponumerować w następującej kolejności:

a. obiekty „B” — według kolejności odpowiadającej kolejności Tablicy ITB,

b. obiekty „S” — według kolejności, w której obiekty o podobnej charakterystyce winny następować po sobie,

c. obiekty „M” — według kryteriów analogicznych jak obiekty „S” (np. montaż instalacyjny obejmuje kilka kolejnych numerów, po czym następują montaż konstrukcji itp.).

Numeracja kart winna być odrębna dla każdej grupy obiektów oznaczonej odrębnie (to jest — obiekty „B” według odrębnej numeracji itd.).

Dane charakteryzujące obiekt

A. Dane ogólne

1. Nazwa obiektu winna być podana zgodnie z treścią wniosku inwestycyjnego, względnie kwestionariusza obiektowego.

2. Jako jednostkę techniczną w odniesieniu do budynków należy podać metr sześcienny — w odniesieniu do obiektów innych — jednostkę charakteryzującą dany obiekt (m², mb, km, itp.). Zgodnie z oznaczeniem „jednostki miary inwestycji” w załączniku Nr 6 do Instrukcji PKPG Nr 21.

3. W odniesieniu do obiektów o charakterze budynków — należy podać numer tablicy ITB najbardziej zbliżony do danego obiektu.

4. W pozycji — limit finansowy — należy podać kwotę pieniężną przeznaczoną na wykonanie danego obiektu budowlanego wzgl. montażowego na rok 1951. Podkreśla się, że należy podać w tej pozycji kwotę zakwalifikowaną w podziale nakładów inwestycyjnych jako nakład na robotę budowlaną względnie montażową, a nie należy włączać do tej kwoty nakładów innych (na zakup maszyn, sprzętu czy urządzeń).

5. W pozycji 5 — należy podać wielkość obiektu do wykonania w roku 1951, a wyrażoną w jednostkach rzeczowych, technicznych charakteryzujących dany obiekt.

6. W pozycjach 6 i 7 — należy podać planowany termin rozpoczęcia i zakończenia planowanych robót

B. Dane szczegółowe (dla obiektów o charakterze budynków).

1. Pozycję „Stan surowy” należy wypełnić w przypadku gdy plan na rok 1951 przewiduje wykonanie budynku w stanie surowym. Należy podać kubaturę stanu surowego do wybudowania oraz kwotę finansową przeznaczoną na ten cel. W przypadku, gdy dany budynek ma być zbudowany w stanie surowym przed 1 stycznia 1951 roku, pozycji stan surowy nie należy wypełniać.

2. Pozycję „Stan wykończeniowy” należy wypełnić w przypadku gdy plan na rok 1951 przewiduje wykonanie robót wykończeniowych przy danym obiekcie. W przypadku gdy budowa całego obiektu planowana jest na rok 1951, należy wypełnić zarówno pozycję „Stan surowy”, jak też „stan wykończeniowy”. Jeżeli „Stan surowy” zostanie wykonany przed 1 stycznia 1951 — wypełniona zostanie jedynie pozycja „Stan wykończeniowy”. W przypadku gdy planowane są jedynie roboty w stanie surowym, pozycja stanu wykończeniowego nie będzie wypełniona.

3. W pozycjach 3—6 należy podać krótką charakterystykę podanych elementów budynku (więc na przykład: czy stropy Kleina czy Ackermana, krycie dachów — dachówką, papą ewent. blachą ocynkowaną itp.).

4. W pozycji 7 należy przekreślić te z wymienionych urządzeń instalacyjnych, które nie są planowane w stosunku do danego obiektu.

C. Część szczegółowa (dla obiektów innych) — należy podać krótką charakterystykę obiektu.

Planowane zużycie

W nagłówku należy podać podstawę planowania zużycia. Najbardziej właściwą i dokładną podstawą planowania zużycia materiałowego, jest pełna dokumentacja techniczna, zawierająca specyfikację potrzebnych materiałów. O ile pełna dokumentacja techniczna jest podstawą planowania zużycia, należy we wzorze podać oznaczenie „Dokumentacja techniczna”.

W braku pełnej dokumentacji technicznej, planowane zużycie materiałów może być określone na podstawie częściowej dokumentacji technicznej oraz przeciętnych danych wskaźnikowych, określających zużycie poszczególnych materiałów.

Zużycie materiałów, na budowę obiektów budynków, może być zaplanowane na podstawie Tablic wskaźników pomocniczych, opracowanych przez Instytut Techniki Budowlanej. Tablice te podają wskaźniki zużycia szeregu podstawowych materiałów odniesione do 100 m³ kubatury budynku. Wskaźniki zużycia, odniesione do poszczególnego budynku, zawierają odrębne pozycje przypadające na stan surowy oraz stan wykończeniowy budynków — podają one również odrębne warianty zużycia w zależności od stosowanych stropów oraz typów krycia budynku.

W przypadku gdy obiekt nie może być przyrównany do jakiegokolwiek typu, ujętego w Tablicach ITB, należy stosować obliczenie przybliżone w oparciu o posiadane doświadczenie oraz o dane z literatury fachowej. W tym przypadku, należy w omawianym wzorze podać jako podstawę planowania: „Obliczenie przybliżone”.

Rubryki 1—4 zamieszczonej we wzorze ZO-1 tablicy zużycia, służą do określania materiałów zużywanych. W rubrykach tych należy wymienić imiennie materiały, planowane w jednostkach ilości i wartości. Zgodnie z obowiązującym trybem lista takich materiałów winna być określona przez właściwą Centralę (Dział) Zaopatrzenia Materiałowego danego przemysłu. Planowaniem ilościowym i wartościowym winny zostać — w stosunku do każdego obiektu — objęte materiały, stanowiące łącznie około co najmniej 80% wartości zużycia materiałów na dany obiekt.

Nazwy materiałów oraz kolejność ich wyliczenia w poszczególnych branżach winny być zgodne z „Wykazem materiałów” do planowania zaopatrzenia.

Wobec konieczności zużycia materiałów w oparciu o przeciętne wskaźniki zużycia (przy braku pełnej dokumentacji technicznej), szczegółowość pozycji materiałowych w omawianym wzorze może być mniejsza od szczegółowości wymaganej w „Wykazie materiałów do planowania zaopatrzenia materiałowego”. Wybór szczegółowości w odniesieniu do omawianego wzoru należy od szczegółowości posiadanych źródeł dla obliczenia planowanego zużycia.

W rubr. 5 należy podać przyjęte wskaźniki zużycia na jednostkę techniczną (a więc na przykład x ton na 1000 m³ kubatury). W przypadku korzystania z Tablic ITB, źródłem dla wypełnienia tej rubryki będą wspomniane tablice.

W przypadku gdy podstawą planowania jest pełna zatwierdzona dokumentacja techniczna, rubryka 5 (jak również rubr. 6) może być wypełniana.

W rubr. 6 należy podać ilość jednostek technicznych, do których odniesiono wskaźniki zużycia.

Rubryka 7 podaje planowaną ilość zużycia, zaczerpniętą bądź to z posiadanej pełnej dokumentacji technicznej, bądź też z przeliczenia wskaźnikowego (rubr. 5 x rubr. 6).

W rubr. 8 należy podać cenę podstawową jednostki materiału. W przypadku, gdy szczegółowość pozycji materiałowej jest mniejsza od szczegółowości pozycji cennikowych, należy

przyjąć cenę średnią, obliczoną przy uwzglę.

dnieniu struktury zużycia poszczególnych sortymentów w danej grupie materiałowej.

W rubr. 9 należy podać wartość poszczególnych pozycji zużycia materiałów (jako iloczyn rubryki 7 i 8).

Po wyszczególnieniu pozycji materiałowych, planowanych ilościowo i wartościowo, należy podsumować wartość wyszczególnionych materiałów (w rubr. 9) oraz stwierdzić jaki jest udział otrzymanej sumy w ogólnym limicie finansowym danego obiektu. Następnie zaś — na podstawie świadomości normalnego udziału kosztów materiałowych w wartości danego obiektu należy dodać łączną pozycję „Inne materiały niewymienione” wstawiając do rubr. 9 łączną wartość zużycia.

(Przykładowo: o ile wartość łączna materiałów wyszczególnionych stanowi 40% ogólnego kosztu obiektu, zaś przeciętny udział kosztów materiałowych winien wynosić 44%, pozostałe 4% należy podać jako pozycję „Inne niewymienione”).

Wzór ZM-1

Inwestor Centralny/Ministerstwo

Wzór ZM — 1/K*)

Inwestor Naczelny/Centr. Zarząd

Nr karty

Inspektor Główny/Zjednoczenie

Bezpośredni/Przedsiębiorstwo

Karta materiałowa na cele wykonawstwa inwestycji kapitałnych remontów *)

Nazwa materiału Branża

Nr pozycji wykazu Jednostka miary Grupa materiał.

Lp.	Oznaczenie obiektu	N a z w a o b i e k t u	Podstawa planow.	Charakter obiektu		Plan zużycia	
				Limit finans.	Wielkość w jedn. techn.	na obiekt	na grupę obiekt.
1	2	3	4	5	6	7	8

Razem

w tym:

*) niepotrzebne skreślić.

Na podstawie wypełnionych wzorów ZO-L, przedsiębiorstwo wypełni wzory planów zużycia poszczególnych materiałów, sporządzane we wzorze ZM-1.

Kolejność numeracji kart materiałowych (ZM-1) winna odpowiadać kolejności przyjętej w „Wykazie materiałów do planowania zaopatrzenia”. W każdej branży materiałowej należy przyjąć numerację odrębną.

Oznaczenia tytułowe karty winny być zgodne z nomenklaturą, przyjętą przy wypełnianiu kart ZO-1 oraz powinny być one nawiązane do „Wykazu materiałów do planowania zaopatrzenia”, drogą podania branży oraz grupy materiałowej tego wykazu.

Źródłem dla wypełniania wszystkich rubryk wzoru ZM-1 są dane zawarte w karcie ZO-1.

Dane zawarte w rubrykach 1—6 zostaną wypełnione na podstawie pozycji zawartych w części ewidencyjnej oraz w charakterystyce obiektu na wzorze ZO-1. W rubr. 2 należy podać oznaczenie obiektu w postaci połączenia oznaczenia podanego w tytule wzoru ZO-1 oraz numeru odpowiedniej karty ZO-1 (np: B/M3/5 lub S/4).

W rubr. 3 należy podać nazwę obiektu zgodną z pozycją 1, A, 1 wzoru ZO-1

W rubr. 4 należy podać podstawę planowania (a więc „Dokument” lub „ITB” lub „Przybliż.”)

W rubr. 5 należy podać dane z pozycji I.A.4 wzoru ZO-1

W rubr. 6 należy podać dane z pozycji I, A, 5 wzoru ZO-1

W rubr. 7 należy podać planowaną ilość zużycia na obiekt, według r 7 wzoru ZO-1.

Kolejność wpisów na karcie ZM-1 winna być zgodna z kolejnością numeracji kart ZO-1.

W przypadku gdy wpisy na karcie ZM-1 dotyczą kolejno kilku obiektów o podobnej charakterystyce, w rubr. 8 należy podać ilość zużycia materiału na daną grupę obiektów.

W odniesieniu do budynków ujętych tablicami ITB należy stworzyć następujące grupy obiektów:

M1, M2—4, M 5—7, P 8—10, P 11—13, P 13—15, P 16—17, P 18—20, P 21—22, P 23—24, P 25—26, Prz27, Prz 28, Prz 29, Prz 3 — 33, Prz 34 — 39, Prz 40 — 45, Prz 46 — 51, Prz 52 — 57

pozostałe typy, ujęte tablicami ITB, należy podawać bez łączenia w grupy.

W odniesieniu do obiektów nie objętych tablicami ITB, grupowanie obiektów nastąpi w zależności od podobieństwa charakterystyki obiektów. Obiekty o podobnej charakterystyce mogą być łączone w grupy, chociażby wykazywały różnice w strukturze zużycia materiałów.

Sumy odpowiadające grupom obiektów należy również obliczyć w rubrykach 5 i 6.

Po wpisaniu zużycia materiałów ze wszystkich kart obiektowych (ZO-1) należy podsumować dane w rubrykach 5 i 8.

Łączna ilość zużycia materiału, wykazana w rubryce 8, winna zostać podzielona według specyfikacji pozycji materiałowych, wymaganej w „Wykazie materiałów do planowania zaopatrzenia materiałowego”, (na przykład: na karcie materiałowej „Żelazo prętowe pełne okrągłe” należy podać rozbić na grupy kontyngentowe 6 i 7 Centrali Żelaza i Stali).

Obliczenie ilości zużycia materiału wg specyfikacji „Wykazu materiałów” nastąpi w drodze przybliżonego podziału pozycji łącznych.

Uzasadnienie planowanego zużycia

Karty materiałowe (ZM-1) obejmujące planowe zużycie na cele inwestycyjne materiałów oznaczonych w „Wykazie materiałów” literami Z (importowane), R (rozdzielane), B (bilansowane) zostaną opracowane zbiorczo na wyższych szczeblach organizacyjnych przemysłu, stanowiąc uzasadnienie zużycia materiału na cele inwestycyjne.

Opracowania zbiorcze kart ZM-1 sporządzane są w rubrykach 1, 3, 5, 6 i 8 tego wzoru.

Jednostka nadrzędna sporządzająca opracowania zbiorcze kart ZM-1 nadesłanych z jednostek podległych operuje jedynie pojęciami grup obiektów oraz danych z rubryk 5, 6 i 8 odnoszącymi się do grup obiektów.

W rubryce 3 należy wpisać nazwę grupy obiektów. W rubrykach 5, 6 i 8 należy podać łączne sumy danych uzyskanych ze wszystkich podległych jednostek.

Celem zachowania na wyższych szczeblach organizacyjnych świadomości odnośnie podstaw planowania zużycia, zakład opracowujący źródłową kartę ZM-1 winien podzielić limity finansowe obiektów objętych planem zużycia na trzy grupy:

1. na podstawie „Dokumentacji technicznej”
2. na podstawie „Wskaźników ITB”
3. na podstawie „Przybliżonych obliczeń”.

Podstawą dla powyższego podziału są oznaczone w rubryce 4 karty ZM-1.

Zakład załączy do kart materiałowych (ZM-1), dotyczących materiałów wymagających uzasadnienia, podział łącznego limitu (z rubr. 5) na powyższe trzy grupy.

Opracowania zbiorcze na wyższych szczeblach zawierać winny również podział łącznego limitu na wspomniane trzy grupy.

Wzór ZO-K

Centralny Zarząd
Zjednoczenie
Przedsiębiorstwo

Wzór ZO — K
(Nr 3S Instr. Nr 30a)
Nr karty

Plan zużycia materiałowego

(Karta kapitalnego remontu)

I. Charakterystyka obiektu remontowego

1. Nazwa obiektu
2. Grupa obiektów
3. Limit finansowy
4. Nr inwentarzowy
5. Nr kosztorysu

II. Planowane zużycie

Lp.	Nr pozycji wykazu	Nazwa materiału	Jedn. miary	Planowane zużycie	Cena jednostk.	Wartość zużycia
1	2	3	4	5	6	7

Sporządził
Data Podpis

Zatwierdził
Data Podpis

(oznaczenie wg Instrukcji Nr 30: Nr 3 s) ujmując zapotrzebowanie materiałów dla danego obiektu remontowego.

Karty obiektów remontowych zostaną oznaczone zgodnie z zasadniczym podziałem remontów, a więc:

1. Remonty lądowo-wodne oznaczone zostaną literą „L”.

2. Remonty budowlane oznaczone zostaną literą „BR”

3. Remonty maszyn i urządzeń oznaczone zostaną literą „MR”.

Numeracja kart obiektów remontowych będzie odrębna dla każdego z wyżej podanych zasadniczych trybów. Wzory ZO-K (3s) zostaną opracowane przez służby techniczne na podstawie Instrukcji PKPG Nr 30.

Wzór ZM-K: Karta materiałowa

Plan zużycia poszczególnych materiałów na cele wykonania kapitalnych remontów (według wzoru:

Inwestor Centralny
Inwestor Naczelny
Inwestor Główny
Inwestor Bezpośredni

ZM-K) zostanie sporządzony przez jednostki, planujące remonty w sposób podobny do planu zużycia na cele inwestycyjne.

Wyliczenie obiektów we wzorze ZM-K winno być podane w kolejności numeracji kart obiektowych. W rubrykach 5 i 8 należy podawać — po wyszczególnieniu danych odnośnie wszystkich obiektów — dodatkowo cyfry:

— w rubryce 5 — łącznego limitu finansowego odpowiadającego grupie obiektów

— w rubryce 8 — łącznego planowanego zużycia materiału na grupę obiektów, tzn. osobno na obiekty „L” „BR” i „MR”.

Sumy ilości planowanego zużycia otrzymane na poszczególnych kartach materiałowych winny zostać podzielone zgodnie ze szczegółowością wymaganą w „Wykazie materiałów do planowania zaopatrzenia”.

Wzór ZO — 1

Nr karty

Oznaczenie obiektu

Plan zużycia materiałowego

Karta obiektu inwestycyjnego

I. Charakterystyka obiektu

A. Dane ogólne

1. Nazwa obiektu
2. Jedn. techn. 3. Nr Tablicy ITB 4. Limit fin
5. Wielkość obiektu (w jedn. techn.)
6. Termin rozpoczęcia budowy 7. Termin zakończ.

B. Dane szczegółowe (dla obiektów budynkowych)

1. Stan surowy m³ mil. zł. 6. Stropy m²
2. Stan wykończ. m³ mil. zł. 7. Dach-konstr.
3. Stan pełny m³ mil. zł. krycie
4. Konstrukcja nośna
5. Fundamenty 8. Instalacje o. o. wodociąg, gaz, kanalizacja, klimatyz. światło, siła, sygnalizacja dźwig *)

C. Dane szczegółowe (dla obiektów innych)

II. Planowane zużycie (Podstawa planowania)

Lp.	Nr poz. wykazu	Nazwa materiału, elementu lub prefabryk.	Jedn. miary	Wskaźnik na jedn. techn.	Ilość jedn. techn.	Plan zużycia	Cena jedn.	Wartość zużycia
1	2	3	4	5	6	7	8	9

*) niepotrzebne skreślić

Sporządził

Zatwierdził

Data Podpis

Data Podpis

Uzasadnienie zużycia

Uzasadnienie planowanego zużycia na wykonanie kapitalnych remontów obejmuje materiały, oznaczone w „Wykazie materiałów do planowania zaopatrzenia” literami Z, R i B. Uzasadnienia te zostaną opracowane w formie zbiorczych kart materiałowych (ZM-K) odpowiednich materiałów.

Uzasadnienia zostaną sporządzone na sześciach wyższych, opracowujących zbiorcze zestawienia planu (zgodnie z ustaleniami odpowiednich Instrukcji), drogą wpisania do rubr. 3 wzoru ZM-K nazw grup obiektów remontowanych oraz wypełniania rubryk 5 i 8 przez podanie sum łącznych danej grupy obiektów we wszystkich jednostkach podległych.

Plan zaopatrzenia materiałowego
na rok 1951.

Lp.	Nr pozycji wykazu PKPG	N A Z W A M A T E R I A L U	Jedn. miary	Cena jedn.	Planowane zużycie						Planowane zapasy				Zapotrzebowanie	
					Produkcja podstawowa		Inne cele		Razem		na 1 I. 1951		na 31.XII.1951		Ilość wartość	
					Ilość	wartość	Ilość	wartość	Ilość	wartość	Ilość	wartość	Ilość	wartość		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

dnia 195... r.

Dyrektor

Ref. zaopatrzenia

Wypełniony jest tylko w stosunku do planów Oddziałów Wykonawstwa Inwestycji.

Poszczególne Oddziały Wykonawstwa wypełniają przede wszystkim dane w rubryce 6 na podstawie poszczególnych kart materiałowych ZM-1.

Wpisy na wzorze ZO-2 winny być dokonane w kolejności pozycji wykazu PKPG Nr 29. Zestawienia dla poszczególnych branż winny być ujęte na odrębnych arkuszach.

Po dokonaniu wpisu z kart ZM-1, które obejmują materiały zużywane bezpośrednio na poszczególne obiekty produkcji podstawowej, należy wpisać planowane zużycie materiałów zużywanych pośrednio, zarówno na podstawową produkcję Oddziału, jak też na inne cele (np. paliwo, materiały dla warsztatów remontowych, materiały na cele administracji Oddziału itp.). Podkreśla się, że szczegółowe wyliczenie zużywanych materiałów może nie obejmować pełnej ich listy, lecz wystarczy gdy materiały te obejmą około 80% ogólnej wartości zużycia. Materiały mniej ważne

(mieszczące się w grupie niewymienianych szczególnie) mogą być podane w łącznych pozycjach w jednostkach wartości.

Po otrzymaniu łącznych pozycji planowanego zużycia, należy wpisać pozycje zapasów: przewidywanych na 1 stycznia 1951 oraz planowanych na 31.XII. 1951. Ilość i wartość zapasów przewidywanych na 1.I. 1951 otrzymuje się na podstawie rachunku:

stan faktyczny zapasów na 1 lipca 1950 + przewidywane dostawy do końca roku — przewidywane zużycie do końca roku.

Zapasy planowane na 31.XII. 1951 należy przyjąć jako zapasy normatywne, obliczone jako:

wskaźnik zapasów w dniach x przeciętne zużycie dzienne planowane na IV kwartał 1951 x cena = normatyw wartościowy.

Zapotrzebowanie (rubryka 16 i 17) = zapas planowany na 31.XII. + planowane zużycie w roku 1951 — zapas przewidywany na 1.I. 1951.

Wyjaśnienia i errata do wykazu artykułów dla planowania zaopatrzenia

Dep. Zaop. i Bil. Materiałowych PKPG pismem z dnia 9.8.50 r. Zn. BI-1-07-92 wydał wyjaśnienia i erratę do wykazu artykułów dla planowania zaopatrzenia. Poniżej podajemy tekst cytowanego pisma.

Instrukcja PKPG Nr 28 w sprawie opracowania planu techniczno - przemysłowo - finansowego na r. 1951 (Zaopatrzenie) ustala, że plan zaopatrzenia winien być opracowany na formularzach PZ-2 i PZ-3, wg pozycji wykazu artykułów dla planowania zaopatrzenia wydanego przez PKPG (broшуra Nr 29).

W związku z tym wyjaśnia się, że zasada ta nie stosuje się do branży II — Żelazo i Stal oraz do branży V — Śruby, nity i nakrętki.

W branżach tych plan zaopatrzenia powinien być opracowany w artykułach rozdzielanych wg grup kontyngentowych, podanych w wykazie w artykułach nieprzydzielanych wg podanych w tekście grup pozycji wykazu. Np. zaplanować należy odkówki swobodnie kute a nie poszczególne ich rodzaje wyszczególnione

przy odpowiednich pozycjach; podobnie platyny kute, odkucia matrycowane itp.

Jeśli w wykazie przy nazwie grupy materiałowej podane jest oznaczenie „B” a oznaczenie to nie jest powtórzone przy poszczególnych pozycjach danej grupy wówczas należy uzasadnienie zużycia podać dla całej grupy materiałowej a nie dla poszczególnych pozycji. Np. cegła (str. 247), pustaki (str. 247), bawełna (str. 353) itp.

Centrale zaopatrzenia, przy sporządzaniu planu zaopatrzenia na wzorach PZ-3, podają w tym wypadku zapotrzebowanie łączne w ujęciu ilościowym dla całej grupy oznaczonej literą B, a ponadto jako część składowe wymieniają poszczególne pozycje wykazu.

Przykład:

Cegła ogółem
w tym
pełna
dziurawka podłużna itd.

Jeśli przy danej grupie materiałowej jest podane oznaczenie „R” a nie jest powtórzone przy poszczególnych pozycjach wykazu, wchodzących w skład danej grupy należy rozumieć że i wszystkie pozycje są materiałami rozdzielanymi

Branża II — Żelazo i Stal

str. 49 poz. 709, 710, 711, 712 należy wstawić do rubr. 4 oznaczenie B,

str. 49 poz. 710 i 712 rubr. 2 powinna być nazwa „kształtowniki” a nie „kształtniki”,

str. 50 poz. 724, 725, 726, 727 rubr. 4 — należy wstawić do rubryki 4 oznaczenie B,

str. 54 poz. 784, 791, 792, 794, 796 — należy wstawić do rubr. 4 oznaczenie B.

Branża VI — Artykuły powszechnego użytku z żelaza, blachy i metali

str. 93 poz. 29 — skreślić dotychczasową treść i wstawić na jej miejsce: „Okucia drzwiowe”,

str. 93 poz. 30 — skreślić całą pozycję,

str. 94 poz. 31 i 32 — skreślić,

str. 94 grupa materiałowa „Okucia różne” należy traktować jako pozycję posiadającą Nr 32,

str. 94 poz. 33 „Inne okucia” powinna mieć brzmienie „Zamknięcia specjalne” (zatraski typu Yale i kłódki)

Branża VII — Konstrukcje stalowe

Pozycje Nr 28, 33, 48, 49, 50 i 51 (str. 102) należy oznaczyć znakiem „R”.

Branża VIII — Kotły i zbiorniki

str. 105 poz. 1 — 7 rubr. 5 — winno być CHPM. B. Sprzed. Odlewów

str. 105 poz. 7 rubr. 4. — należy wstawić oznaczenie RZ

str. 105 poz. 10 — skreślić.

Branża XXII — Drewno

str. 269 poz. 15, 16, 17 rubr. 4 należy skreślić oznaczenie R,

str. 269 poz. 16 rubr. 3 powinno być mp

str. 269 poz. 24 i następne rubr. 5 powinno być Pa-ged,

str. 270 poz. 68 rubr. 4 powinno być R, Z,

str. 271 poz. 97 rubr. 2 powinno być 0,4 — 0,9 m;

str. 272 poz. 119 należy wykreślić całkowicie

str. 273 poz. 177 i 178 rubr. 4 należy skreślić oznaczenie R.

Branża XXVI — Tekstylia

str. 353 przy nazwie grupy „bawełna” zmienić w rubryce 4 oznaczenie R na B;

str. 360 poz. 264 rubr. 4 należy skreślić oznaczenie B.

Zamawianie cementu portlandzkiego

W związku z zarządzeniem Przewodniczącego PKPG Nr 102 z dnia 5.V.50 r. w sprawie oszczędnego stosowania cementu, Dep. Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych pismem okólnym Nr 13 z dnia 3 czerwca 50 r. znak: BI-J-030-13 uregulował tryb zgłaszania zamówień na ww. cement.

Stosownie do postanowień cytowanego pisma, od-

biorcy zobowiązani są, przy składaniu zamówień na cement portlandzki 350/Nr GUS 020192, cennik CHMB Nr 28/50 Lp. 1703, do równoczesnego dokładnego uzasadniania konieczności użycia tego gatunku cementu.

Uzasadnienie należy opracowywać w oparciu o wytyczne, wynikające z wyżej wspomnianego zarządzenia PKPG z dnia 2.V.50 r.

Zmiana zasad sprzedaży żelastwa użytkowego

Zmienając postanowienia zawarte w piśmie z dn. 14.12.49 r. Nr BI-4/B 101/7850/1410/49. Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych pismem z dn. 7 lipca 1950 r. ustalił tymczasowe zasady sprzedaży żelastwa użytkowego w postaci wyrobów i półfabrykatów nietypowych:

Sprzedaż następuje:

1. do 1000 kg bezpośrednio na każdorazowe zlecenie instytucji, zakładu lub przedsiębiorstwa państwowego (także przemysłu miejscowego),

2. bez ograniczenia na każdorazowe zlecenie nadzornego (w stosunku do odbiorcy) ministerstwa lub innej władzy naczelnej jak np.: Prezydium Rady Ministrów, CUSZ, a także CUDW-u w stosunku do przemysłu miejscowego i instytucji spółdzielczych.

Dotychczasowe zasady sprzedaży właściwym branżowym centralom państwowym oraz zasady sprzedaży sprzętu wojskowego i motoryzacyjnego nie ulegają zmianie.

Sposób opracowania planu zaopatrzenia na żelazo do produkcji konstrukcji wykonywanych przez »Mostostal«

Poniżej podajemy treść pisma Dep. Zaop. i Bil. Materiałowych z lipca 1950 r. Zn. BI-1; regulującego sposób opracowania planu zaopatrzenia na cele podane w tytule:

Zakłady wykonujące konstrukcje stalowe dla „Mostostalu”, nie wykazały dotychczas zapotrzebowania żelaza na ten cel. Specyfikacje zapotrzebowanych asorty-

mentów ustalił „Mostostal” i zgłaszał do PKPG, Ministerstwa oraz Centrali Handlowej Żelaza i Stali.

Postępowanie to niezgodne byłoby z zasadą, że zapotrzebowanie na materiały zgłasza jednostka, która bezpośrednio je zużywa.

W związku z tym, odnośnie planu zaopatrzenia na r. 1951 ustala się:

- a) zapotrzebowanie na żelazo do produkcji konstrukcji określa globalnie w jednej pozycji zakłady wykonujące te konstrukcje z wyjątkiem zakładów CZIP Hutniczego, które zapotrzebowanie żelaza na ten cel planują zgodnie z instrukcją PKPG Nr 28 dotyczącą opracowania planu zaopatrzenia w przemyśle na r. 1951.
- b) globalne zapotrzebowania żelaza ustalone przez zakłady wykonujące konstrukcje podane zostaną do wiadomości „Mostostalowi”, który rozbi je na asortymenty zgodnie z wykazem materiałów do planu zaopatrzenia na r. 1951 wydany przez PKPG.
- c) zaopatrzenia na ww. konstrukcje rozbite na asortymenty, złoży „Mostostal” do PKPG i Centr. Handl. Żelaza i Stali.

Zakłady wykonujące konstrukcje uzgodniona z „Mostostalem” wysokość produkcji konstrukcji wagowo, która będzie podstawą do zaplanowania przez zakład ogólnego tonażu żelaza.

Zapotrzebowanie globalne wejdzie w osobnej pozycji wagowej i wartościowej do planu zaopatrzenia zakładów i jednostek nadrzędnych.

Zakład w terminie przysyłania planów zaopatrzenia do swej bezpośredniej jednostki nadrzędnej przysyła

„Mostostalowi” dane odnośnie wysokości globalnego zapotrzebowania na żelazo.

„Mostostal” nie włącza żelaza na konstrukcji do swych planów zaopatrzenia. Otrzymane zapotrzebowanie na żelazo od zakładów wykonujących konstrukcję „Mostostalu” po rozbiu na asortymenty przekazuje PKPG i Centrali Żelaza i Stali w terminie do 15 października br.

Żelazo na wykonanie konstrukcji dla „Mostostalu” pozostanie w dyspozycji PKPG.

Dla informacji podaje się, że przeważająca większość konstrukcji koordynowanych przez „Mostostal” zlecenia będzie następującym wytwórniami:

Chorzowska Wytwórnia Konstrukcji Stalowych.

Zaodrzańskie Zakłady Konstr. Stal. — Zielona Góra,

Zakłady Bud. Urządzeń Kotlarsko - Mechanicz. — Kraków,

Zakłady Mechan. im. Gen. K. Świerczewskiego — Elbląg,

F-ki Drutu i Wyrobów z Drutu, Zakład Nr 1 — Radomsko,

Bydgoskie Zakłady Urządzeń Technicznych — Bytom — Karb Huta Zabrze w Zabrzu.

Zasady gospodarki metalami nieżelaznymi w II półroczu 1950

Dep. Zaop. i Bilansów Materiałowych pismem z dnia 10.7.1950 r. — znak: BJ4—6381/B.102/303/50 r. uregulował zasadę gospodarki metalami nieżelaznymi w II półr. br. w następujący sposób:

Celem usprawnienia zaopatrzenia i dystrybucji metalami nieżelaznymi w II półroczu 1950 r. PKPG ustala następujące zasady, które należy stosować przy składaniu wniosków interwencyjnych i wniosków o dodatkowe przydziały.

Par. I

Wszelkie wnioski o dodatkowe przydziały winny być składane łącznie z dokładnie opracowanym zamówieniem i uzasadnieniem, przy czym w zamówieniach winna być umieszczona adnotacja wskazująca wyraźnie, iż dotyczy dodatkowego przydziału, same zaś zamówienia winny być opracowane zgodnie z warunkami doślaw CHMN.

Par. II

Przyznanie dodatkowego kontyngentu nie stanowi dla Centrali Handlowej Metali Nieżelaznych jednoczesnego zobowiązania co do akceptacji terminu żadanego przez odbiorcę w zamówieniu dołączonym do wniosku o przydział.

Par. III

1. Wszelkie wnioski interwencyjne lub wnioski o dodatkowe przydziały kierowane będą wyłącznie drogą służbową poprzez właściwe Ministerstwo lub inne władze naczelne do Centrali Handlowej Metali Nieżelaznych.

2. Wnioski interwencyjne lub wnioski dodatkowe przemysłu miejscowego instytucji spółdzielczych

i innych podległych Centralnemu Urzędowi Drobnej Wytwórczości, winny być kierowane poprzez Centr. Urząd Drobnej Wytwórczości do Centrali Handlowej Metali Nieżelaznych.

3. Partie polityczne, związki zawodowe i wszelkie inne organizacje społeczne, wyznaniowe, instytucje wyższej użyteczności oraz instytucje podległe Prezydium Rady Ministrów występują właściwą drogą służbową poprzez Prezydium Rady Ministrów (Biuro Budżetowo - Gospodarcze) do CHMN.

4. Poszczególne zakłady lub instytucje uspołecznione mogą wystąpić z wnioskiem z zachowaniem postanowień par. I. bezpośrednio do Centrali Handlowej Metali Nieżelaznych jedynie w wypadku awarii wstrzymującej produkcję i kiedy związane z tym nagłe zapotrzebowanie nie może być z uwagi na terminowość, zgłoszone w normalnym trybie tj. na drodze służbowej przy czym:

a) odpis wniosku awaryjnego i protokołu awarii winien być skierowany do Ministerstwa, któremu podlega występujący, co winno być uwidocznione na wniosku.

b) Awaria winna być stwierdzona przez Dyрекcję Zakładu i przez Radę Zakładową.

c) Zapotrzebowanie musi być ściśle oraz matematycznie uzasadnione.

d) Zapotrzebowanie metali nieżelaznych nie może przy tej drodze zgłoszenia przekraczać 500 kg wagi.

5. Przy zachowaniu postanowień Par. I. CHMN jest upoważniona do samodzielnego załatwiania otrzy-

nych od ministerstw i innych równorzędnych władz naczelných dodatkowych wniosków, o ile łączna waga metali zapotrzebowanych danym wnioskiem nie przekracza 1.000 kg. Załatwione w powyższy sposób wnioski CHMN winna zgłaszać zbiorczo i okresowo PKPG do wiadomości.

6. Wnioski, których Centrala Handlowa Metali Nieżelaznych nie może załatwić we własnym zakresie — między innymi wszelkie wnioski indywidualne od ministerstw i innych władz naczelných na srebro, rtęć, kadm i płonby ołowiane, winny być przez CHMN przeanalizowane, zaopiniowane i przedkładane zbiorczo i okresowo do decyzji Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych.

7. Organ nadrzędny w stosunku do wnioskodawcy ma prawo we własnym zakresie domagać się od CHMN zmiany kolejności dostaw lub zmiany adresu wysyłkowego w odniesieniu do podległych sobie instytucji, lecz tylko dlatego samego sortymentu o ile warunki techniczne na to zezwalają i jeżeli spełnienie jego żądania nie spowoduje zakłóceń w dostawach dla innych odbiorców.

Par. IV

1. Gospodarka metalami nieżelaznymi opiera się ściśle na zasadzie, że metale te otrzymuje jednostka bezpośrednio je przerabiająca lub użytkująca. Zaka-

zuje się odstępowania otrzymanego towaru lub oddawania go do przerobu innej jednostce oraz dokonywania jakichkolwiek cesji między zakładami i przedsiębiorstwami różnego pionu organizacyjnego z tym, że w wyjątkowych wypadkach zezwoleń na cesję udzielają:

- a) w ramach tego samego resortu wspólna władza nadrzędna,
- b) jeżeli cesja ma być dokonana między jednostkami podległymi różnym władzom naczelnym, właściwa jest władza naczelną jednostki odstępującej surowiec. Zgoda na cesję dla firm prywatnych Centralnemu Urzędowi Drobnej Wytwórczości może być dokonana tylko w porozumieniu i za zgodą tego Urzędu.

2. Zasada wyrażona w punkcie poprzednim obowiązuje również w stosunku do zaopatrzenia inwestycji i wykonawstwa budowlanego.

Wyjątki określają odpowiednie instrukcje dotyczące zaopatrzenia inwestycji.

Par. V

Wszelkie wnioski o dodatkowe przydziały mogą być składane dopiero po wyczerpaniu rezerw kontyngentu rocznego na 1950 r. o ile rezerwy także zostały przez kontyngentobiorców zastrzeżone w terminie do dnia 1 czerwca 1950 r. zgodnie z postanowieniami konferencji rozdzielczej z dnia 30 listopada 1949 r.

Zasady dystrybucji maszyn biurowych

Dep. Zaop. i Bil. Towarowych pismem BI4-3417-B.1036/1/50 z dn. 22.4.50 uregulował wg niżej podanych zasad tryb dystrybucji maszyn biurowych:

1. Wszelkie posiadane zamówienia PTMB realizuje w kolejności ich zgłaszania z zastrzeżeniem, że wniośki dotyczące większych ilości, załatwia sukcesywnie, partiami z kolejno otrzymywanych transportów.

2. Należy stosować następujące odchylenia od powyższej zasady polegające na realizacji zamówienia poza kolejnością z najbliższego transportu z przywileju tego korzystają:

- a) przedsiębiorstwa, nowopowstałe w okresie trzech miesięcy od ich powstania (na podstawie zaświadczeń nadrzędnych ministerstw); na powyższy cel PIMB przeznaczy do 10% ilości maszyn z każdego otrzymanego transportu; uprawnienie to odnosi się jednak jedynie do 1/3 globalnego zapotrzebowania zgłoszonego przez nowopowstałą instytucję i akceptowanego przez nadrzędne ministerstwo;

- b) instytucje wojskowe (podległe MON) i inne na podstawie Zarządzenia Przewodniczącego PKPG Nr WO/3/400/21/70 z dnia 8 września 1949 r. (dotyczy tylko zamówień, które w sposób wyraźny powołują się na to zarządzenie);

- c) specjalne polecenia interwencyjne Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego Dep. Bilansów Towarowych Art. Przemysłowych udzielane w wyjątkowych wypadkach na podstawie wniosku skierowanego przez nadrzędne ministerstwo w stosunku do odbiorcy. Zasadniczym warunkiem rozpatrywania interwencji przez PKPG jest uprzednie złożenie formalnego zamówienia w PTMB i uzyskanie potwierdzenia tego zamówienia, oraz przewidywanych terminów dostaw, które nie są do przyjęcia dla odbiorcy.

3. Dyspozycja maszynami niedeficytowymi znajduje się w wyłącznej kompetencji PTMB, które winno rozprawdzać je w oparciu o analizę potrzeb rynku i analizę poszczególnych zapotrzebowań.

Redakcja: PKPG, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych, Warszawa, Plac 3 Krzyży 3, pokój Nr 364

Wydawca: POLSKIE WYDAWNICTWA GOSPODARCZE Przedsiębiorstwo Państwowe Wyodrębnione, Warszawa, ul. Poznańska 15

Prenumerata: kwartalnie zł 300; półrocznie zł 600; rocznie zł 1.200; cena numeru pojedynczego zł 100

Prenumerata i kolportaż: PPK „RUCH” Katowice, ul. 3-go Maja 23 Konto PKO III-1830.

Zam. 735 z dn. 2.VII.1950. 11.000 egz. Ukończono w sierpniu 1950. Druk „Prasa Demokratyczna” W-wa, Śniadeckich 16

Cena zł 100.

